

SLUŽBENI GLASNIK

BANJOLUČKE BISKUPIJE

SADRŽAJ

Biskupova božićna poruka 2022. 111

Sveta Stolica i njezina tijela

Papina poruka za skrb o stvorenom svijetu 113
Papina poruka za Svjetski dan mladih 115
Papina poruka za svjetski dan mira, 1.1.2023. 118

Biskupska konferencija BiH i njezina tijela

Priopćenje s 85. zasjedanja BKBiH 120
BKBiH o kandidatskom statusu za EU 122
Sažetak: Sinodski proces u biskupijama BiH 122

Biskupski ordinarijat

Imenovanja i razrješenja 129
Poziv na Svećenički sabor (23.11.2022.) 130
Uz preminuće pape emeritusa Benedikta XVI. 130
Odredbe o prijepisu matica, kolekti i dr. 130
Termini podjele krizme, rekolekcija i dr. u 2023. 131

Ordinarij: Propovijedi

Godišnjica smrti vlč. Ante Dujlovića 132
Obljetnica smrti vlč. Krešimira Barišića 134
Susret djelatnika Caritasa BKBiH i HBK 136
Kotor Varoš: 30 godina od progona katolika ... 139
Prvi redovnički zavjeti s. Anđe Lebo 144
150. godina od dolaska sestara Milosrdnica 146

Ordinarij: Govori - Dopisi

Na susretu svećenika, Livno, 1.6.2022. 149
Druga obljetnica Europskog centra 150
Europski centar: poziv svim mirotvorcima 155
Mučeništvo u mučeničkoj Crkvi 156
Predsjedniku Vlade RH o stanju katolika 159
Čestitka uz 25. jubilej Varaždinske biskupije 160
Čestitka kard. Josipu Bozaniću: srebrni jubilej 160

Ordinarij: Kronika

160

Prilozi

Mons. M. Semren: Obiteljski susret, Kupres 165
S. J. Djaković: Uz 150. godišnjicu sestara 166

Priopćenja i obavijesti

Obljetnice u godini 2023. 170
Priopćenja 170
Prezbiterско ređenje vlč. Ilije Kelića, 8.5.2022. 171

Naši pokojnici

† Fra Ivica Matić (1966.-2022.) 171

BISKUPOVA BOŽIĆNA PORUKA

Broj: 370/22

Banja Luka, o Božiću 2022.

Draga braćo svećenici i redovnici,

Drage sestre redovnice

Dragi Kristovi vjernici,

„I riječ tijelom postala i nastanila se među nama. U njoj bijaše život i život bijaše svijetlo ljudima i Svjetlo svijetli u tami i tama ga ne obuze.... svjetlo istinito, koje rasvjetljuje svakog čovjeka dođe na ovaj svijet.... Svima koji ga primiše dade vlast da postanu djeca Božja.“ (Iv 1,14.4-5.9.12)

Ovo su poznate riječi s početka Evanđelja sv. Ivana, apostola i evanđeliste. Slušamo ih na dnevnoj božićnoj misi. Sadrže bit tajne utjelovljenja Sina Božjega, ujedno i sadržaja same svetkovine Božića.

O značenju ove važne Božje poruke želim - s vama zajedno – malo razmišljati.

Isus Krist, jednorodeni Sin Božji, druga božanska osoba jest ta Riječ i taj Život o kojem nam piše Isusov apostol sv. Ivan.

U jednoj od naših omiljenih božićnih pjesama, tu istu, usređujuću za nas stvarnost, mi izričemo ovim riječima: „Sin Boga Oca i Bog sam, s Neba na zemlju siđe k nam!“

Ta vječna Božja Riječ, vječni Božji Sin, posrednik je cjelokupnog Božjeg stvaranja. Evanđelist Ivan to izriče tvrdnjom: sve je po njoj, po drugoj Božanskoj osobi, po Isusu Kristu postalo i ništa što je postalo nije bez nje postalo, niti postoji (usp. Ivan 1,3).

Život u toj Božjoj vječnoj Riječi je ujedno – za ljudski rod, za svakog čovjeka – svjetlo istinsko, spasonosno svjetlo. Ta Božja Riječ, koja se – po Božjem planu – utjelovila, postala čovjekom u osobi Isusa Krista, za sebe je rekla ovako: „Ja sam svjetlost svijeta; tko ide za mnom neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života“ (Iv 8,12). „Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju“ (Iv 10,10b).

U Isusu Kristu je u punini božanska, životvorna snaga – kao u jednom nepresušnom bunaru. A zadaća je toga bunara da vodu života neprestano dijeli.

Isus Krist je preuze jedinstvenu, spasonosnu funkciju za cijeli ljudski rod i treba ju, a i želi ju izvršiti za „svakog čovjeka“.

Izričemo to u jednoj omiljenoj božićnoj pjesmi ovim riječima: „Svako svijeta stvorenje sada ima veselje, Božje štujuć rođenje od Djevice Marije“. Taj „željni svijetu Spasitelj, svijeta razveselitelj“, kako mu kličemo u božićnoj pjesmi, u stanju je raspršiti svaku tamu besmisla, beznada, grijeha i smrti i nikakva ga tama ne može ugroziti, ne može ga obuzeti niti ga onemogućiti u njegovom jedinstvenom, spasavajućem djelovanju u povijesti ljudskog roda.

Da to Kristovo spasavajuće djelovanje urodi spasonosnim plodom kod svakog čovjeka, potrebno je da čovjek prihvati u vjeri osobu Isusa Krista – kao svoga Spasitelja – i to u njegovoj cjelokupnosti: od njegova rođenja u Betlehemskim jaslicama do njegova razapinjanja na Golgotskom Križu, te do njegova slavnog Uskrsnuća i Uzašašća na Nebo svoje Ocu i do slanja obećanog Duha Svetoga njegovim učenicima, tj. članovima njegove Crkve.

Takvo prihvaćanje, tj. takav odgovor nas ljudi na Božji jasni i istiniti govor u događaju utjelovljenja njegovog jednorodnog Sina, čini nas Božjom djecom, i ujedno „baštinici- ma vječnog života“, kako to naglašava sveti Pavao apostol u poslanici svome učeniku biskupu Titu, a što slušamo na božićnoj misi zornici (Tit 3,7).

Vjerovati u Božje utjelovljenje znači biti osvjedočen da je vječnom, svemogućem i živom Bogu jako stalo do čovjeka, do nas ljudi svih vremena i svih naroda – i to unatoč beskrajnom razmaku koji zjapi između Njega, našeg Stvoritelja i nas ljudi, njegovih

stvorenja. Bogu je stalo do naše vječne sreće, našeg vječnog života, iako dobro zna da smo mi, svojom krivnjom, zaprljani grijehom i onesposobljeni da tu sreću i taj život sami postignemo.

Sin je Božji svojim utjelovljenjem i ulaskom u našu ljudsku povijest došao zamoliti nas ljude da budemo njegova braća; da od njega učimo biti Božja djeca, i kako kao djeca trebamo ljubiti svoga Nebeskog Oca, njemu se povjeravati i u njegove ruke stavljati sav svoj život. On nam je ujedno, ukazao na ono najvažnije što je nedostajalo nama, kao prognanima iz raja sinovima Evinim, koji smo – kao takvi, kao prognanici – bili osuđeni na smrtonosnu osamljenost, odvojeni ne samo od svoga Stvoritelja od izvora svoga postojanja, nego i jedni od drugih i od svih drugih stvorenja, koja su trpjela i trpe zbog fatalnog čovjekovog odbijanja Božje ljubavi i prijateljstva.

Slaviti stvarnost utjelovljenja Sina Božjega i rođenje Spasitelja svijeta Isusa Krista, znači svjesno se izložiti svjetlu Božjeg milosrđa i ljubavi. Znači biti prožet tim usređujućim svjetlom Božjeg sinovstva. Znači svojim

životom svakodnevno pokazivati drugima oko sebe otvorenost za život, zalaganje za život, solidarnost sa svakim životom, osobito ljudskim. Znači svjesno primiti od Boga ponuđeni nam mir s njime i taj mir širiti u svojoj obitelji, u svojoj životnoj sredini. Znači biti radostan i ispunjen nadom u definitivnu pobjedu Božje istine, Božje pravde, Božjeg milosrđa, dobrote i ljubavi.

Znači svakodnevno, a ne samo jednom godišnje, istinski doživljavati i proživljavati usređujući sadržaj svetkovine Božića.

Svima vama, draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju svih nas, želim od srca da vam to uspije i ove i svih idućih godina vašeg zemaljskog hodočašća prema sretnoj vječnosti, koju nam je omogućio utjelovljeni Sin Božji Isus Krist!

Čestit vam Božić, sveto Isusovo porođenje te mirom Božjim i obiljem Božjeg blagoslova ispunjenu novu godinu spasenja 2023!

Vaš brat,

✠ Franjo Komarica
biskup banjolučki

SVETA STOLICA I NJEZINA TIJELA

.....

Papina poruka za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu (1.9.2022.)

“OSLUHNI GLAS STVORENOG SVIJETA”

Draga braćo i sestre!

“Osluhni glas stvorenog svijeta” tema je i poziv ovogodišnjeg Vremena stvorenog. To ekumensko razdoblje započinje 1. rujna Svjetskim danom molitve za brigu o stvorenom svijetu, a završava 4. listopada svetkovinom sv. Franje. Za sve kršćane to je posebno vrijeme zajedničke molitve i brige za naš zajednički dom. Izvorno nadahnuto od Carigradskog ekumenskog patrijarhata, to je razdoblje prilika koja nam se pruža da negujemo naše “ekološko obraćenje”, obraćenje koje je sveti Ivan Pavao II. potaknuo kao odgovor na “ekološku katastrofu” koju je sveti Pavao VI. nagovijestio već 1970. godine.¹

Ako ga naučimo slušati, u glasu stvorenog svijeta opažamo neku vrstu disonance. S jedne je strane to nježna pjesma hvale Gospodinu i Stvoritelju, a s druge gorki vapaj koji se tuži na loše postupanje nas ljudi.

Milozvučna pjesma stvorenja poziva nas odjelotvorivati »ekološku duhovnost« (enc. *Laudato si'*, 216), pozornu na Božju prisutnost u prirodi. To je poziv da svoju duhovnost temeljimo na »brižnoj svijesti da nismo odvojeni od ostalih stvorenja, već da s ostalim živim bićima na svijetu tvorimo divno sveopće zajedništvo« (ibid., 220). Osobito Kristovim učenicima takvo prosvjetljujuće iskustvo učvršćuje svijest da »sve postade po njemu i bez nje[ga] ne postade ništa« (Iv 1, 3). U ovom Vremenu stvaranja prionimo još jednom molitvi u velikoj katedrali stvaranja i uživajmo u »veličanstvenom kozmičkom zboru«² bezbrojnih stvorenja koja pjevaju hvale Bogu. Pridružimo se svetom Franji Asiškom dok pjeva: “Hvaljen budi, moj Gospodine, sa svim stvorenjima svojim” (usp. Pjesma brata Sunca). Zapjevajmo zajedno s psalmistom: »Sve što god diše Gospodina neka slavi« (Ps 150,6).

Tu milozvučnu pjesmu, nažalost, prati gorki vapaj. Ili bolje rečeno, zbor ogorčenih vapaja. Prvi je vapaj naše sestre majke Zemlje. Prepuštena na milost i nemilost naše prekomjerne potrošnje, ona stenje i moli nas da prestanemo s našim zlostavljanjem i uništavanjem. Vapaj

zatim dolazi od raznih stvorenja. Prepuštene na milost i nemilost »despotskog antropocentriзма« (*Laudato si'*, 68), koji je u dijametralnoj suprotnosti sa središnjim mjestom Krista u stvaranju, bezbrojne vrste izumiru i prestaju zauvijek pjevati svoje hvale Bogu. Ali plaču i najsiromašniji među nama. Pogođeni klimatskom krizom, siromašni su najteže pogođeni posljedicama suša, poplava, uragana i toplinskih valova koji su sve snažniji i češći. Vapaj se, nadalje, izdiže iz grla naše domorodačke braće i sestara. Zbog predatorskih ekonomskih interesa, teritorije njihovih predaka napada se i pustoši sa svih strana i iz njihovih se grudi prolama »vapaj koji se uzdiže do neba« (posinod. apost. pob. *Querida Amazonia*, 9). Vape, napokon, naša djeca. Ugroženi kratkovidnim egoizmom, mladi zabrinuto pozivaju nas odrasle da učinimo sve da spriječimo ili bar ograničimo kolaps ekosustava našeg planeta.

Slušajući te tužne vapaje morao se pokajati i promijeniti načine života i štetne sustave. Od samoga početka, evangeoski poziv: »Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko!« (Mt 3, 2), dok poziva na novi odnos s Bogom, uključuje također drugačiji odnos s drugima i sa stvorenim svijetom. Propadanje našeg zajedničkog doma izazov je koji zaslužuje jednaku pozornost kao i drugi, poput ozbiljne zdravstvene krize i ratnih sukoba. »Živjeti svoj poziv da budemo čuvari Božjeg djela je bitni dio kreposnog života; to nije tek mogući ili sporedni aspekt našeg kršćanskog iskustva« (*Laudato si'*, 217).

Kao vjernici osjećamo veću odgovornost djelovati, u svojim svakodnevnim ponašanjima, u skladu s tim zahtjevom za obraćenjem. Ali ono nije samo individualno: »Ekološko obraćenje koje je potrebno da bi došlo do trajne promjene je ujedno obraćenje zajednice« (ibid., 219). U tome smislu, međunarodna je zajednica također pozvana zalagati se oko toga, u duhu najveće moguće suradnje, posebno na sastancima Ujedinjenih naroda posvećenima temi okoliša.

Sastanak na vrhu o klimi COP27, koji će se održati u Egiptu u studenom 2022., predstavlja još jednu priliku za zajednički rad na promicanju učinkovite provedbe Pariškog sporazuma. To je i jedan od razloga zašto sam nedavno naložio Svetoj Stolici, u ime i za dobrobit Države Vatikanskoga Grada, da pristupi Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama i Pariškom sporazumu, u nadi da će čovječanstvo 21. stoljeća ostati zapamćeno »po tome što je velikodušno preuzelo na sebe breme svoje teške odgovornosti« (ibid., 165). Postizanje pariškog cilja o ograničavanju porasta temperature na 1,5 °C veliki je izazov i zahtijeva odgovornu suradnju svih zemalja kako bi se osmislili ambiciozniji klimatski planovi ili doprinosi na nacionalnoj razini za smanjenje neto emisija stakleničkih plinova na nulu što je prije moguće. Riječ je o zaokretu u modelima potrošnje i proizvodnje, kao i načinima života, prema većem poštivanju stvorenoga svijeta i cjelovitom ljudskom razvoju svih sadašnjih i budućih naroda, razvoju utemeljenom na odgovornosti, razboritosti/predostrožnosti, solidarnosti i brizi za siromašne i buduće generacije. U temelju svega toga mora biti savez čovjeka i okoliša, koji je za nas vjernike odraz »stvarateljske Božje ljubavi iz koje proizlazimo i prema kojoj idemo«³. Tranzicija koju će se ostvariti tim zaokretom ne smije zaobići zahtjeve pravde, posebno u odnosu na one koji su najviše pogođeni učincima klimatskih promjena.

Sastanak na vrhu o biološkoj raznolikosti COP15, koji će se održati u Kanadi u prosincu, pružit će pak priliku vladama da pokažu dobru volju i usvoje novi multilateralni sporazum za zaustavljanje uništavanja ekosustava i izumiranja vrsta. Prema drevnoj mudrosti jubilejâ, potrebno nam je vrijeme »prisjećanja, povratka, počinka, obnove i radosti«⁴. Da bismo zaustavili daljnje urušavanje "mreže života" – bioraznolikosti – koju nam je Bog dao, molimo i pozivamo nacije da se slože oko četiri ključna načela, a to su: 1. izgraditi jasnu etičku osnovu za preobrazbu koja nam je potrebna kako bismo spasili bioraznolikost; 2. boriti se protiv gubitka bioraznolikosti, podupirati njezino očuvanje i obnovu te zadovoljavati potrebe ljudi na održiv način; 3. promicati globalnu solidarnost, u svjetlu činjenice da je bioraznolikost opće zajedničko dobro koje zahtijeva zajedničko predano zalaganje; 4. staviti u središte osobe koje

su ranjive, nezaštićene, uključujući one koji su najviše pogođeni gubitkom bioraznolikosti, kao što su domorodački narodi, starije osobe i mladi.

Ponavljam: »Želim, u Božje ime, pozvati velike kompanije koje se bave rudarstvom, vađenjem nafte i plina, šumarstvom, nekretninama i agrobiznisom da prestanu uništavati šume, močvare i planine, da prestanu zagađivati rijeke i mora te trovati ljude i hranu«⁵.

Ne može se zanemariti »ekološki dug« (*Laudato si'*, 51) ekonomski bogatijih zemalja, koje su bile najveći zagađivači u posljednja dva stoljeća; to od njih zahtijeva poduzimanje ambicioznijih koraka u vezi s COP27 i COP15. To podrazumijeva, osim odlučnog djelovanja unutar svojih granica, i ispunjavanje njihovih obećanja o financijskoj i tehničkoj potpori ekonomski siromašnijim zemljama, koje već snose najveći teret klimatske krize. Osim toga, hitno treba razmotriti i daljnju financijsku potporu za očuvanje bioraznolikosti. Ekonomski manje bogate zemlje također imaju značajne, ali "diferencirane" odgovornosti (usp. ibid., 52); kašnjenja drugih nikada ne smije biti izlika za vlastito nedjelovanje. Svi moramo odlučno djelovati. Dolazimo do "prijelomne točke" (usp. ibid., 61).

Molimo tijekom ovog Vremena stvaranja da sastanci na vrhu COP27 i COP15 ujedine ljudsku obitelj (usp. ibid., 13) kako bi se odlučno suočila s dvostrukom krizom: klimatskom i krizom smanjenja bioraznolikosti. Prisjećajući se poticaja svetoga Pavla da se radujemo s radošćima i plaćemo sa zaplakanima (usp. Rim 12, 15), plaćimo sa stvorenim svijetom koji stenje i uzdiše, čujemo njegov gorki vapaj i odgovorimo djelima na njega, kako bismo se mi, a i budućí naraštaji, mogli i dalje radovati milozvučnoj pjesmi života i nade stvorova.

Rim, Sv. Ivan Lateranski, 16. srpnja 2022., spomen Blažene Djevice Marije od Brda Karmela.

Franjo

¹ Usp. Pavao VI., Govor prigodom 25. obljetnice FAO-a (16. studenog 1970.): AAS 62 (1970.), 833.

² Sveti Ivan Pavao II., Opća audijencija, 10. srpnja 2002.

³ Govor na Susretu "Fede e Scienza verso la COP26" ("Vjera i znanost. Prema COP26"), 4. listopada 2021.

⁴ Poruka za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu, 1. rujna 2020.

⁵ Videoporuka pučkim pokretima, 16. listopada 2021.

“USTA MARIJA I POHITI” (Lk 1,39)

Dragi mladi!

Tema Svjetskog dana mladih u Panami glasila je: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi“ (Lk 1, 38). Nakon tog događaja, krenuli smo na put prema novom cilju: susretu u Lisabonu 2023., puštajući da u našim srcima neprestano odjekuje Božji hitni poziv da ustanemo. I tako smo 2020. razmišljali nad Isusovim riječima: »Mladeži, kažem ti, ustani« (usp. Lk 7,14). Prošle godine bili smo nadahnuti likom svetog Pavla apostola, kojemu je uskrsli Gospodin rekao: „Ustani! Postavljam te za svjedoka onoga što si vidio“ (usp. Dj 26,16). Preostali dio puta do Lisabona proći ćemo zajedno s Djevicom iz Nazareta, koja je, odmah nakon navještenja, „ustala i pohitila“ (usp. Lk 1,39) pomoći svojoj rođakinji Elizabeti. Zajednički glagol tim trima temama je ustati, izraz koji – dobro je to podsjetiti – također ima značenje „uskrsnuti“, „probuditi se na život“.

U ovim tegobnim vremenima, kada je čovječanstvo, već pogođeno traumom pandemije, rastrgano dramom rata, Marija svima nama, a posebno vama, mladima poput nje, pokazuje put blizine i susreta. Iskreno se nadam i čvrsto vjerujem da će iskustvo koje će mnogi od vas doživjeti u Lisabonu u kolovozu sljedeće godine predstavljati novi početak za vas mlade i – zajedno s vama – za cijelo čovječanstvo.

Marija usta

Nakon anđelova navještenja, Marija se mogla usredotočiti na samu sebe, na brige i strahove povezane s njezinim novim stanjem. Ali ne, ona se, naprotiv, potpuno pouzda u Boga i prije svega misli na Elizabetu. Ona ustaje i izlazi na svjetlost dana, gdje sve vrvi od života i gdje je sve u pokretu. Iako je neočekivana anđelova poruka izazvala „potres“ u njezinim planovima, ta mlada žena ne dopušta da ostane paralizirana jer je u njoj Isus, snaga uskrsnuća. U sebi već nosi Žrtvovano, ali uvijek živo Janje. Ustaje i kreće na put, jer je sigurna da su Božji planovi najbolji mogući projekt njezina života. Marija postaje hram Božji, slika Crkve hodočasnice, Crkve koja izlazi i stavlja se u službu, Crkve koja donosi Radosnu vijest!

Doživjeti prisutnost uskrsloga Krista u vlastitom životu, susresti ga „živog“, najveća je duhovna radost, eksplozija svjetlosti, koja ni-

koga ne može ostaviti mirnim. To je nešto što te odmah pokreće i tjera da donosiš tu poruku drugima i svjedočiš radost toga susreta. To je i razlogom žurbe prvih učenika u danima nakon uskrsnuća: „One otidoše žurno s groba te sa strahom i velikom radošću otrčaše javiti njegovim učenicima“ (Mt 28,8).

U izvješćima o uskrsnuću često se koriste dva glagola: probuditi se i ustati. Njima nas Gospodin potiče da iziđemo na svjetlo, da pustimo da nas On vodi kako bismo prešli prag svih svojih zatvorenih vrata. „To je značajna slika za Crkvu. I mi, kao Gospodinovi učenici i kao kršćanska zajednica, pozvani smo brzo ustati kako bismo ušli u dinamičnu stvarnost uskrsnuća i dopustili Gospodinu da nas vodi putovima koje nam On želi pokazati“ (Homilija na svetkovinu svetih apostola Petra i Pavla, 29. lipnja 2022.).

Gospodinova Majka uzor je dinamičnim mladim ljudima, koji ne stoje nepomično pred zrcalom, gledajući u njemu vlastiti odraz, niti dopuštaju da postanu „zarobljenici“ interneta. Ona je potpuno okrenuta onome što je izvana. Ona je žena uskrsnica u trajnom stanju „izlaska“, izlaženja iz sebe same prema velikom Drugom koji je Bog i prema drugima, svojoj braći i sestrama, osobito onima koji su u najvećoj potrebi, kao što je bila njezina rođakinja Elizabeta.

...i pohiti

Sveti Ambrozije iz Milana, u svom komentaru na Lukino Evanđelje, piše da je Marija žurno pohitila u gorje »jer se radovala obećanju i željela pobožno izvršiti jednu službu, s poltom koji je plod njezine duboke radosti. Gdje je drugdje, ispunjena Bogom, trebala pohiti ako ne u visine!? Milost Duha Svetoga ne zna za spore, teške korake«. Marijina žurba stoga je izraz duha revnog služenja, radosnog navještanja i spremnosti da se odmah odgovori na milost Duha Svetoga.

Marija je prihvatila izazov koji je predstavljala njezina starija rođakinja u potrebi i na njega odgovorila. Nije ustuknula, nije ostala ravnodušna. Više je mislila na druge nego na sebe, što je u njezin život unijelo dinamiku i entuzijazam. Svatko od vas se može zapitati: kako odgovaram na potrebe koje vidim oko sebe? Mislim li odmah kako naći opravdanje da oko

toga ništa ne poduzimam ili pokazujem zanimanje i stavljam se na raspolaganje? Naravno, ne možete riješiti sve probleme svijeta. Ali možda možete početi s problemima svojih najbližih, s izazovima u vlastitom okruženju. Netko je jednom rekao Majci Terezi: „Ovo što Vi činite samo je kap u moru”. A ona je odgovorila: „Ali da to nisam učinila, ocean bi imao jednu kap manje”.

Kad je posrijedi konkretna i hitna potreba, treba djelovati brzo. Koliko ljudi na svijetu čeka da ih posjeti netko tko će se brinuti o njima! Kolike starije osobe, bolesnici, zatvorenici i izbjeglice trebaju naš suosjećajni pogled, naš posjet, brata ili sestru koji će prijeći barijere ravnodušnosti!

Koje „žurbe” pokreću vas, dragi mladi prijatelji? Što je to što vam daje osjetiti da se trebate žurno pokrenuti i naprosto ne možete mirno stajati na svome mjestu? Mnogi ljudi pogođeni pandemijom, ratom, prisilnim migracijama, siromaštvom, nasiljem i klimatskim katastrofama pitaju se: Zašto se to meni događa? Zašto baš ja? Zašto sada? I tako je središnje pitanje našeg postojanja: za koga sam ja? (usp. post-sinodalna apostolska pobudnica *Christus vivit*, br. 286).

Žurba djevojke iz Nazareta je žurba onih koji su od Gospodina primili izvanredne darove i koji ih jednostavno ne mogu ne dijeliti s drugima, kako bi se na druge izlila neizmjerena milost koju su doživjeli. To je žurba onih koji znaju tuđe potrebe staviti ispred svojih. Marija je primjer mlade osobe koja ne gubi vrijeme na to da pokuša privući pažnju ili da dobije priznanje od drugih – kao što se događa kad postanemo ovisni o „lajkovima” na društvenim mrežama – već se pokreće i traži najautentičniju vezu s njima koja proizlazi iz susreta, dijeljenja, ljubavi i služenja.

Još od trenutka Navještenja, kad je prvi put krenula u posjet svojoj rođakinji, Marija ne prestaje prolaziti kroz vrijeme i prostor kako bi posjećivala svoju djecu koja trebaju njezinu brižnu pomoć. Naš nas put, kad je Bog s nama, vodi izravno u srce svakog našeg brata i sestre. Kolika svjedočanstva dobivamo od ljudi koje je „pohodila” Marija, Isusova Majka i Majka naša! U koliko je dalekih krajeva svijeta Marija – ukazanjima ili posebnim milostima – kroz stoljeća pohodila svoj narod! Gotovo da nema mjesta na svijetu koje nije posjetila.

Majka Božja hoda usred svoga naroda, nošena brižnom nježnošću, preuzimajući na sebe teret tjeskobâ i nedaća. I gdje god postoji njoj posvećeno svetište, crkva ili kapela, tamo njezina djeca hrle u velikom broju. Koliko je samo izraza pučke pobožnosti! Hodočašća, blagdani, prošnje, primanje slikâ u domove i još mnogo toga konkretni su primjeri živog odnosa između Majke Božje i njezina naroda koji se uzajamno posjećuju!

Dobra nas žurba tjera prema visinama i prema drugom

Dobra nas žurba uvijek tjera prema visinama i prema drugome. Ali postoji i žurba koja nije dobra, kao što je na primjer ona koja nas može dovesti do toga da živimo površno, da sve shvaćamo olako, bez predanog zalaganja ili pažnje, bez stvarnog sudjelovanja u onome što činimo. To je ona žurba kad živimo, učimo, radimo ili se susrećemo s drugima, a da u to nije uključena glava, a još manje srce. To se može dogoditi u međuljudskim odnosima: u obitelji, kad zapravo nikada ne slušamo zaista druge i ne provodimo vrijeme s njima; u prijateljstvima, kad od prijatelja očekujemo da nas ugosti i zadovolji naše potrebe, ali kad vidimo da je u krizi i da nas treba odmah ga počinjemo izbjegavati i okrećemo se nekom drugome; pa čak i u odnosima sa svojim najdražima, u odnosima među zaručnicima, rijetki imaju strpljenja da se međusobno dobro upoznaju i dublje razumiju. Isti taj stav možemo pokazati i u školi, na poslu i u drugim područjima svakodnevnog života. Međutim, sve što se u životu odigrava u žurbi teško da će uroditi plodom. Postoji opasnost da će ostati besplodno. Kao što čitamo u knjizi Mudrih izreka: „Namisli marljivoga samo su na korist, a nagloga – onoga koji je u lošoj žurbi – samo na siromaštvo“ (21,5).

Kad Marija konačno stiže u Zaharijin i Elizabetin dom, događa se prekrasan susret! Elizabeta na sebi doživljava čudesni Božji zahvat, koji joj daje sina, iako je već u poodmakloj dobi. Imala bi razloga da prva govori o sebi samoj, ali nije zaokupljena sobom, već se okreće svojoj mladoj rođakinji i plodu njezine utrobe. Čim čuje njezin pozdrav, Elizabeta se ispunja Duhom Svetim. Takva iznenađenja i nagli izljevi Duha događaju se kad nudimo pravo gostoprimstvo, kad u središte stavljamo gosta, a ne sebe. Vidimo to također u priči o Zakeju. U Lukinom Evanđelju (19, 6) čitamo: „Kad Isus dođe na to

mjesto, pogleda gore i reče mu: „Zakeju, žurno sidi! Danas mi je proboraviti u tvojoj kući.” On žurno siđe i primi ga sav radostan“ (Lk 19,5-6).

Mnogima se od nas dogodilo da nam je, potpuno neočekivano, Isus došao ususret: u njemu smo prvi put doživjeli blizinu, poštivanje, potpunu odsutnost predrasuda i osuđivanja, pogled milosrđa kakav nikada prije nismo sreli kod drugih. I ne samo to: osjetili smo i da se Isus nije zadovoljio time da nas gleda iz daljine, već nam je želio biti blizu i s nama podijeliti svoj život. Radost tog iskustva potaknula nas je da ga žurno prihvatimo, da osjetimo hitnu potrebu da budemo s njim i bolje ga upoznamo. Elizabeta i Zaharija ugstili su Mariju i Isusa! Naučimo od to dvoje starijih ljudi što znači gostoprimstvo! Pitajte svoje roditelje, svoje bake i djedove, a i starije članove svojih zajednica što za njih znači biti gostoljubiv prema Bogu i svojim bližnjima. Vrijedi poslušati iskustva onih koji su vam prethodili.

Dragi mladi, došlo je vrijeme da žurno krenemo u konkretne susrete, da zbiljski prihvatimo one koji su drugačiji od nas, kao što je bio slučaj s mladom Marijom i starijom Elizabetom. Samo tako ćemo moći premostiti udaljenosti između generacija, društvenih klasa, etničkih skupina, kao i svih vrsta grupa i kategorija, pa čak i stati na kraj ratovima. Mladi su uvijek nada novog jedinstva za rascjepkano i podijeljeno čovječanstvo. Ali samo ako imaju sjećanje, samo ako slušaju drame i snove starijih. „Nije slučajno što se rat vratio u Europu u vrijeme kad s povijesne scene odlazi generacija koja ga je doživjela u prošlom stoljeću“ (Poruka za 2. Svjetski dan baka, djedova i starijih osoba). Potreban je savez između mladih i starih kako se ne bi zaboravile lekcije iz prošlosti i kako bi se prevladalo polarizacije i ekstremizme ovoga vremena.

U svojoj poslanici Efežanima, Pavao naviješta: „Sada pak, u Kristu Isusu, vi koji nekoć bijaste daleko, dođoste blizu – po Krvi Kristovoj. Doista, on je mir naš, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvojnici, neprijateljstvo razori u svome tijelu“ (2,13-14). Isus je Božji odgovor na izazove s kojima se čovječanstvo suočava u svakom dobu. I taj odgovor Marija nosi u sebi dok ide Elizabeti. Najveći dar koji Marija donosi svojoj starijoj rođakinji jest dar samog Isusa. I njezina konkretna pomoć zasigurno je vrlo dragocjena. Ali ništa nije moglo ispuniti

Zaharijin dom takvom radošću i takvom puninom kao prisutnost Isusa u krilu Djevice, koja je postala šator Boga živoga među ljudima. U tom planinskom kraju Isus je, samom svojom prisutnošću i bez ijedne riječi, održao svoju prvu „propovijed na gori”. U tišini proglašava blaženima malene i krotke koji se uzdaju u Božje milosrđe.

Moja poruka vama, mladi prijatelji, a ujedno i velika poruka koju Crkva donosi je Isus! Dà, On sâm, njegova beskrajna ljubav prema svakome od nas, njegovo spasenje i novi život koji nam je darovao. A Marija je uzor kako prihvatiti taj neizmjerni dar u našem životu i podijeliti ga s drugima, tako da i mi sami postanemo nositelji Krista, njegove milosrdne ljubavi, njegova velikodušnog služenja napaćenom čovječanstvu.

Svi zajedno u Lisabon!

Marija je bila mlada žena poput mnogih od vas. Bila je jedna od nas. Biskup Tonino Bello ovako je o njoj pisao: „Sveta Marijo [...] znamo dobro da ti je suđeno ploviti pučinom. Ali ako te silimo da jedriš blizu obale, to nije zato što te želimo zadržati uz obalu koje se mi držimo, nego zato što te želimo vidjeti tako blizu obala našeg malodušja i tako postati svjesni da smo, poput tebe, pozvani odvažno se otisnuti na pučine slobode“ (*Maria donna dei nostri giorni*, San Paolo, Cinisello Balsamo 2012., 12-13).

Kao što sam spomenuo u prvoj poruci ove trilogije, iz Portugala su u 15. i 16. stoljeću mnogi mladi ljudi – uključujući i mnoge misionare – kretali u nepoznate svjetove, također kako bi s drugim ljudima i narodima podijelili svoja iskustva susreta s Isusom (usp. Poruka za Svjetski dan mladih 2020.). A upravo je tu zemlju Marija na poseban način željela posjetiti početkom 20. stoljeća, kada je iz Fatime ljudima svih životnih dobi uputila snažnu i zadivljujuću poruku Božje ljubavi, koja nas poziva na obraćenje i istinsku slobodu. Svakom od vas i svakoj od vas ponovno upućujem srdačan poziv da sudjelujete u velikom interkontinentalnom hodočašću mladih, čiji će vrhunac biti proslava Svjetskog dana mladih u Lisabonu u kolovozu sljedeće godine. Ujedno vas podsjećam da ćemo 20. studenoga ove godine, na svetkovinu Krista Kralja, slaviti Svjetski dan mladih u partikularnim Crkvama diljem svijeta. U tome smislu, nedavni dokument Dikasterija za laike, obitelj i život Pastoralne smjernice za proslavu Svjet-

skog dana mladih u partikularnim Crkvama može biti od velike pomoći svima koji su uključeni u pastoralni rad s mladima.

Dragi mladi, velika mi je želja da na Svjetskom danu mladih ponovno iskusite radost susreta s Bogom i svojom braćom i sestrama. Nakon dugoga razdoblja odvojenosti i izolacije, u Lisabonu ćemo – uz Božju pomoć – ponovno zajedno otkriti radost bratskoga zagrljaja među narodima i naraštajima, zagrljaja pomirenja i mira, zagrljaja novog misionarskog bratstva! Neka Duh Sveti zapali u vašim srcima želju

da ustanete te radost zajedničkog hoda, u sinodalnom stilu, ostavljajući za sobom sve lažne granice. Sada je vrijeme da ustanemo! Ustanimo žurno! Poput Marije, nosimo Isusa u sebi da ga možemo svima približiti! U ovom lijepom razdoblju vašega života, idite naprijed i ne odgađajte ono što Duh Sveti može učiniti u vama! Od sveg srca blagoslivljam vaše snove i vaše korake.

Rim, Sv. Ivan Lateranski, 15. kolovoza 2022., svetkovina Uznesenja BDM.

Franjo

Papina poruka za 56. Svjetski dan mira [1.1.2023.]

NITKO NE MOŽE SPASITI SÂM SEBE

KRENUTI ISPOČETKA NAKON COVID-19 DA BISMO ZAJEDNO ZACRTALI PUTOVE MIRA

„A o vremenima i trenucima nije, braćo, potrebno pisati vam. Ta i sami dobro znate da Dan Gospodnji dolazi baš kao kradljivac u noći“ (Prva poslanica svetoga Pavla Solunjanima 5, 1-2).

1. Tim je riječima apostol Pavao pozvao zajednicu u Solunu da, u iščekivanju susreta s Gospodinom, ostane postojana, s nogama i srcem čvrsto na zemlji, sposobna pažljivim pogledom promatrati stvarnost i događaje povijesti. Čak i kad se događaji u našem životu čine tragičnima i osjećamo se gurnutima u mračni i teški vrtlog nepravde i patnje, pozvani smo pobrinuti se da nam srce bude otvoreno nadi, staviti svoje pouzdanje u Boga koji nam daje svoju prisutnost, koji nas prati s nježnošću, podupire nas u našim naporima i nastojanjima i, iznad svega, usmjerava nas na našem putu kroz život. Zato sveti Pavao neprestano potiče zajednicu na budnost, traženje dobrote, pravde i istine: »ne spavajmo kao ostali, nego bdijmo i trijezni budimo« (5, 6). To je poziv da budemo budni, da se ne zatvaramo u strah, patnju ili rezignaciju, da ne podlegnemo rastresenosti, da ne klonemo duhom, nego da budemo poput stražara koji znaju ostati budni i uočiti prva svjetla zore, posebno u trenucima najveće tame.

2. COVID-19 nas je bacio u tamnu noć, izbacivši nas iz kolotečine našeg svakodnevnog života, poremetivši naše planove i navike, narušivši prividan mir čak i najprivilegiranih društava, uzrokujući nesnalaženje i patnju i prouzročivši smrt velikog broja naše braće i sestara.

Našavši se u vrtlogu neočekivanih izazova i u jednoj situaciji koja nije bila sasvim jasna ni sa znanstvenoga gledišta, svijet zdravstva se pokrenuo kako bi ublažio golemu patnju i pokušao pronaći lijek, a jednako tako i političke vlasti koje su morale poduzeti značajne mjere u pogledu organizacije i upravljanja u hitnim situacijama.

Osim tjelesnih simptoma, COVID-19 je izazvao opću slabost koja se ukorijenila u srcima mnogih pojedinaca i obitelji, s nezanemarljivim posljedicama, pojačanim dugim razdobljima izolacije i raznim vrstama ograničenja slobode.

Ne smijemo, k tome, zaboraviti da je pandemija dotakla neke neuralgične točke društvenog i gospodarskog poretka, ukazavši na proturječnosti i nejednakosti. Ugrozila je sigurnost zaposlenja mnogih pojedinaca i dodatno pogoršala problem usamljenosti koji uzima sve više maha u našim društvima, naročito usamljenosti najslabijih i najsiromašnijih. Sjetimo se samo, na primjer, milijuna neformalnih radnika u mnogim dijelovima svijeta koji su ostali bez posla i bez ikakvih potpora tijekom razdoblja karantene.

Pojedinci i društvo rijetko napreduju u situacijama koje izazivaju takav osjećaj poraza i gorčine. Tada, naime, dolazi do slabljenja napaora koje se ulaže u izgradnju mira kao i do raspirivanja društvenih sukoba, frustracija i nasilja raznih vrsta. U tome smislu, čini se da je pandemija uzdrmala i najmirnije dijelove našeg svijeta, otkrivajući bezbrojne ranjivosti.

3. Nakon tri godine, došlo je vrijeme da se preispitamo, učimo, rastemo i dopustimo da se u nama kao pojedincima i u zajednici dogodi duboka promjena; da iskoristimo ovo povlašteno vrijeme kako bi se pripremili za „dan Gospodnji”. Više sam puta ponovio da iz krize nikad ne izlaziš isti: iz nje izlaziš ili bolji ili gori. Pozvani smo danas zapitati se: što smo naučili iz ove pandemijske situacije? Kojim nam je novim putovima krenuti da se oslobodimo okova svojih starih navika, kako bismo bili bolje pripremljeni i odvažili se na nešto novo? Koje znakove života i nade možemo uočiti kako bismo krenuli naprijed i pokušali naš svijet učiniti boljim mjestom?

Nakon što smo se izravno osvjedočili u krhkost koja karakterizira ljudsku stvarnost i našu osobnu egzistenciju, možemo zasigurno reći da najveća lekcija kojoj nas je COVID-19 naučio jest svijest da svi trebamo jedni druge, da je naše najveće, ali i najkrhkije blago ljudsko bratstvo, utemeljeno na našem zajedničkom bogosinovstvu, te da se nitko ne može sâm spasiti. Prije je potrebno, stoga, zajedno tražiti i promicati univerzalne vrijednosti koje su putokazi na putu koji vodi do tog ljudskog bratstva. Naučili smo također da povjerenje koje smo polagali u napredak, tehnologiju i učinke globalizacije nije bilo samo pretjerano, nego se pretvorilo u individualističku i idolopokloničku opijenost, ugrozivši jamstva pravde, sklada i mira za kojima tako silno žudimo. U našem svijetu u kojem se sve odvija velikom brzinom, rašireni problemi neravnoteža, nepravdi, siromaštava i marginalizacija vrlo često raspiruju nemire i sukobe, te uzrokuju nasilje, pa čak i ratove.

Dok je s jedne strane pandemija sve to iznijela na vidjelo, s druge strane imali smo priliku otkriti pozitivne stvari kao što su blagodat povratka poniznosti, zatim smanjenje nekih konzumerističkih zahtjeva, obnovljeni osjećaj solidarnosti koji nas poziva da zbacimo sa sebe oklop svoje sebičnosti i otvorimo se patnjama i potrebama drugih, te, na kraju, predano zalaganje, u nekim slučajevima doista herojsko, mnogih osoba koje su se žrtvovala kako bi svi mogli što je bolje moguće prebroditi dramu koju je izazvala ta hitna situacija.

Iz tog iskustva proizišla je snažnija svijest koja poziva sve, narode i države, da ponovno u središte stave riječ „zajedno”. Naime, upravo

zajedničkim naporima, u bratstvu i solidarnosti, gradimo mir, osiguravamo pravdu i prolazimo kroz najbolnije događaje. Najučinkovitiji odgovori na pandemiju bili su, doista, oni u kojima su se društvene skupine, javne i privatne institucije i međunarodne organizacije udružile, ostavljajući po strani svoje partikularne interese, kako bi odgovorile na taj izazov. Samo mir koji se rađa iz bratske i nesebične ljubavi može nam pomoći prevladati osobne, društvene i svjetske krize.

4. I baš kad smo se usudili nadati da je najgore u noći pandemije COVID-19 iza nas, nova strašna nesreća zadesila je čovječanstvo. Svjedoci smo izbijanja još jedne pošasti: još jednog rata, koji se dijelom može usporediti s COVID-19, no koji je posljedica krivih ljudskih odluka. Rat u Ukrajini odnosi nevine žrtve i širi neizvjesnost, ne samo među onima koji su njime izravno pogođeni, već, na širi i neselektivan način, i među onima koji tisućama kilometara daleko trpe njegove kolateralne posljedice – dovoljno je podsjetiti samo na probleme s opskrbom žitom i cijene goriva.

To, zasigurno, nije doba nakon COVID-a kakvom smo se nadali ili očekivali. Ovaj rat, kao i svi drugi sukobi diljem svijeta, poraz je za čitavo čovječanstvo, ne samo za strane koje su u njega izravno uključene. Dok je cjepivo za COVID-19 pronađeno, za rat još uvijek nisu pronađena prava rješenja. Sigurno da je virus rata teže pobijediti od virusa koji pogađaju ljudsko tijelo, jer ne dolazi izvana, nego iznutra, iz srca čovječjega nagrđena grijehom (usp. *Markovo Evanđelje* 7, 17-23).

5. Što se, dakle, od nas traži? Traži se, prije svega, da dopustimo da nam se srce promijeni izvanrednom situacijom koju smo proživjeli, to jest da dopustimo Bogu da, preko ovog povijesnog trenutka, preobrazi naše uobičajene kriterije tumačenja svijeta i stvarnosti. Ne smijemo više misliti samo na to kako čuvati svoje osobne ili nacionalne interese, nego se moramo voditi idejom općeg dobra, s istančanim osjećajem za zajednički život, odnosno kao „mi” otvoren sveopćem bratstvu. Ne možemo težiti samo tome da zaštitimo same sebe, već je kucnuo čas da se svi zalažemo oko ozdravljenja našeg društva i našeg planeta, stvarajući temelje za pravedniji i mirniji svijet, ozbiljno predan traženju dobra koje će doista biti opće.

Kako bismo to učinili i živjeli bolje nakon

izvanrednog stanja COVID-19, ne možemo zanemariti temeljnu činjenicu: mnoge moralne, društvene, političke i ekonomske krize koje doživljavamo međusobno su povezane, a ono na što gledamo kao na pojedinačne probleme zapravo su jedni drugima uzrok ili posljedica. Stoga smo pozvani na izazove našeg svijeta odgovoriti odgovorno i suosjećajno. Moramo ponovno razmotriti pitanje osiguravanja javnozdravstvene zaštite za sve; promicati mirovne napore za okončanje sukoba i ratova koji i dalje uzrokuju žrtve i siromaštvo; zajednički i složno brinuti o našem zajedničkom domu i provoditi jasne i učinkovite mjere za borbu protiv klimatskih promjena; boriti se protiv virusa nejednakosti i osigurati hranu i pristojan posao za sve, podupirući one koji ne zarađuju niti minimalnu plaću i nalaze se u vrlo teškim situacijama. Sablazan gladovanja cijelih naroda ostaje otvorena rana. Moramo, kroz odgovarajuće politike, poduzeti odgovarajuće mjere za

promicanje prihvaćanja i integracije, posebno u pogledu migranata i onih koji žive kao odbačeni u našem društvu. Samo ako se u tim situacijama budemo predano žrtvovali, s altruističkom željom nadahnutom Božjom beskrajnom i milosrdnom ljubavlju, moći ćemo graditi novi svijet i pomoći u izgradnji Božjeg Kraljevstva, koje je kraljevstvo ljubavi, pravde i mira.

Dijeleći s vama ova razmišljanja, izražavam nadu da ćemo u novoj godini moći hodati zajedno i okoristiti se onim čemu nas povijest može naučiti. Upućujem svoje najbolje želje šefovima država i vlada, čelnim ljudima međunarodnih organizacija i vodama raznih religija. Svim muškarcima i ženama dobre volje želim da uzmognu izgrađivati iz dana u dan, kao mirotvorci, dobru godinu! Neka Marija Bezgrješna, Isusova Majka i Kraljica mira, zagovara nas i čitavi svijet!

Iz Vatikana, 8. prosinca 2022.

Franjo

BISKUPSKA KONFERENCIJA BiH I NJEZINA TIJELA

Tajništvo BKBiH

PRIOPĆENJE S 85. REDOVITOG ZASJEDANJA BKBiH

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine održali su 4. i 5. studenog 2022., u prostorijama Nadbiskupske rezidencije u Sarajevu, svoje 85. redovno zasjedanje. Predsjedao je predsjednik BKBiH nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH Tomo Vukšić, a sudjelovali su svi njezini članovi. Također su sudjelovali predsjednik Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metodija zrenjaninski biskup Ladislav Nemet i delegat Hrvatske biskupske konferencije zadarski nadbiskup koadjutor Milan Zgrablić, te izrazili bratsku blizinu svih biskupa i izvijestili o važnim crkvenim događanjima na području svojih konferencija.

Biskupima se na početku zasjedanja pridružio i otpravnik poslova Apostolske nuncijature u BiH mons. Amaury Medina Blanco koji je prenio pozdrave novog apostolskog nuncija u

Bosni i Hercegovini nadbiskupa Francisa Assisija Chullikatta.

Biskupi su saslušali izvješća svojih delegata: s Plenarne skupštine Vijeća europskih biskupskih konferencija održane online 27. i 28. listopada 2022.; sa susreta predsjednika Biskupskih konferencija Srednje i Istočne Europe održanog 24. i 25. listopada 2022. u Budimpešti (Mađarska); sa Simpozija o mladima održanog u organizaciji Vijeća europskih biskupskih konferencija 20.–23.10.2022. u Krakovu (Poljska); sa 65. zasjedanja Sabora Hrvatske biskupske konferencije održanog 17. i 18. listopada 2022. u Zagrebu; s izvanredne 21. skupštine Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH održane 3. rujna 2022. u Žepču; te sa Susreta generalnih tajnika Biskupskih konferencija Središnje Europe održanog 3. i 4. listopada 2022. u Tirani (Albanija).

U duhu zajedničkog dokumenta Kongregacije za redovnike i svjetovne institute i Kongregacije za biskupe, izdanog 14. svibnja 1978. pod naslovom „Kriteriji o odnosima između biskupa i redovnika“ (Mutuae Relationes), biskupi su razmišljali o suradnji s redovnicima, redovnicama i njihovim ustanovama. Zahvalni su svim redovnicima i redovnicama koji daju svoj dragocjeni doprinos u biskupijskim zajednicama u Bosni i Hercegovini svojim životom, molitvom i radom te posebno angažmanom u pastoralnom djelovanju. Godišnji susreti u organizaciji Biskupske konferencije s Konferencijom viših redovničkih poglavara i poglavarica u BiH i s franjevačkim provincijalima iz Sarajeva i Mostara te Međudekanski susreti, na kojima također sudjeluju franjevački provincijali, kao i susret redovnika i redovnica iz BiH, poznat kao Redovnički dan, na kojemu redovito sudjeluje i predstavnik Biskupske konferencije, blagoslovljene su prigode za izgradnju još bolje suradnje na dobro svih članova biskupijskih zajednica. Biskupi su svjesni poteškoća s kojima se susreću redovničke zajednice kao i druge crkvene ustanove, ali i mnogi drugi u Bosni i Hercegovini, zbog nepovrata imovine oduzete nakon Drugog svjetskog rata, ali i drugih neriješenih pitanja poput financiranja pojedinih ustanova korisnih za društvenu zajednicu, neriješenog zdravstvenog osiguranja itd. Potiču voditelje svih crkvenih ustanova da, ukoliko to još nisu učinili, prikupe potrebnu dokumentaciju o postojećoj i o oduzetoj imovini. Također potiču sve redovničke zajednice, poštujući njihovu autonomiju, na trajnu suradnju s dijecezanskim biskupima na planu pastoralnog djelovanja radeći na izgradnji živih i istinskih crkvenih zajednica i zajedništva između svećenikâ, redovnika i laika. U duhu sinodskog hoda, koji je održan u svim biskupijskim zajednicama i koji je u tijeku, ističu da sinodalnost započinje u pojedinim vjernicima: promjenom mentaliteta, osobnim obraćenjem, u zajednici ili bratstvu, u kući, na poslu, u crkvenim ustanovama, a zatim se širi na službe i poslanje te da Sinoda o sinodalnosti Crkve ima glavnu svrhu probuditi osjećaj zajedništva u Crkvi, oživjeti sudjelovanje svih, učiniti sve protagonistima i nastojati donijeti poruku Evanđelja do nakraj zemlje.

Biskupi su razmotrili apostolsko pismo pape Franje „Desiderio desideravi“ o liturgijskoj formaciji naroda Božjega od 29. lipnja 2022. u ko-

jem se Sveti Otac obraća ne samo biskupima, svećenicima i redovnicima, nego i laicima. U duhu spomenutog apostolskog pisma u početku kojeg Sveti Otac citira Isusove riječi upućene apostolima: „Svom sam dušom čeznuo (latinski: Desiderio desideravi) ovu pashu blagovati s vama prije svoje muke“ (Lk 22,15), biskupi potiču sve svećenike da uvijek slave euharistiju svjesni da je riječ o istinskom Kristovu bogoslužju u njegovoj posvemašnjoj podložnosti Očevoj volji te da svi sudionici budu svjesni da su Kristovi pozvanici kao i da se Kristova žrtva – iako jedinstvena i neponovljiva – u bogoslužju ostvaruje u zajedništvu sa svim ljudima „iz svakoga plemena i jezika, puka i naroda“ (Otk 5,9). Pridružuju se pozivu Svetoga Oca upućenom cijeloj Crkvi da ponovno otkrije, čuva i živi istinitost i snagu kršćanskog bogoslužja, tako da ljepota kršćanskog slavljenja ne bude nagrađena površnim i pojednostavljenim shvaćanjem njezine vrijednosti ili da se ona na bilo koji način instrumentalizira da bi euharistija za sve bila sakrament pobožnosti, znak jedinstva i vez ljubavi. Pozivaju posebno svećenike, ali i sve članove biskupijskih zajednica da svakoga dana otkrivaju ljepotu bogoslužja te pobožnim slavljenjem i sudjelovanjem na liturgijskim činima šire Božji duh odupirući se, kako veli papa Franjo, opasnoj napasti „duhovne svjetovnosti“.

Dogovoreni su sljedeći termini zasjedanja Biskupske konferencije BiH tijekom 2023. godine: 21. i 22. ožujka u Mostaru koje će početi večernjim misnim slavljem na liturgijsku proslavu svetkovine sv. Josipa 20. ožujka u katedrali Marije Majke Crkve; 13. i 14. srpnja u Banjoj Luci koje će završiti 15. srpnja euharistijskim slavljem u katedrali sv. Bonaventure te 6. i 7. studenog u Sarajevu koje će početi 5. studenog zajedničkom euharistijom u katedrali Srca Isusova. Šesti Obiteljski dan u Bosni i Hercegovini bit će proslavljen, 30. srpnja u Kupresu, a početak će misom uočnicom 29. srpnja. Treći Susret članova BKBiH s profesorima Katoličkog bogoslovnog fakulteta i s odgojiteljima Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa bit će 5. srpnja u Sarajevu. Središnje Euharistijsko slavlje u okviru Tjedna solidarnosti 2023. godine bit će u treću korizmenu nedjelju u župi Svih Svetih u Aladinićima pokraj Stoca. Biskupi su također odlučili da održavanje Susreta svećenika u Bosni i Hercegovini bude redovito svake treće godine u prvu srijedu u mjesecu lipnju.

U četvrtak, 3. studenog 2022. biskupi su slavili svetu misu u katedrali Srca Isusova. Predsjedao je nadbiskup Vukšić, a propovijedao je biskup Nemet. U petak, 4. studenog biskupi su slavili euharistiju u kapeli Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i susreli se s bogoslovnom

zajednicom. Predsjedao je nadbiskup Vukšić, a prigodnu propovijed uputio je potpredsjednik Biskupske konferencije BiH mostarsko-duvanjski biskup i trebinjsko-mrkanski apostolski upravitelj Petar Palić.

Tajništvo BKBiH

BKBiH O KANDIDACIJSKOM STATUSU ZA ČLANSTVO U EU

Stalno vijeće BKBiH održalo je u petak 16. prosinca, u prostorijama Nadbiskupske rezidencije u Sarajevu svoju 33. sjednicu. Biskupi su pozdravili Odluku Europskog vijeća da Bosni i Hercegovini dodijeli status zemlje kandidata za Europsku uniju.

Priopćenje sa sjednice Stalnog vijeća BKBiH prenosimo u cijelosti.

Predsjedao je nadbiskup metropolit vrhbosanski i apostolski upravitelj Vojnog ordinarijata u BiH mons. Tomo Vukšić, predsjednik BKBiH, a sudjelovali su: biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Petar Palić, potpredsjednik BKBiH, zatim pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren i generalni tajnik BKBiH mons. Ivo Tomašević.

Biskupi su saslušali izvješće o provedbi zaključaka donesenih na 85. redovitom zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, održanom 4. i 5. studenoga 2022. u Sarajevu, te dali potrebne smjernice.

Članovi Stalnog vijeća dogovorili su sastav delegacije koji će, na čelu s predsjednikom Tomom Vukšićem predstavljati Biskupsku konferenciju Bosne i Hercegovine na kontinentalnoj sinodskoj skupštini koja će se održati od 5. do 12. veljače 2023. u Pragu u organizaciji Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE).

Biskupi su prihvatili prijedlog dnevnog reda XXV. zajedničkog zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine koje će se održati, 23. siječnja 2023. u Zagrebu.

Biskupi su razmotrili važnije dopise pristigle nakon prošlog redovitog zasjedanja te dali potrebne smjernice za njihovo rješavanje.

Biskupi pozdravljaju Odluku Europskog vijeća da Bosni i Hercegovini dodijeli status zemlje kandidata za Europsku uniju. Upućuju svoje molitve Gospodinu Bogu da svim ljudima, a posebno onima kojima su povjerene odgovorne službe, dadne mudrosti i razbora na putu promicanja mira, pravde, uzajamnog poštovanja, suradnje i povjerenja među ljudima i narodima. Sarajevo, 16. prosinca 2022.

Konačni tekst - sažetak

SINODSKI PROCES U BISKUPIJAMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Uvod

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine pokriva granice države Bosne i Hercegovine i čine je četiri (nad)biskupije: Vrhbosanska ili Sarajevska nadbiskupija sa sjedištem u Sarajevu, Banjolučka biskupija sa sjedištem u Banjoj Luci, Mostarsko-duvanjska sa sjedištem u Mostaru i Trebinjsko-mrkanska biskupija kojoj je apostolski administrator dijecezanski biskup iz Mostara te Vojni ordinarijat u BiH. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2013. godine, u Bosni i Hercegovini je živjelo 3.531.159

stanovnika od kojih 1.769.592 (50,1 %) Bošnjaka (muslimana), 1.086.733 (30,8 %) Srba (pravoslavni), 544.780 (15,4 %) Hrvata (katolika) i 130.054 (3,7 %) ostalih koji ne pripadaju nijednom od tri konstitutivna naroda. Kao posljedica rata, započetog 1991. i završenog krajem 1995. godine, Bosna i Hercegovina je država koja se, prema Općem okvirnom sporazumu za mir, sastoji od entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (51% teritorije) i Republike Srpske (49% teritorije) i od Distrikta Brčko. Federacija BiH se sastoji od deset kantona, a kantoni ne

postoje u entitetu Republika Srpska. Tijekom rata stradale su sve biskupije u Bosni i Hercegovine. Posebno teške posljedice rata i poraća te nesređenog unutarnjeg stanja u BiH vidljive su u Sarajevskoj nadbiskupiji i u Banjolučkoj biskupiji, iz kojih je prognano ili izbjeglo više od polovine vjernika, te u Trebinjsko-mrkanskoj biskupiji. U Bosni i Hercegovini trenutno živi i djeluje ukupno 553 dijecezanska i redovnička svećenika te 480 redovnica raznih kongregacija. Politički i pravno nesređeno, zapravo nepravedno nametnuto stanje u našoj državi, bez ozbiljne nakane da se ono tijekom svih poratnih godina promijeni na bolje, jedna je od najvećih poteškoća za sve građane, a osobito za domaće Hrvate-katolike, pripadnike najmalobrojnijeg od tri konstitutivna naroda i jedan od glavnih razloga za odlazak iz zemlje brojnih mladih ljudi i mladih obitelji, a što – ujedno – rezultira i sve manjim natalitetom u zemlji.

1. Sinodski hod u biskupijama u Bosni i Hercegovini

1.1. Zajednički poziv biskupa na sinodski hod

U svom priopćenju za javnost Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine je sa svog 81. redovitog zasjedanja održanog 13. i 14. srpnja 2021. u Banjoj Luci poručila: „Nakon što su upoznati s tijekom pripreme i održavanja Prve Sinode Vrhbosanske nadbiskupije pod geslom: *Sve obnoviti u Kristu* (usp. Ef 1,10), biskupi su razmotrili smjernice Tajništva Sinode iz Rima kojima se želi ostvariti otvorena i iskrena razmjena između toga središnjeg tijela i partikularnih Crkava širom svijeta u sinodskom hodu. U skladu s tim smjernicama, u nedjelju, 17. listopada 2021. uključit će se i sve biskupijske zajednice u Bosni i Hercegovini u molitvenu pripravu za sljedeću Biskupsku sinodu koja će se održati u listopadu 2023. godine na temu: *‘Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje’*“. Biskupi su nakon toga gotovo sve svoje susrete posvetili temi sinodalnosti na razini Biskupske konferencije i na dijecezanskima razinama. Također se u svim biskupijama molilo za uspjeh sinodskog procesa.

1.2. Sinodski hod Banjolučke biskupije

Banjolučka biskupija je, zajedno sa svim katolicima u svijetu, otvorila 17. listopada 2021. proces sinodskog savjetovanja. Nakon što je dijecezanski biskup na Saboru svećenika prezentirao problematiku i zadatke sinodskog procesa,

imenovan je *sinodski odbor* od 20 članova na čelu s pomoćnim biskupom, koji je i generalni vikar. Poslan je *Naputak* uz materijale za sinodski hod i potom prikupljeni pisani odgovori u vezi sa sinodskim hodom župe, pastoralom obitelji, mladih, starijih i nemoćnih. Održan je i susret s redovnicima i redovnicama. Župnici su pozvani da svoje župne zajednice uključe u sinodsko savjetovanje *slušanja, promišljanja i razlučivanja* sukladno uputama *Vademecuma* i naputcima koje primaju od biskupijskog tima. U svim župama organizirano je sinodsko savjetovanje s različitim skupinama vjernika (župna vijeća, pastoralna povjerenstva, udruge vjernika, pokreti, molitvene zajednice, mladi, ministranti, učenici...). Pri tom im je misao vodilja bila Isusova riječ: „*Ja sam Put i Istina i Život*“ (Iv 14,6). Voditelji pojedinih radnih odbora župnih pastoralnih vijeća zajedno sa svećenicima i vjeroučiteljima animirali su i koordinirali rad.

1.3. Sinodski hod Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije

Mostarsko-duvanjska i Trebinjsko-mrkanska biskupija u pripremnome hodu, pod geslom *Hod mjesnih Crkava prema Općoj sinodi o sinodalnosti*, poduzeli su sljedeće korake: svečani početak 30. listopada 2021.; imenovanje biskupijskog sinodskog tima u kojem su različiti slojevi vjernika od generalnoga vikara do predstavnika mladih i imenovanje župnih koordinatora i timova; održavanje dekanatskih korona; pohod dijecezanskog biskupa i generalnog vikara svim dekanatima i upoznavanje svećenika s *Pripremnim dokumentom* i *Vademecumom*; dijeljenje tiskanih materijala s *online* upitnikom za savjetovanje na razini župa; objava materijala na biskupijskoj mrežnoj stranici ta na kraju Sinodska skupština održana 6. lipnja 2022. u Mostaru. Uz različite susrete na župnim razinama i mogućnosti osobne komunikacije, jedno od sredstava savjetovanja bio je i ponuđeni upitnik koji je sadržavao pitanja formulirana prema preporuci *Pripremnoga dokumenta*. Tijekom procesa nastojalo se uključiti što više različitih sudionika po zanimanju i zvanju. Iako je teško govoriti o broju uključenih sudionika, može se izraziti relativno zadovoljstvo odazivom.

1.4. Prva Sinoda Vrhbosanske nadbiskupije (2012.–2021.) i nastavak sinodskog hoda

U vrijeme kad je papa Franjo najavio Sinodu o sinodalnosti na razini sveopće Crkve, a samim time u vrijeme prve etape sinodskog hoda,

Vrhbosanska nadbiskupija ulazila je u završni dio svog dijecezanskog sinodskog hoda. *Sinodski hod Vrhbosanske nadbiskupije* započeo je, 29. lipnja 2012. pod geslom „Sve obnoviti u Kristu“ (usp. Ef 1,10). Imao je tri temeljna cilja: a) dublje i cjelovitije poznavanje stvarnosti u kojoj nadbiskupijska zajednica živi i djeluje na temelju razmišljanja i svjedočanstava svećenikā, redovnikā, redovnicā i vjernika laika; b) traženje novih rješenja i načina djelovanja utemeljenih na vjeri i nadi u Uskrslog Krista i nauku Crkve, s ciljem da Nadbiskupija u cijelosti obnovi svoj misionarski žar, radosnije naviješta Evandjelje i svjedoči kršćansku nadu (usp. 1 Pt 3,15); c) otkrivanje mjesta i uloge župa u cjelokupnom djelovanju Nadbiskupije, s ciljem buđenja i poticanja suodgovornosti svih u zajedničkom poslanju. Tijekom devet godina dijecezanskog sinodskog hoda, održano je devet krugova cjelodnevnih dekanatskih zasjedanja u svih 13 dekanata uz sudjelovanje ukupno između 700 i 1000 osoba: svećenika, redovnika, redovnica, kateheta, vjeroučitelja i vjernika laika uglavnom članova župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća. Deseci tisuća stranica pisanoga materijala pokazatelj su ozbiljnog rada. Iskustvo dekanatskih zasjedanja kao jednog dijela sinodskog hoda članova ove mjesne Crkve, vrlo je pozitivno. Ipak, zadovoljavajući opseg i intenzitet rada je postignut tek na posljednja tri dekanatska zasjedanja. Sinoda je svečano otvorena 11. rujna 2021., a zatvorena 8. prosinca 2021. *Završni dokument* predan vrhbosanskom nadbiskupu.

2. Tijek sinodskog hoda sažet je u deset tematskih točaka prema prijedlogu iz *Pripremnog dokumenta* i *Vademecumu* s malo izmijenjenim podnaslovima:

2.1. Hoditi zajedno kao Crkva slušajući Duha Svetoga u otvorenom dijalogu

Sinodski hod ili proces sinodalnog razlučivanja pomogao je da biskupi, svećenici, redovnici, redovnice i vjernici laici kao Narod Božji snažno osjete potrebu hoditi zajedno i biti suodgovorni za sadašnjost i budućnost pojedine mjesne Crkve. Ovaj hod je probudio i svim sudionicima Sinode i mjesnih Crkava želju da uče živjeti kao živa zajednica vjernika koja slušaju ono što joj Duh Sveti želi reći. Poseban naglasak stavljen je na pitanje kršćanskog identiteta, u smislu vjerodostojnog svjedočenja svoje pripadnosti Kristu, a samim time i odvažnog preuzi-

manja evangelizacijskog poslanja na različitim razinama crkvenog života i struktura i u društvu uopće.

U sinodskom hodu je naglašena slika Crkve kao zajednice svih Kristovih vjernika. Ipak, u stvarnosti postoji premalena svijest svih njezinih članova da su Crkva i da su krštenjem svi primili Kristovo poslanje. Crkva bi trebala osluškiivati poticaje Duha i ostati otvorena mijenjati se na općem planu, u životu župnih zajednica i u osobnom životu vjernika pojedinca. Sinodski, zajednički hod je stvarnost u kojoj se događa preobrazba. Slika hoda i puta slika je života svakoga pojedinca i Crkve u cjelini. Put je uvijek povezan uz rizik i neizvjesnost, ali i uz radost. Samo hrabrim hodom može se stići do cilja. U tom hodu pastiri Crkve nose odgovornost odgoja, formiranja i animiranja vjernika. U isto vrijeme i vjernici laici imaju svoje poslanje. Unutar savjetovanja uočena je potreba poučavanja vjernika laika u vezi s njihovim uključivanjem u aktivnosti koje im pripadaju, a koje im nerijetko nisu dostupne zbog zatvorenosti pojedinih pastira. Uočena je, također, potreba otvorenog i autentičnog dijaloga. Razlučivati i donositi odluke nemoguće je bez živoga susreta, otvorenog razgovora, uvažavanja i prihvatanja svake osobe. Pastir je poslan biti s njemu povjerenom vjerničkom zajednicom i u radosti i u žalosti, bilo to zgodno ili nezgodno. Potrebno je uvijek se vraćati Isusovoj zapovijed ljubavi prema Bogu i bližnjemu vrjednujući svoja razmišljanja i postupke kroz Kristove riječi: „Sve, dakle, što želite da ljudi čine vama, činite i vi njima“ (Mt 7, 12).

2.2. U tišini osluškiivati Božju riječ i govor drugoga

Potrebno je ponajprije učiti osluškiivati Duha. To je moguće samo u ozračju tišine kao uvjeta za ozračje unutarnje tišine bez koje nije moguće jasno razabrati zov Duha. Tišina, šutnja, povlačenje u osamu otvara kršćaninovo srce za Riječ Božju. Iako postoji sve veća mogućnost međusobne komunikacije, uočena je kriza njezine kvalitete. Sveta šutnja je zahtjevna posebno današnjem čovjeku koji želi sve postići brzo. U toj šutnji može se čuti poticaj Duha na brigu za svakoga pojedinog člana, za odgoj u vjeri i za izgradnju istinskog odnosa prema Bogu i prema bližnjemu.

Iz izvješća, osobnih kontakata i iskustva sudionika iščitava se radost zbog osluškiivanja

Duha i govora drugih, razgovora o zajedništvu i zajedničkom hodu djece Božje te radost zbog mogućnosti da izreknu ono što im je na srcu. Na temelju iskustva i kroz molitvu moguće je dati mudar savjet te donositi dobre plodove koji pridonose zajedničkom razlučivanju i slušanju Duha Svetoga. Cjelokupan proces savjetovanja shvaćen je kao svojevrsna formacija članova Crkve pozvanih snagom krštenja na suodgovornost i veću zauzetost u naviještanju, poslanju i služenju ljudima ovoga vremena.

U osluškivanje Duha kroz čitanje Božje riječi, molitvu i razmišljanje uključile su se tijekom sinodskog hoda i redovnice raznih družbi i razne udruge, pokreti i molitvene zajednice. Pokrenute su i razne inicijative. Tako je jedna časna sestra sa ženama raznih dobi, u okviru katoličkog duhovnog programa *Magnify90*, animirala tijekom 90 dana intenzivnu marijansku pripravu za Uskrs. Časne sestre su u pojedinim zajednicama tijekom sinodskog hoda, u dogovoru sa svojim župnikom, otvorile vrata svoga samostana te pozvale vjernike na *lectio divina* i zajedničko klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Mnogi su rado prihvatili ovakav pristup čitanju Svetog pisma, molitvi nakon čega bi u sinodalnom duhu slušali potrebe drugoga i rasli u praštanju i međusobnom razumijevanju. Osjećali su odgovornost jednih za druge i potrebu da zajedno budu za Jednoga - Krista Gospodina!

2.3. Naviještati cjelovit i jasan Isusov nauk

Crkva je zajednica krštenika, okupljenih u Kristovo ime, pozvanih i poslanih biti svjedocima i graditeljima Njegova Kraljevstva u ovome svijetu. Crkva je pozvana preko svoga učiteljstva navješćivati cjelovit i jasan Isusov nauk.

Po životnosti i duhovnosti župnih zajednica očituje se životnost cijele Crkve. Iskustva sudjelovanja župljana u aktivnostima su jako pozitivna. Vjernicima se na taj način nudi prigoda za osobni duhovni rast, upoznavanje vlastite vjere, smisla života, ljepote služenja, prepoznavanja vlastitih sposobnosti, dijeljenja i ljepota zajedništva. Zajedništvo je u pojedinim odgovorima istaknuto kao jedna od najvećih prednosti određene župne zajednice. Osjeća se otvorenost vjernika za uključivanje u nove aktivnosti i karitativni rad. Negdje je uočen i manjak ponude u župi ili određena zatvorenost.

2.4. Liturgija i molitva glavni pokretači vjerničkog života

Budući da liturgija ima bitnu ulogu u životu Crkve, osjeća se potreba za liturgijskom poukom. U isto vrijeme prepoznaje se važnost vjerskog odgoja i molitve u obitelji jer iskustvo pokazuje da obitelj, koja zajedno moli, ostaje živjeti zajedno. Sudionici sinodskog hoda prepoznaju važnost redovitog sudjelovanja na Svetoj misi, molitvi, pouci i u razgovorima o Bogu kao i potrebu uključivanja u aktivnosti župnih zajednica.

Na krštenju svi su postali članovi Crkve, Kristovi učenici i poslani su biti Njegovi svjedoci sve do kraja zemlje u skladu sa svojom službom. Svatko treba poći od sebe i nastojati živjeti svoj poziv. U savjetovanju je uočeno nedovoljno znanje o vjeri i strah od promjena. U priznavanju grijeha uvijek treba krenuti od sebe, a ne od drugoga kao što to pokazuje početak svakog Misnog slavlja. Na taj se način hodi putem obraćenja i raste u zrelosti te postaje spreman za zajedničko razlučivanje i donošenje odluka u skladu s poticajima Duha Svetoga i s Kristovim pozivom učenicima da bude u svijetu, ali ne od svijeta.

Iz prispjelih pisanih prikaza sinodskog puta u onim župama, iz kojih su vjernici većinom prognani tijekom rata devedesetih godina dvadesetog stoljeća i u kojima nije omogućen povratak, župljani su pohvalili rad crkvenih institucija posebno Caritasa (otprilike jedna trećina župa u Bosni i Hercegovini ima manje od 200 vjernika). Župljani su zahvalni svećenicima što su ostali s njima u teškim vremenima i što ih nisu zaboravili. U tim župama pastoral je drugačiji od župa s većim broje župljana. Pojedini župnici na nedjeljnim slavljinama imaju samo nekoliko osoba pa poslije Mise svi sjednu u auto i obidu one koji nisu mogli doći. Riječ je uglavnom o starijim i bolesnim osobama čija su djeca otišla izvan granica BiH. Situacija nije lagana, a ponekad je i frustrirajuća. Međutim, poslanje Crkve jest rad sa svima, a posebno sa slabima među kojima su i starije osobe. U sinodskim odgovorima kao glavni pokretač vjerničkog života istaknuti su: sakramenti, klanjanje, otvorenost Duhu Svetom, razne pobožnosti... Također je istaknuto da se ne treba prepustiti malodušnosti već djelovati u skladu s Kristovim poslanjem.

2.5. Pastoralna skrb za obitelji i za mlade

U savjetovanju je bilo puno riječi o obitelji kao temelju društva i Crkve. Obitelj je *Crkva u malom* i puno toga u čovjekovu životu polazi od nje. Razmišljajući o vjerskom odgoju djece, mnogi su istaknuli važnost vlastitoga primjera. Kateheze za odrasle i vjerska pouka nameću se kao važne teme promišljanja u pastoralu obitelji i odraslih. Iz sinodskog hoda proizašli su brojni izazovi u vezi s obiteljima, počevši od pitanja sklapanja braka, bračnog života, djece, odgoja, obiteljske molitve... Neizbježnim se pokazalo zajedničko razmišljanje o karitativnoj djelatnosti Crkve te o ulozi i mjestu vjernika laika u širem crkveno-društvenom kontekstu.

Dio sudionika sinodskog puta ne primjećuje da se mladi udaljuju od Crkve jer ima nemali broj onih koji su aktivni i sudjeluju u vjerskom životu svoje zajednice. Međutim, udaljavanje od Crkve je primjetno. Razlozi tog udaljavanja su različiti: nepoznavanje i nedovoljno iskustvo žive vjere i pripadnosti crkvenoj zajednici, pomodarstvo, mediji, ubrzan način života, manjak motivacije, lijenost... Jedan od njih je i neautentičan život pojedinih svećenika i Bogu posvećenih osoba koji ne postupaju u skladu s onim naučavaju. Ipak, kao glavni razlog navedena je činjenica narušenosti obitelji. Mladi se nerijetko udaljuju od vjere jer nemaju zdrav temelj u svojoj obitelji. Razlog teškoga odlučivanja mladih za sklapanje braka mnogi vide u bježanju od odgovornosti i žrtve, od nedostatka smisla za zajedništvo te od financijske nesigurnosti i hedonizma. Spomenut je utjecaj negativnih trendova, gubitak moralnih vrijednosti, nedostatak zdrave komunikacije i nedovoljna vjerska pouka. Mnogi smatraju da Crkva mladima nudi brojne sadržaje, ali i da im nedostaju tema poput: teologije tijela, dostojanstva ljudskog života, spolnosti, komunikacije...

2.6. Prvi i glavni odgojitelj Isus Krist

Vjeroučitelji u školi ističu da, upravo zbog posebnosti kršćanskoga poziva, trebaju biti otvoreni Duhu Svetom u svom odgojnom radu i, svaki put kada ulaze u učionicu, sebi posvijestiti da je prvi i glavni odgojitelj Isus Krist odnosno Evanđelje. Vjeroučitelji u školi trebaju biti uključeni u pastoral župe. Primjetno je da moderan način života nameće dominaciju računala i mobitela nad obiteljskom komunikacijom i zajedničkom molitvom. Potrebno je u pastoralu posvetiti veću pozornost roditeljima

i govoriti im o važnosti vjeronaučne nastave u školi i poticati ih na odgovornost da svojoj djeci omoguće kršćanski odgoj i nakon nastave. Primijećeno je da su u školama vjeroučitelji dobro prihvaćeni od vodstva škole i dobro surađuju s drugim profesorima i nastavnicima. Brojni katehete smatraju potrebnim posvetiti više pozornosti radu s mladim obiteljima, pozivati djecu i njihove obitelji na intenzivniju zajedničku molitvu i čitanje Svetog pisma, biti obiteljima podrška u odgoju djece i mladih, raditi na povezanosti škole i župe u službi evangelizacije.

U sinodskom savjetovanju posebno mjesto pripalo je promišljanju o stanju u rubnim župama s malim brojem vjernika. Iako nerijetko postoji mišljenje da u te župe ne vrijedi ulagati, nemali broj sudionika smatra da su članovi župne zajednice upravo u takvim župama na poseban način pozvani svjedočiti Krista.

Pastoralna briga za starije ne bi smjela biti rubno područje crkvenoga života jer im je potrebna pažnja i pomoć drugih. Od starijih se uči mudrost života.

2.7. Ekumenizam i međureligijski dijalog kao poslanje

Ekumensko nastojanje katoličke zajednice u odnosu prema pravoslavnim kršćanima (drugih kršćana u BiH je vrlo malen broj) i rad na dijalogu s muslimanima kao i s malobrojnomo židovskom zajednicom jesu dio evanđeoskog poslanja u ovako vjerski i etnički pomiješanom društvu. To se odnosi prije svega na svjedočenje svoje vjere u skladu s Evanđeljem i naukom Crkve što katolici na ovim prostorima, zajedno s etničkom pripadnošću, često nazivaju svojim identitetom. U isto vrijeme nastoje biti otvoreni prema drugima i drugačijima u zajedničkoj izgradnji društva. Na ovim prostorima više od sedam stoljeća djeluju manja braća franjevci (OFM) koji su, po uzoru na svog utemeljitelja sv. Franju, bili i ostali istinski mirotvorci, a uspjeli su opstati također tijekom četiri stoljeća vladavine Otomanskog carstva. I danas, zajedno sa svim ostalim katolicima, franjevci nastoje graditi *Duh Asiza* u skladu s inicijativom pape Ivana Pavla II.

Iako je Bosnu i Hercegovinu 1991. godine zahvatio teški ratni plamen, nikad nije prestalo nastojanje, prije svega, katoličkih biskupa na planu ekumenizma i međureligijskog dijaloga. To je urodilo brojnim susretima i u najtežim ratnim godinama s islamskim, pravoslavnim

i židovskim predstavnicima. Poseban doprinos ekumenizmu i međureligijskom dijalogu dali su međureligijski susreti tijekom dva pohoda pape Ivana Pavla II. (Sarajevo 1997. i Banja Luka 2003.) i pape Franje 2015. godine. Godine 1997. u Sarajevu su katolički, islamski, pravoslavni i židovski poglavari osnovali Međureligijsko vijeće koje danas ima i nekoliko svojih područnih ispostava.

Svi svećenički kandidati, koji se pripremaju u Bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu, još od 1932. godine u programu studija imaju kao obavezan predmet s područja istočne teologije i islama, a nakon Drugoga vatikanskog sabora također iz ekumenizma. Potrebno je spomenuti hvale vrijedne i novije inicijative interdijecanskog bogoslovnog sjemeništa i Teološkog fakulteta u Sarajevu koje poduzima zajedno s pravoslavnim i islamskim teološkim fakultetima. Riječ je o raznim susretima, tribinama, zajedničkom *master* studiju... Pa ipak osjeća se još veća i trajna potreba istinskoga teološkog dijaloga koji Katolička Crkva zagovara i želi.

Banjolučki biskup je u bivšoj trapističkoj opatiji *Marija Zvijezda* osnovao Europski centar za pomirenje, mir i međureligijsku i međuetničku suradnju, koji je kod mnogih u zemlji i inozemstvu probudio nove nade.

Katolički školski centri u Bosni i Hercegovini, njih sedam osnovanih tijekom i nakon nedavnog rata, imaju zapaženu ulogu i u konkretnom međureligijskom dijalogu po svom obrazovanju i odgoju učenika različitih vjera i nacionalnosti. Svi katolički školski centri nalaze se u gradovima u kojima su katolici manje brojni u odnosu na druge pa njih pohađaju i oni koji nisu katolici.

2.8. Otvorenost i raspoloživost biskupa i župnika za sve vjernike

Sudionici sinodskog hoda pozitivno vide službu biskupa i raduju se kad imaju prigodu osobno ga susresti i s njime razgovarati. A to se događa vrlo često. Obraćavaju molitvenu potporu da biskup svoj poziv i službu obavlja u skladu s poslanjem Crkve.

U odgovorima se navodi da je župnik animator župne zajednice pa od njega u velikoj mjeri ovisi rast župljana i cijele župe. Kao jedna od prednosti pojedine župe naveden je dobar primjer župnika i njegova otvorenost i raspoloživost za sve vjernike kao i briga za liturgijski ži-

vot zajednice odnosno dijeljenje sakramenata. Također se u odgovorima navodi da dio župljana komunicira sa župnikom samo u pojedinim prilikama. U savjetovanju su se čule i tvrdnje pojedinih osoba da su im nedoličan primjer davali neki svećenici koji bi im trebali biti uzor u kršćanskom življenju. Božji narod osobito od svećenika i Bogu posvećenih osoba očekuje savjet, ali i životni primjer u nasljedovanju Isusa Krista. Iznesena je potreba da župnik češće bude s narodom i u raznim drugim prilikama osim liturgije kako bi osjetili da je on jedan od njih. Na susretima pojedinih župnih pastoralnih i ekonomskih vijeća stavljen je naglasak na izmirenje između pojedinih obitelji kao i na mjesečne duhovne obnove za razne uzraste.

2.9. Crkva treba biti utočište u koje je moguće doći u svako vrijeme

Sinodski proces i savjetovanje dali su prigodu slušati potrebe vjernika. To je iziskivao hrabrost i izlazak iz vlastite komocije te polazak u susret drugome. Za ispravno razlučivanje nužno je najprije oslušivati Riječ Božju i biti otvoren Duhu Svetome. Iz iskustva sinodskog razlučivanja osjetila se potreba otvaranja vrata svoga srca prema drugima, slušanja njihovih rana i gledanja svakog čovjeka očima ljubavi i milosrđa.

U sinodskom hodu često je isticano da vjeru ne treba nametati nego živjeti Isusov nauk u slobodi djece Božje iz ljubavi. Potrebno je pronalaziti načine da se mladima pristupi i done se im Isusa. Navodi se da osobno treba iskusiti Božju ljubav kako bi se tu ljubav moglo na pravi način donositi drugima i pokazati koliko su ljubljani. Mladi žele osjetiti da, i kada pogriješe, mogu doći i povjeriti se. Crkva treba biti utočište u koje je moguće doći u svako vrijeme.

2.10. Odgajati u sinodalnosti

Iskustvo sinodskog savjetovanja nalikovalo je djetetu koje, uz pomoć drugih, uči hodati i rasti. Mnogi nemaju iskustvo takvog način hoda u Crkvi. Zato ne čudi da je u početku sinodskog hoda bilo zbunjenosti pa i napasti da se ne ide dalje. Priznanje vlastite ljudske krhkosti i grijeha te poziv na trajno obraćenje pokazali su se nužnim i u sinodskom hodu u duhu Evanđelja. Često je na prvim susretima bio primjetan određen strah od hoda u nepoznato. Međutim, brojni susreti su pokazali, a to su potvrdile i povratne informacije na poslane upitnike, da

je riječ o novosti koja rađa ozračje radosti, povjerenja i otvorenosti prema Bogu i bližnjima. Kako su susreti odmicali, sudionici su sa sve više povjerenja iznosili vlastita iskustva i stavove kao i očekivanja da ih se čuje i razmotri ono što su rekli.

Tijekom blagoslova obitelji, koji se obavlja u božićnim danima, svećenici su se susreli sa brojnim svojim vjernicima, blagoslovili njih i njihove domove te čuli njihove radosti i probleme. Tom prigodom pojedini vjernici, zaposleni u nekim zapadnim zemljama, iznijeli su određene bojazni u vezi s načinom sinodskog hoda u tim zemljama.

3. Zaključak

3.1. Brojni sudionici sinodskog hoda su isticali da je **kršćanska obitelj** mjesto prve vjerske pouke i da je obiteljski pastoral posebno s mladim obiteljima jako važan. Ukazali su na potrebu trajnog odgaja za župno i obiteljsko zajedništvo. U obiteljima u kojima se roditelji Bogu mole i međusobno poštuju često rastu sretna djeca, puna pouzdanja u Boga. Budući da je natalitet u stalnom padu, potrebno je stvarati obiteljska okruženja u kojima će roditelji odlučiti imati veći broj djece. Isticano je da je Crkva pozvana raditi na osposobljavanju novih djelatnika i suradnika u obiteljskom pastoralu te organizirati tribine i radionice za bračne drugove i njihovu djecu te izići iz vlastite komocije i sigurnosti.

3.2. Potrebna je veća **povezanost između škole i župe**. Školski vjeronauk ne može zamijeniti župnu katehezu. Potrebno je još više uključiti vjeroučitelje u pastoralni rad s djecom i mladima. Također je potrebno vjeroučiteljima omogućiti rast u vjeri kroz određene organizirane susrete: duhovne obnove i vježbe, stručne seminare, hodočašća... te poticati učenike i njihove roditelje na zajedničku molitvu u obiteljima.

3.3. Sveprisutnoj indoktrinaciji potrebno je suprotstaviti živu vjeru proizašlu iz osobnog iskustva Božje blizine. Kulturi ravnodušnosti i relativizma treba odgovoriti pastoralnom revnošću i davanjem prvenstva Bogu u svim aktivnostima. Prenaglašenom individualizmu i antropocentrizmu treba ponuditi kristocentričnost i maksimalnu otvorenost milosti. U svijetu bez ideala, putokaza i perspektive valja širiti jasne vidike transcendencije. Zbunjena čovjeka današnjice, zauzeta brigama za prolazno

i vremenito, treba trajno podsjećati na posljednje stvari i vječno spasenje. U svijetu u kojem tragovi Božje prisutnosti iščezavaju, vjernički, svećenički, redovnički će život djelovati jakim suobličenjem Kristu po kojem će Bog opet biti vidljiv i prepoznatljiv. Odlučiti se za Isusa Krista znači povjerovati u moć dobrote kao u jedinu pravu moć. Ljubav Kristova oslobađa čovjeka od robovanja samom sebi.

3.4. Potrebno je trajno buditi svijest da smo **dar jedni drugima** pozvani pomoći, ali i dopustiti da drugi pomognu nama. Teret se uvijek lakše nosi zajedno. Spremnosti pomoći drugome savjetom, primjerom i na konkretan način rastemo u odgovornosti jedni za druge i postajemo svjesni da smo suputnici na putu prema domu dobrog i milosrdnog Oca. Svjesni da smo odgovorni jedni za druge, pozvani smo izići iz sebe i drugome pružiti ruku imajući u vidu da će biti i onih koji neće prihvatiti našu otvorenost.

3.5. U biskupijskom sinodskom hodu postavljena su pitanja ustroja i djelovanja **na župama s malim brojem vjernika**, uglavnom starijih župljana među kojima ima i onih koji žive u mješovitom braku te trebaju svećenika samo u pojedinim prilikama. Na takvim župama i sami župnici su postali materijalno siromašni pa im je potrebna pomoć Caritasa. Nije lako imati katehezu u školi za malobrojnu katoličku djecu kojima, kao ni njihovim roditeljima, nije jednostavno nositi se s različitošću u odnosu na većinu. Zato se pokazuje nužnom povezanost malih skupina vjeronaučne djece u pojedinim župama kroz organiziranje povremenih susreta, druženja...

3.6. U savjetovanju je istaknuta **snaga zajedništva kroz zajedničku molitvu**. Kao jedan od razloga raspada raznih oblika zajedništva naveden je i nedostatak zajedničke i osobne molitve. Potrebno je moliti za vlastito obraćenje i za cijeli svijet, a posebno za svećenike po čijim rukama Krist svaki dan dolazi i ostaje s nama.

3.7. Pred Crkvom je **vrijeme novih izazova, ali i velikih mogućnosti**. U tišini i šutnji je potrebno graditi odnos s Bogom iz kojeg proizlazi istinski kršćanski odnos prema braći i sestrama. Nema stvarne unutarnje promjene bez oslušivanja Duha Svetoga jer Branitelj čini sve novo. On je snaga bez koje nije moguće ostvariti ni sinodski hod u otvorenosti i raspoloživosti prema Bogu i bližnjima.

BISKUPSKI ORDINARIJAT

.....

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dekretom Zbora za klerike br. 2022 2177/S od 21. srpnja 2022. podijelio je Sveti otac Franjo **g. Borisu Jorgiću** milost oprosta od kleričkog celibata i od svih obveza koje proizlaze iz svetog reda prezbiterata.

Dekretom br. 242/22, od 2.8.2022. razriješen je **vlč. Anto Barešić** službe upravitelja župâ Kulaši i Dragalovci i upućen na nastavak liječenja.

Dekretom br. 243/22, od 2.8.2022. imenovan je **mons. mr. Ivica Božinović** na službu upravitelja župâ Kulaši i Dragalovci.

Dekretom br. 292/22, od 24.9.2022. razriješen je **vlč. Predrag Ivandić** službe župnika u Bos. Gradiški i upravitelja župe Dolina, radi prelaska u biskupiju Željezno u Austriji.

Dekretom br. 293/22, od 24.9.2022. razriješen je **o. Tomislav Topić**, ocsu, službe župnika župe Šimići i župnog upravitelja župe Mahovljani te imenovan župnikom u župi *sv. Roka* u Bosanskoj Gradiški i upraviteljem župe *Uznesenja BDM* u Dolini.

Dekretom br. 314/22, od 17.10.2022. imenovan je **mons. dr. Karlo Višaticki** na službu upravitelja župe *sv. Franje Asiškog* u Mahovljanima.

Dekretom br. 315/22, od 17.10.2022. imenovan je **vlč. Marijan Stojanović** na službu upravitelja župe *sv. Petra i Pavla* u Šimićima.

Dekretom br. 322/22, 24.10.2022. imenovan je župnik u župi *sv. Mihovila* u Odžak-Čaiću **vlč. Ivo Martinović** na službu voditelja (moderatora) pastoralnog djelovanja u župi *sv. Josipa* u Lišanima.

Dekretom br. 345/22, od 25.11.2022. imenovan je novomisnik **vlč. Ilija Kelić** na službe: biskupovog osobnog tajnika, biskupskog ceremonijara i urednika Tiskovne agencije Banjo-

lučke biskupije (TABB) te pomoćnika biskupij-skom ekonomu u vođenju biskupijskih vinograda u Mahovljanima.

Dekretom br. 355/22, od 2.12.2022. imenovan je župnik u Biloj **fra Miljenko Petričević** na službu dekana Livanjskog dekanata u trajanju od pet godina.

Dekretom br. 356/22, od 1.12.2022. imenovan je župnik u župi Ljubija i upr. župe u Ravskoj **vlč. Zlatko Matić** upraviteljem župe *sv. Ante Pustinjaka* u Staroj Rijeci.

Dekretom br. 357/22, od 5.12.2022. imenovan je župni vikar na Petričevcu **fra Tomislav Svetinović** upraviteljem župe *Uznesenja BDM* u Sanskome Mostu.

Dekretom br. 384/22 od 27.12.2022. imenovan je župnik u Bihaću **fra Ivan Tučić** članom odbora za međureligijsku suradnju za grad Bihać na trogodišnji mandat.

Dekretom br. 385/22 od 27.12.2022. imenovan je upravitelj župe u Sanskome Mostu **fra Tomislav Svetinović** članom odbora za međureligijsku suradnju za Općinu Sanski Most na trogodišnji mandat.

Dekretom br. 386/22 od 27.12.2022. imenovan je župni vikar u Livnu **fra Nikola Pejčin** članom odbora za međureligijsku suradnju za grad Livno na trogodišnji mandat.

Ovlast za đakonski praktikum podijeljena je:

- dekretom br. 333/22, od 14.11.2022. **đakonu fra Dragi Blaževiću** za župu *Uznesenja BDM* u Jajcu od 15.11.2022. do 17.1.2023.

- dekretom br. 334/22, od 14.11.2022. **đakonu fra Nikoli Livaji** za župu *Rođenja BDM* u Ljubunčiću od 15.11.2022. do 17.1.2023.

POZIV NA SVEĆENIČKI SABOR [23.11.2022.]

Broj: 337/22
Banja Luka, 14.11.2022.

Svim svećenima u pastoralu i drugim službama Banjolučke biskupije

Poziv na Svećenički sabor

Draga braćo svećenici,
pozivam Vas sve na ovogodišnji 22. sabor naše biskupije, u srijedu, 23. studenoga 2022.

Program:

- 10:00 Katedrala: Koncelebrirana sv. misa
Prigoda za ispovijed
Kratko osvježenje
11:00 Dvorana Ordinarijata:
Uvodna riječ – biskup Ordinarij

Izlaganje o sinodskom putu Vrhbosanske metropolije – biskup Marko

Rasprava o aktualnoj situaciji u domovinskoj i općoj Crkvi

Kratka pauza

Izvješća povjerenika

Osvrt na izvješća

13:30 Zajednički objed

Smatrajte svojom obvezom doći na ovaj – osobito važan susret!

Zazivam na Vas Božji blagoslov i molim zagovor Presvete Djevice, Majke Crkve i Kraljice mira!

Bratski Vas pozdravljam – u Gospodinu Vaš

✠ Franjo Komarica
biskup banjolučki, v.r.

UZ PREMINUĆE PAPE EMERITUSA BENEDIKTA XVI.

Broj: 390/22
Banja Luka, 31.12.2022.

Premинуо papa emeritus Benedikt XVI.

Braćo svećenici!

Danas u 9.34 preminuo je papa emeritus Benedikt XVI. u samostanu Mater Ecclesiae u Vatikanu.

Večeras prije mise zahvalnice u crkvama zvonite svojim zvonima 5 minuta. Sutra na misnim slavlјima molite za preminulog Papu emeritusa kako u vjerničkoj tako i u euharistijskoj molitvi.

U ponedjeljak, 2. siječnja 2023. predvodit ću

u katedrali sv. Bonaventure misu u 18.00 sati za preminuloga Papu Benedikta XVI. Pozivam svećenike, redovnice i vjernike, ako im je moguće, da dođu u katedralu na ovo misno slavlje.

Papa Franjo predvodit će sprovod pape emeritusa 5. siječnja u 9.30 na Trgu sv. Petra. Stoga neka u četvrtak, 5. siječnja prije početka obreda sprovoda u svim župama pet minuta zvone zvonu. Župnici neka svojim vjernicima najave kad će biti misa zadušnicu za pokojnog papu Benedikta XVI. te ih pozovu da sudjeluju. Neка se misa slavi prema pokojničkom misnom obrascu „Za papu“.

✠ Franjo, *biskup, v.r.*

ODREDBE O PRIJEPISU MATICA, KOLEKTÂ I DR. U 2023.

Broj: 391/21
Banja Luka, 31.12.2022.

Glede odredaba koji se tiču ovlasti, župne administracije, obilježavanja posebnih dana tijekom godine i kolekti ostaje vrijediti sve kao što je objavljeno u Službenom glasniku Banjolučke biskupije 2/2016 na str. 125–131, tom razlikom da će vrijediti datumi za godinu 2023.

To se odnosi na:

1. Duplikate matica, crkvenih računa i statističke podatke za godinu 2022. treba dostaviti do 31.1.2023.,
2. Molitvene dane za duhovna zvanja: Prve subote u mjesecu i Nedjelju Dobrog Pastira (30.4.2023.),
3. Ovlast binacija i trinacija u godini 2023.,

4. Post i nemrs u godini 2023. (usp. Direktorij za euharistijska slavlja i liturgiju časova 2022.–2023. str. 36),
5. Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana (18.–25.1.2023.),
6. Dan osoba posvećenog života i Dan života (Svijećnica, četvrtak, 2.2.2023.),
7. Svjetski dan bolesnika i zdravstvenih djelatnika (subota, 11.2.2023.),
8. Kvatrene dane u godini 2022. (usp. Direktorij za euharistijska slavlja i liturgiju časova 2022.–2023. str. 36–38),
9. Nedjelju Božjeg milosrđa (16.4.2023.),

te na kolekte:

10. Dan Papinskog Djela svetog Djetinjstva (Bogojavljenje, 6.1.2023.)
10. Nedjelju solidarnosti (Treća korizmena, 12.3.2023.)
11. Dan Papinskog Djela sv. Petra (Velika srijeda, 5.4.2023.),
12. Kolekta za Svetu Zemlju (Veliki petak, 7.4.2023.),
13. Kolekta za Apostolsku stolicu – „Petrov novčić“ (četvrtak, 29.6.2023.),
14. Doprinos naše biskupije Svetoj Stolici (jedna nedjelja tijekom godine),
15. Kolekta za gradnju i obnovu crkava (posebna milostinja uz patron župe).

✠ Franjo, biskup, v.r.

TERMINI PODJELE KRIZME, REKOLEKCIJA I DR. U 2023.

Krizme u 2023.

Župa	Datum	
Bila	29. travnja 2023.	FK
Ljubunčić	29. travnja 2023.	MS
Podhum	30. travnja 2023.	MS
Drvar	6. svibnja 2023.	MS
Livno	6. svibnja 2023.	FK
Jajce	13. svibnja 2023.	MS
Čuklić	13. svibnja 2023.	FK

Vidoši	14. svibnja 2023.	FK
Glamoč	14. svibnja 2023.	MS
Ravska i St. Rijeka	21. svibnja 2023.	FK
Banja Luka	21. svibnja 2023.	MS
Bos. Gradiška	28. svibnja 2023.	MS
Presnače	3. lipnja 2023.	MS
Sanski Most	4. lipnja 2023.	MS

Drugi termini u 2023.

15.3.2023.	Rekolekcija, Banja Luka
5.4.2023.	Misa posvete ulja, Banja Luka
10.5.2023.	Merčevo, Banja Luka
17.5.2023.	Rekolekcija, Lištani
14.6.2023.	Hodočašće: Široki Brijeg
15.7.2023.	Sv. Bonaventura, Banja Luka
28.-31.8.2023.	Duhovne vježbe, Lištani
? rujna 2023.	Svećenički sabor, Banja Luka
25.10.2023.	Rekolekcija, Lištani
15.11.2023.	Rekolekcija, Banja Luka

Napomene:

1. Rekolekcije počinju u 10.00 sati molitvom Trećega časa s kratkim duhovnim poticajem kada smo u Lištanima ili klanjanjem pred Presvetim kada smo u katedrali te prigoda za Svetu ispovijed.
2. Nakon pauze i osvježanja (kava ...) slijedi tematsko teološko-pastoralno predavanje u 11.00 sati.
3. Poslije predavanja je otvorena diskusija o samom predavanju i drugim pastoralnim pitanjima. Ručak je u 12.30 sati.

U Banja Luci, siječanj 2023.

Vlč. Žarko Vladislav Ošap,
organizator svećeničkih rekolekcija

ORDINARIJ

PROPOVIJEDI

79. GODIŠNJICA + VLČ. ANTE DUJLOVIĆA

Gumjera, 11.7.2022.

(1 Iv 3,13–18; Ps 31, 2–3a. 3b–4. 16–17. 24–25;
Iv 15,12–17)

„Veće ljubavi nema nitko od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje“ (Iv 15,13).

To su riječi utjelovljenog Sina Božjega, Spasitelja ljudskog roda Isusa Krista, koje nam je Isusov apostol sv. Ivan, ostavio zapisane u svom evanđelju. Mi smo ih malo prije čuli u ovom spomenslavlju, uz liturgijsko obilježavanje svjedočke, mučeničke smrti, jednog od članova naše biskupijske zajednice, mladog Kristovog svećenika vlč. Ante Dujlovića, župnika u ovoj nekadašnjoj župi Poljaka katolika – Gumjri. On je na današnji dan – po Božjoj promisli – žrtvovao svoj život za svoje župljane, zastupajući pred njima i pred drugim ljudima Kristovo Evanđelje i službeni nauk Katoličke Crkve.

Mladi župnik Anto je sigurno također dobro znao riječi i iz 1. poslanice sv. Ivana apostola i evanđeliste, koje smo i mi malo čas čuli: „Po ovome smo upoznali Ljubav: On (Isus Krist) je za nas položio život svoj. I mi smo dužni položiti živote za braću“ (1 Iv 3,16).

Povijest Kristove Crkve – od njezinih početaka – svjedoči da su neki od Isusovih učenika, od članova Crkve, tj. od kršćana bili pozvani –, a bit će tako i ubuduće – da dadu to najveće svjedočanstvo svoje ljubavi prema Isusu Kristu i prema svojim bližnjima – osobito pred mržiteljima Krista i Njegove Crkve, tj. pred svojim progoniteljima i zatirateljima. Takvo svjedočanstvo vlastitom krvlju nazivamo mučeništvom. Po mučeništvu Isusov učenik postaje sličan svome božanskom Učitelju, koji je dragovoljno i slobodno primio užasnu smrt, propet na križ – za spasenje cijelog ljudskog roda, cijelog svijeta. Time se kršćanin izjednačuje s Kristom u prolivanju vlastite krivi i žrtvovanju vlastitog života.

Crkva to smatra osobitim darom i dotičnom kršćaninu i najveći dokaz Božje ljubavi. Crkva naučava da se taj Božji dar daje – zapra-

vo malobrojnim njezinim članovima, ali da svi mi, kao članovi Crkve trebamo biti pripravnici priznati Krista pred ljudima i slijediti ga na putu križa, osobito u vrijeme progonâ Crkve, bez koji Crkva nikada nije (usp. LG 42), a čemu može posvjedočiti i naša generacija katolika u ovoj biskupiji – osobito tijekom zadnjih nekoliko desetljeća.

Crkva također naučava da je mučeništvo njezinih članova jasni i sjajni znak njezine svetości. S vlasatom smrću posvjedočena vjernost svetom Božjem zakonu je svečano svjedočanstvo apostolskog i misionarskog žara i zalaganja koje ne može dovesti u pitanje niti spriječiti ovozemaljsko kratkovidno i sebično poimanje i reagiranje ni ljudi pojedinaca niti društva, koji su – đavolskim zavodjenjem – došli u situaciju da budu ne samo zbunjeni glede razlikovanja dobra i zla nego da čine zlo a misle da je to dobro.

Mučenici Crkve su – svojim izvanrednim primjerom svjedočenjâ za dobro – koje Bog daje čovjeku – ujedno živi prigovor svima onima koji krše i odbacuju Božji zakon. Mučenici Crkve – sve do naših dana svojim vjerodostojnim životom – čine i danas aktualnim riječi proroka Izaije, koje glase: „Jao onima koji zlo dobrim nazivaju, a dobro zlom, koji od tame svjetlost prave, a od svjetlosti tamu, koji gorko slatkim čine, a slatko gorkim“ (Iz 5,20).

Mržnja i bijes Sotone i njegovih sljedbenika razapeli su na križ pravednog Isusa koji je svjedočio Božju istinu o Bogu i o čovjeku. Isti sotonski bijes se iskalio i kod svakog vjerodostojnog Isusovog učenika i svjedoka Isusovog Evanđelja – kod svakog mučenika. Bila je i jest Božja volja da se takvim žrtvama zaustavi i onemogući pogubno širenje zla ovim svijetom.

Veliki papa, nama dobro poznat i drag, sv. Ivan Pavao II., podsjetio je u jednom od svojih važnih dokumenata, sve nas, članove Crkve na jednu važnu, dramatičnu činjenicu. On piše:

„Ovo (tj. prošlo – 20.) stoljeće (...) imalo je brojne mučenike, osobito zbog nacizma, komunizma i rasnih ili plemenskih borbi. Ljudi svih društvenih slojeva trpjeli su zbog svoje vjere, plativši krvlju svoje prijanjanje uz Krista i uz Crkvu“ (Otajstvo utjelovljenja 13). – Isti papa je izričito dao u zadatak Crkvi da mora sačuvati trajan spomenik svojim mučenicima – najdignijim svojim članovima – ali i svim nevinim žrtvama totalitarnih režima.

Podsjećam i ovom prigodom na riječi i sadašnjeg pape Franje, koje je uputio, nama katolicima u BiH, kad je bio u Sarajevu 2015. godine: „Nemate pravo zaboraviti svoju povijest. Ne radi osвете, nego zato da budete mirotvorci, da biste mogli ljubiti poput njih (tj. mirotvoraca)“.

Poslu7šni poticajima svetog pape i mi smo, u našoj biskupiji prije više od dvadeset godina pristupili temeljitom istraživanju naše crkvene povijesti, osobito tijekom zadnjih više desetljeća – tj. tijekom prošlog i ovog stoljeća. Izašle su na svjetlo dana brojne istinite činjenice o većem broju istinskih svjedoka vjere i vjernosti Kristu i njegovom Evandelju. To su bili svećenici naše biskupije, zatim redovnici i redovnice koji su djelovali na području naše biskupije te ne malo broj naših vjernika laika. Liturgijske odn. molitvene spomene na njih obilježavamo svake godine u određene dane.

Takav jedan spomendan i molitveno-liturgijski spomen i molitveno-liturgijski spomen jest i današnji dan – dan mučeničke smrti mladog župnika ove župe Gumjere, vlč. Ante Dujlovića. Rođen u župi Ivanjska 1914., on je na današnji dan, 11. srpnja 1943. godine – potpuno nedužan, nasilno ubijen, od tadašnjih vlastodržaca ovoga kraja. – Sahanjen je u ovdašnjem, nedalekom groblju. – Iseljavanjem cijele ovdašnje župe – kao i susjednih župa poljskih katolika u Poljsku poratne 1946. godine tijekom kasnijih desetljeća zameo se trag i temeljima srušene župne crkve i župne kuće kao i ovdašnjem groblju. Tek prije kojih osam godina pronašli smo i

temelje crkve, gdje se sada nalazimo i ovdašnje groblje, koje ćemo nakon mise – kao i svake godine pohodi i izmoliti motive za sve pokojne župljane sahranjene u tom groblju i u drugim ovdašnjim grobljima, naravno i za župnika Antu i druge ovdašnje župnike.

Podsjećam vas, da župljani ove gumjerske župe – iseljeni u Poljsku, u mjesto Očice kod grada Boleslaweca, na jugozapadu Poljske, nisu tijekom svih proteklih godina zaboravili svijetli lik svoga mladog i omiljenog župnika Antona Dujlovića. S generacije na generaciju – s roditelja na djecu oni su prenosili istinu o ovom Božjem čovjeku, koji je poput Isusa Krista – u čijoj se službi nalazio, da svoj mladi život za Kristove vjesnike, povjerene njegovoj pastirskoj službi.

Prije mjesec dana, 11.6.2022., nakon svečane službe Božje u župnoj crkvi u župi Očice, blagoslovljena je „spomen-kuća“ župnika vlč. Ante Dujlovića. U njoj su smješteni brojni predmeti – osobni od župnika Dujlovića, kao i župni iz župe Gumjera, koje su vjernici Poljaci uspjeli sačuvati i ponijeti sa sobom u Poljsku. Osobno sam bio nazočan tom slavlju i oduševljen velikom ljubavlju tamošnjih katolika, njihovog biskupa i svećenika prema svjetlom liku našeg domaćeg svećenika rodnom iz župe Ivanjska. Bio bih tako sretan da i ovdašnji katolici iz župe Ivanjska, ali iz cijelog šireg banjolučkog kraja i cijele naše biskupije – koliko god nas ostalo nakon temeljitog progona i iskorjenjivanja tijekom posljednjih 30 godina – još više i još zdušnije pokažemo na djelu da znademo cijeniti najveće žrtve koje prinosе pojedinci između nas za obranu i promicanje Božjih zapovijedi i čuvanje ljudskog dostojanstva – katolika i nekatolika.

Zahvaljujem zato od srca svima vama, ovdje danas nazočnima, što ste i ove godine došli, da zajedno preporučimo Božjoj dobroti već započeti proces za proglašenje blaženim i svetim ovog Kristovog vjernog sluge svećenika i župnika Ante Dujlovića. Amen.

Draga braćo svećenici,
dragi Kristovi vjernici laici,
cijenjeni prijatelji Boga i čovjeka!

U jednoj od knjiga Starog Zavjeta („Propovjednik“), napisanoj u 3. stoljeću prije Krista, čitamo Božjim Duhom nadahnuta zapažanja tadašnjih mudrih ljudi – vjernika o životu na zemlji. U trećem poglavlju te knjige stoje ove riječi:

„Sve ima svoje doba i svaki posao pod nebom svoje vrijeme: vrijeme rađanja i vrijeme umiranja; (...) vrijeme ubijanja i vrijeme liječenja; vrijeme rušenja i vrijeme građenja; (...) vrijeme šutnje i vrijeme govorenja; vrijeme ljubljenja i vrijeme mržnje; vrijeme rata i vrijeme mira“ (Prop 3,2a. 3. 7b-8).

I naša generacija stanovnika ova naše zemlje ima slična iskustva. Prisjećamo se vremenâ našeg djetinjstva, mladenaštva, odrastanja, školovanja i radnog perioda našeg životnog putovanja ovom zemljom, kao i najnovijih događanja s nama i oko nas.

A danas se nalazimo na ovaj, osobito znakoviti i sudbonosni spomendan iz povijesti jedne zajednice ljudi, žitelja naše zemlje, koja je obitavala na ovom području prije osam desetljeća. Ta se zajednica nazivala Rimokatolička župa Krnjeuša. Osnovana je kao župa Banjolučke biskupije – najprije pod imenom Zelinovac godine 1892. – dakle prije 130 godina. Prije 100 godina sjedište je te župe preneseno ovdje, u selo Krnjeušu.

Koncem 30-ih godina prošlog stoljeća, pred početak – za nju, kao i za mnoge druge župe naše biskupije –, sudbonosnog Drugog svjetskog rata, imala je ova župa oko 1.300 članova. Njezin revni duhovni pastir – mladi župnik bio je vlč. Krešimir Barišić, rođen u župi Jajce 1907. godine.

Prvih 50-ak godina je za ovdašnju župnu zajednicu bilo „vrijeme rađanja“ i „vrijeme građenja“ i uglavnom „vrijeme mira“. A onda su brojni župljani ove župe – zajedno sa svojim omiljenim i odanim im župnikom Krešimirom – doživjeli „vrijeme“, zapravo nevrijeme, dapače uragan „mržnje“, „rušenja“, „ubijanja“. Preživjeli župljani su zatim, doživjeli polustoljetno „vrijeme prisilne šutnje“ i zabrane i samog spominjanja a pogotovo govorenja i pisanja o istini,

glede prošlosti svoje vlastite i svojih najbližih, tj. svojih župljana.

Mi, koji smo ta ista desetljeća prisilne šutnje također morali proživjeti, doživjeli smo – Božjim darom – i „vrijeme govorenja“ i „vrijeme liječenja“ i „vrijeme ponovnog građenja“ – na mnogim drugim mjestima u našoj biskupiji, pa tako i u ovom njezinom, osobito opustošenom i zatrtom, zapadnom dijelu, koji obuhvaća ovdašnje naše župe Krnjeušu, Bos. Petrovac, Drvar i Bos. Grahovo.

Nakon pet desetljeća prisilne šutnje, ali ne i zaborava – osobito od strane preživjelih nekadašnjih župljana zgažene i silom iseljene župe Krnjeuša, pojavili su se prvi – najprije tihi – a onda i sve glasniji glasovi o katastrofalnom i u nebo vapijućem zločinu pokolja i pogroma – od strane „ustanika“ – nad ovdašnjim katoličkim pučanstvom, što se dogodilo već na početku stradanja Drugog svjetskog rata, tj. u ljeto 1941. Živote je već tada – samo u par dana – izgubilo preko 240 ovdašnjih župljana – civila – Hrvata, Slovenaca, Poljaka i Nijemaca – od trudnice i male dječice, do staraca i starica. Među njima su bili i njihov župnik Krešimir Barišić, inače poznat u cijelom ovom petrovačkom kraju kao veliki prijatelj i dobročinitelj ovdašnjeg pravoslavnog stanovništva; S njime su ubijena i trojica dječaka – sjemeništara, pripravnika za svećeništvo: Ivan Skender i Jure Tomićić iz ove župe te Ilija Poplašen iz sela Priječani u župi Petrićevac kod Banje Luke, koji se tada zadesio kod župnika na ljetnim praznicima.

Prvi put se javno komemorirala ova tužna obljetnica prije 31 godinu – još za vrijeme bivše komunističke države – o 50-oj godišnjici. Tada sam, kao banjolučki biskup, u svojoj katedrali u Banjoj Luci, predvodio koncelebriranu misu zadušnicu za sve žrtve pokolja i stradanja župljana ove župe krnjeuške. Tada se po prvi put našoj crkvenoj (i drugoj) javnosti predstavilo i konkretne brojeve, odn. imena ubijenih članova iz ovdašnjih obitelji: Bajtek, Balen, Bužonja, Čorak, Došen, Dudek, Erbert, Ivaniš, Ivezić, Javor, Jurjević, Katalinić, Knežević, Matijević, Moćnik, Moćni, Pavičić, Pavelić, Sekulić, Skender i Tomićić.

U jednom od svojih pisama papi Piju XII., s početka rata – tadašnji zagrebački nadbiskup,

u međuvremenu blaženik – Alojzije Stepinac – spominje da je – uz neke druge svećenike, među kojima je i don Juraj Gospodnetić župnik iz Bos. Grahova, također ubijen i „uzorni svećenik i dobročinitelj tog istog pravoslavnog pučanstva i don Krešimir Barišić, župnik u Krnjeuši, kojem su odsjekli jezik i uši i iskopali oči i onda ga živa bacili u vatru crkve u plamenu“.

O stradanju župljana župe Krnjeuša i njihovog župnika, napisano je i izdano nakon zadnjeg rata – koncem prošlog i početkom ovog stoljeća – nekoliko knjiga – također i stručnih i znanstvenih – od strane preživjelih župljana (Ana Došen, Josip Jurjević) ali i od strane svećenika naše biskupije mons. dr. Ante Orlovca, renomiranog istraživača svih žrtava naše biskupije tijekom zadnja dva rata i vremena između njih.

I Udruga prognanih Krnjeušana „Krnjeuša 1941.“ sa sjedištem u Hrvatskoj (Zagreb), bila je godinama vrlo aktivna, osobito nakon Domovinskog rata. Postavila je spomen-obilježja na zagrebačkom groblju Mirogoj. Slično njihovo obilježje, predviđeno još davne 1991., mi smo postavili na ovom groblju – kad je za to došlo vrijeme.

Godine 2014., na moju zamolbu, kao banjolučkog biskupa, dala je naša Biskupska konferencija potrebnu „suglasnost i punu potporu“ za upućivanje službene molbe Kongregaciji za svece, u Rimu, da se dozvoli pokretanje službenog postupka za proglašenje blaženim krnjeuškog župnika vlč. Krešimira Barišića, zajedno s još trojicom mučenih i ubijenih župnikâ: vlč. Maksimilijanom Waldemarom Nestorom, župnikom iz Drvara, don Jurjem Gospodnetićem, župnikom u Bos. Grahovu i vlč. Antom Dujlovićem, župnikom u Gumjeri kod Banje Luke.

Na moj dopis od 8.9.2014. došao je od Kongregacije potvrdni odgovor, dana 9. prosinca iste 2014.

Od tada smo se počeli truditi aktivno raditi na „vađenju iz mulja“, naslaganog na činjenica žrtve i svjedočke smrti spomenutih kandidata oltara. Među svim potrebnim akcijama i prikupljanjima sigurnih podataka o kandidatima oltara svakako je i molitveno obilježavanje godišnjice njihove mučeničke smrti, kao što je evo, i ovo današnje naše molitveno zborovanje, odn. slavlje sv. mise za ubijenog župnika i za sve pobijene nevine župljane ove župe.

Po ovoj našoj – od Boga prelijepo stvorenoj zemlji – našoj domovini – posijani su bezbrojni grobovi – od strane neljudi nasilno prekinutih – nedužnih ljudskih života. a time su posijane i otrovne i zarazne klice grijeha, mržnje i želje za osvetom. I na bezbrojnim drugim mjestima, na svim stranama svijeta, slično je činio čovjek čovjeku – Kain svome bratu Abelu: ubijao ga je da bi zatim i sam bio proklet i navlačio prokletstvo na svoje potomstvo. Kroz duga koljena, odnosno generacije, to se ponavljalo bezbroj puta tijekom ljudske povijesti.

Još su davno starozavjetne knjige zabilježile veliku istinu o zločincima i o pravednicima; o onima koji se drže Božjih pravila i zapovijedi i o bezbožnicima koji te zapovijedi gaze. Tako u knjizi „Izreke“ piše: „Bezbožnike odnesi vlastito nasilje, jer ne ide činiti ono što je pravo. Vrlo je zamršen put čovjeka krivca, a djelo je čista čovjeka pravo“ (Izr 21,7-8). „Riječi bezbožnika vrebaju krv, a usta pravednika ih spašavaju. Po svojoj zloći dolazi bezbožnik do pada, pravednik ostaje još i na smrti utješeno“ (Izr 12,6.; 14,32).

A u knjizi „Psalmi“ ovako glasi Božja poruka: „Zlikovci potežu mač i zapinju svoj luk da satru siromaha i slaboga, da pokolju one koji hode pravim putem“ (...) „Vidjeh zlikovca puna obijesti, koji se raširio kao krošnjato drvo; ali prođe, i evo nema ga više, tražim ga, ali ga ne nadoh. Promatraj pošteno i gledaj čestita, jer čovjek mirotvorac ima budućnost! A grješnici će biti svi uništeni, potomstvo zlikovaca bit će istrijebljeno“ (Ps 37,14; 35,38).

Također čitamo u jednoj od svetopisamskih knjiga u „Knjizi mudrosti“ (2,23-24): „Bog je stvorio čovjeka za neraspadljivost i učinio ga na sliku svoje besmrtnosti. A đavolovom je zavješću došla smrt na svijet, i nju će iskusiti oni, koji njemu pripadaju“.

Dakle, ova naša zemaljska smrt, završetak našeg života u vremenu plod je grijeha prvog čovjek, naših praroditelja. Ali, druga smrt, koja može čovjeka zadesiti, jest vječno prokletstvo, vječna nesreća u paklu. Tu i takvu smrt će doživjeti oni koji preziru Božje zapovijedi – među kojima je i zapovijed „Ne ubij“ i koji umjesto Boga slušaju đavla, Božjeg protivnika i njega nasljeđuju, stavljaju se u njegovu službu, a on je lažljivac, zavodnik i čovjekoubojica od početka, kako to reče i sam Krist Gospodin (usp. Iv 8,44).

Nama, kršćanima je jasno objavljena Božja istina da ne smijemo mrziti nijednog čovjeka, jer ćemo biti čovjekoubojice kao i đavao. – Zaduženi smo od samoga Krista Spasitelja da opraštamo onima koji su nam učinili ili čine zlo, da ih ljubimo, da im činimo dobro, da molio za njih (usp. Lk 6,35–37). Tako se ulazi u vječni život, u nebo, a mi smo i stvoreni za vječni, sretni život, a ne za vječnu nesreću.

Pokojna naša braća i sestre u vjeri, ovdašnji župljani, osobito oni koji su nedužni bili ubijeni prije 81 godinu, bili su od svojih župnikâ – pa

i od župnika mučenika Krešimira – poučavani u Kristovoj spasonosnoj nauci o praštanju i o ljubavi prema onima, kojima je đavao otrovao srce mržnjom i ubio im ljubav, jedinu sigurnu ulaznicu za vječni život. Trudili su se da ne mrze nego opraštaju i vole. Mi danas zahvaljujemo Bogu za njihovu vjernost sv. Evanđelju i molimo za njih Gospodina – Gospodara života: Pokoj vječni daruj im Gospodine, i svjetlost vječna neka im svijetli. Počivali u miru Božjem. Amen.

NA MISI „ZA CRKVU“ PRIGODOM GODIŠNJEG REDOVITOG SUSRETA PREDSEDNIKA I RAVNATELJÂ CARITASA IZ BOSNE I HERCEGOVINE I HRVATSKE

Banja Luka – katedrala, 10.10.2022.

(Dj 10,34–43; Lk 4,16–20)

Draga braćo u biskupskoj i svećeničkoj službi,
drage sestre redovnice,
dragi Kristovi vjernici laici,
draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju ljudskog roda!

Ovo i ovako moje oslovljavanje Vas, nazočnih u ovoj našoj katedrali, na slavlju svete mise, izriče ujedno da ja znam tko sam s Vama zajedno ja, tko ste Vi meni, a tko sam ja Vama.

Mi smo svi – milošću Božjom – ovo što jesmo, kako to za sebe tvrdi i apostol Pavao u 1. poslanici Korinćanima (usp. 1 Kor 15,10). Članovi smo Kristove Crkve, zajednice Kristovih vjernika, koji znaju i trebaju znati svoj identitet, svoju osobnu iskaznicu.

Kad promatramo oko sebe svoje suvremenike, pripadnike zajednicâ koje nisu dovoljno svjesne same sebe, svoga identiteta, uočavamo da oni vrlo često i vrlo brzo naginju ka fundamentalizmu, nacionalizmu, isključivosti i zatvorenosti prema drugima i drugačijima, prema stranim ljudima, grupama, zajednicama i narodima.

Kad ističem potrebu samosvijesti, onda mišlim kako to uključuje potrebu držanja do samoga sebe, uključuje i dobro poznavanje svojih vlastitih korijena, svoga porijekla.

Naša europska kultura je snažno prožeta i obilježena religijskim motivima, religijskim sadržajem i ponašanjem. Zato je za ispravnu samosvijest nas kao kršćana – potrebno imati jasan pristup prema svome izvoru, prema porijeklu te religioznost, tj. prema izvoru kršćanstva.

Svi smo mi, večeras ovdje nazočni, religiozni ljudi, vjernici u Trojedinog Boga - Oca i Sina i Duha Svetoga – okupljeni ljubavlju Duha Svetoga iz većeg broja Mjesnih Crkava – (nad) biskupija, koje postoje u našem drevnom, kršćanskom hrvatskom narodu – na području naše dvije države BiH i Hrvatskoj. Malo prije smo uputili molitvu Bogu, koji već dvije tisuće godina, između članova cijelog ljudskog roda – iz generacije u generaciju izabire sebi svoj narod – Crkvu Kristovu, kojoj i mi pripadamo.

Molili smo Boga da i današnja Crkva – a dakako, i mi, kao njezini članovi – budemo vjerni svome poslanju; da budemo uvijek na službu ljudskoj zajednici crpeći iz euharistije svetost; da budemo istinski kvasac i duša obnove ljudskog društva, koje sve treba postati Božjom obitelji.

Bit ću sada malo osoban!

Prije 35 godina, sudjelovao sam – kao mladi biskup (poput moga, ovdje nazočnog brata mons. Bože, varaždinskog biskupa) u ime tadašnje BKJ na svjetskoj Sinodi biskupa o pozivu i poslanju laika u Crkvi i u svijetu. Neposredno po povratku, posjetio me tadašnji republički sekretar za odnose s vjerskim zajednicama zajedno sa svojim tajnikom. Ultimativno su mi dali do znanja da tadašnje državne vlasti neće dozvoliti Katoličkoj crkvi nikakav rad s laicima, pogotovo ne s mladima niti ikakvo javno karitativno djelovanje, bez obzira što smo mi, predstavnici biskupâ iz cijelog svijeta, zajedno s tadašnjim papom sv. Ivanom Pavlom II. vijećali i zaključili kao nužnu zadaću koju

Crkva – tj. hijerarhija i vjernici laici – trebamo provoditi. Posebno su naglasili kako državne vlasti ne mogu dopustiti da Crkva svojim karitativnim djelovanjem ugrožava i dovodi u pitanje socijalnu dimenziju tadašnje države.(!)

Ja sam te svoje sugovornike obavijestio kako je sastavni dio identiteta Crkve posvješćivanje svim članovima Crkve koje je njihovo dostojanstvo, mjesto i uloga – kako unutar same crkvene zajednice tako i unutar konkretnog društva, te da je karitativno djelovanje sastavni dio biti i poslanja Crkve – u svakom vremenu i društvenom okruženju. Oni su me oštro upozorili kako su oni vlast i da ću ja snositi posljedice moga stava.

Neću dalje opširnije o tome govoriti, nego samo spomenuti da sam – kako se od mene i očekivalo – odlučno pristupio i u biskupiji i u BKJ odrađivati svoj posao u duhu crkvenog službenog nauka. A domalo je zatim, dotadašnji državni, protucrkvni režim doživio svoj kraj. Moram, nažalost reći, da protukatoličko sjeme, tada uporno sijano, rađa i danas u ovom našem životnom okruženju kukoljem, koji uporno i žilavo želi ugušiti plodove Božjih klasova, posijanih i njegovanih snagom Božjeg Duha u ovdašnjoj Mjesnoj Crkvi, koji su za naše sugrađane veoma potrebni i dragocjeni i oni ih – kao takve – i doživljavaju.

Podsjećam Vas sada, na samu bit sadržaja svetopisamskih odlomaka koje smo malo prije saslušali iz novozavjetnih knjiga - iz knjige Djela apostolska (10,34-43) i evanđelja po Luki (4,16-20).

U Novom Zavjetu prepoznavamo kao svojevrсну, osobnu iskaznicu utjelovljenog Sina Božjeg Isusa Krista, njegovu ljubav prema čovjeku, prema cijelom ljudskom rodu. Iz knjige Djela apostolska smo čuli za Isusa: „prošao je zemljom čineći dobro i ozdravljajući sve kojima bijaše ovladao đavao“ (r. 38b). Ove riječi, ova tvrdanja obuhvaća zajedno sve ono što je na mnogo mjesta u evanđeljima napisano o Isusovom djelovanju. On je istinski i neumorni dobročinitelj i bolesnih, i umirućih i gladnih i nevoljnih, iscjelitelj opsjednutih i gubavih, tj. odbačenih; tješitelj tužnih i bespomoćnih. Prema izvješću evanđeliste Luke, koje smo čuli, Isus sâm – već kod svog prvog javnog nastupa – primjenjuje na sebe riječi Izaije proroka da On stoji u službi svoga nebeskog Oca koji ga je poslao ljudskom rodu i u službi članovima ljudskog roda, koji su

već u korijenu svoga postojanja ugroženi utjecajima zloduha i pate zbog toga u svom jadu i čemeru. – To je Isusov program na zemlji, koji mu je njegov Otac nebeski odredio i za to ga potvrdio, Duhom svetim pomazao. Po Isusu je sâm Bog pohodio ljudski rod i podario ljudskoj povijesti „milosno vrijeme“ osobito siromasima, zgaženima, obespravljenima. Najveći dar koji je Isus donio čovječanstvu je oslobođenje: od tjelesne i duhovne sljepoće; oslobođenje od bijede, porobljenosti i podjarmljenosti; oslobođenje od robovanja grijehu. „Za slobodu nas Krist oslobodi!“ naglašava apostol Pavao u poslanici Galaćanima (5,1). Tko god je te usrećujuće činjenice svjestan, truditi će se i ostati slobodan, tj. ne dati se porobiti nikakvim vidovima grijeha tj. preziranja Božjih zapovijedi!

Dakle, sam nebeski Otac je – prema izvještajima i tvrdnjama evanđelistâ (osobito Mateje) bio Isusov izvor i model njegove dobrote i ljubavi prema ljudima. Naime, Bog hrani ptice nebeske (usp. Mt 6,26); On zna što mi trebamo (r. 32); On nam daje što od njega molimo i omogućuje nam da nađemo što tražimo i za što kucamo na vrata njegova srca (7.7). Čitamo i kod apostola Pavla sažetak svega što se od Boga u Isusu nama darovalo. U Isusovoj osobi se „pojaviła dobrostivost i čovjekoljublje Spasitelja našega, Boga“ (Tit 3,4). Isus je ušao u ovaj naš zemaljski prostor, u svijet u kojem čovjek čeznutljivo trči za svim vrstama poroka odn. otrova koje uništavaju njegovo biće i onesposobljavaju ga da postigne konačnu svrhu svoga postojanja. Ulaskom u ljudsku povijest, Isus toj povijesti ispravlja njezin tok u ispravnom pravcu i obogaćuje ga s novim, konstruktivnim sadržajem i dragocjenim, pozitivnim promjenama.

To konstruktivno, pozitivno, dobro, što je po Kristu ušlo definitivno u povijest ljudskog roda, potječe od Boga Oca.

Ono se treba ostvarivati, treba biti opipljivo i učinkoviti po življenju i djelovanju udova Kristova Mističnog Tijela – Njegove Crkve, tj. po vjerodostojnom življenju i djelovanju svakog od nas kršćana, Kristovih učenika,

Što nam o tome govore poznati nam podatci i primjeri iz vremena samih početaka Crkve – a što iz najnovijeg vremena?

Na više mjesta u novozavjetnim knjigama – npr. Djela apostolska, poslanice apostola Pavla

i apostola Jakova, nalazimo podatke kako je prva Crkva preuzela Isusovu praksu i baštinu u pružanju konkretnih vidova pomoći potrebnima svake vrste. Poglavitito se spominje pružanje pomoći siromašnima, bolesnima, udovicama, napuštenima i zatvorenicima.

Takvu praksu nalazimo i u spisima iz prvih stoljeća povijesti Crkve. U njima prepoznamo mnoge oblike karitativnog djelovanja – različite prema zemljama i narodima, kao što je bio slučaj i sa cjelokupnom crkvenom pastoralnom i liturgijskom praskom. S obzirom na prakticiranje kršćanske djelotvorne ljubavi – caritasa – tijekom početaka kršćanstva i prvih stoljeća njegove povijesti – s pravom se može zaključiti da je svijet prije Krista bio zapravo svijet bez ljubavi. Jednako se tako može ustanoviti da je kršćanstvo unijelo u svijet ljubav ne samo unutar članova Crkve nego i među one ljude koji nisu bili njezini članovi, tj. koji su bili pogani.

Nije mi – sada moguće – zbog razumljivih razloga – govoriti o karitativnoj praksi Crkve iz brojnih kasnijih stoljeća njezine povijesti, s obzirom na provođenje u djelo Kristove ostavštine, tj. obaveze Crkve da bude vjerodostojna u svome identitetu; da naviješta – i provodi u djelo – Božju ljubav i milosrđe svim ljudima svih vremena i naroda; da slavi svoju vjeru u Krista umrlog i uskrsglog u svojoj liturgiji, osobito u slavlju euharistije i da plodove toga slavlja – tj. zajedničkog spasiteljskog djelovanja Boga i čovjeka daruje drugim ljudima, svojim suvremenicima, koji god su potrebni tih plodova, tj. Božjih i njezinih djela milosrđa.

Spomenut ću zato, samo najnoviju praksu Crkve – kako ju Crkva sama sebi daje u zadatak, u svojim službenim, obvezujućim dokumentima. Citirat ću neka mjesta iz vrlo važnog dokumenta 2. Vatikanskog koncila, iz Konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu – *Gaudium et spes* – Radost i nada!

U 4. poglavlju tog dokumenta govori se o zadacima Crkve u suvremenom svijetu i daju se jasne upute. Crkva je zajednica ispunjena nebeskim dobrima. Ujedno je uređena kao društvo, opskrbljeno prikladnim sredstvima vidljivog i društvenog jedinstva. Crkva, kao vidljiva duhovna zajednica “hoda zajedno s čitavim čovječanstvom i sa svijetom proživljava istu zemaljsku sudbinu” (GS 40). Crkva i država su svaka po svome identitetu – usmjerene jedna na drugu. – Zajedničko nastojanje ove obje institucije

u današnjem svijetu trebalo bi biti od koristi ljudima.

Služenje Crkve ima za cilj cijeloga čovjeka – s dušom i tijelom – i kao pojedinca i kao člana zajednice – obiteljske, crkvene, narodne. Crkva tvrdi i poučava svakog svoga člana da „Nikakav ljudski zakon ne može tako osigurati osobno dostojanstvo i slobodu čovjeka kao što to može Kristovo Evanđelje koje je Crkvi povjereno. (...) Snagom, dakle, Evanđelja, koje joj je povjereno, Crkva proglašuje čovječja prava te priznaje i uvelike cijeni dinamizam kojim se u današnje vrijeme ta prava posvuda promiču (GS 41). Misija koju je Krist povjerio svojoj Crkvi kao njoj vlastitu, nije niti političkog, niti ekonomskog, niti socijalnog reda: svrha, naime, koju joj je odredio, religioznoga je reda. (...) Gdje je potrebno, već prema prilikama vremena i mjesta, i sama Crkva može, dapače i mora, promicati djela koja su određena da služe svima, napose siromašnima, kao što su djela milosrđa ili druga djela te vrste“ (GS 42).

To je kršćanska ljubav na djelu! To je caritas! Caritas obuhvaća i socijalno djelovanje i apostolat i to dvoje drži zajedno. Svojim karitativnim djelovanjem Crkva preko svojih pojedinih članova i po čitavoj svojoj zajednici može mnogo pridonijeti da ljudsku obitelj i njezinu povijest učini čovječnijom. – Kada kršćanin čini djela ljubavi i milosrđa onda on one, kojima to čini ujedno motivira, potiče da razmišljaju o Onome koji tog čovjeka-kršćanina potiče da čini djela ljubavi i pruža pomoć. A to je Bog – izvor svakoga dobra koje čovjek čini.

Draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju.

Radostan sam i Bogu zahvalan, a vjerujem i svi Vi, ovdje nazočni, što smo tijekom protekla tri i više desetljeća bili svjedoci izuzetne Božje ljubavi i brige za nas i brojnih ljudi u potrebi oko nas. Tu su Božju ljubav i brigu svojom suradnjom s Božjim poticajima ostvarila mnoga naša kršćanska braća i sestre iz bliza i iz daleka. Zahvalimo i u ovom slavlju dobrom Bogu za sve njih i molimo Boga da i nas same i ubuduće osposobljuje i učini što vjerodostojnijim i što plodnijim svojim suradnicima u izgradnji Njegova Kraljevstva u našoj životnoj sredini i u spašavanju besmrtnih duša naših suvremenika.

Završit ću riječima velikog, svetog pape Ivana Pavla II. iz jedne od njegovih korizmenih poslanica (1986.): „Praktična ljubav prema

bližnjemu pripada svakoj povijesnoj epohi; danas kao i jučer ne manjka prigoda da se takva ljubav i prakticira. Svakodnevno zapljuskuju mediji naše oči i srca novim kricima milijuna naše braće i sestara, koji se nalaze u većim nevoljama nego mi sami, koji su pogođeni prirodnim i drugim katastrofama, koji gledaju, koji krvare na tijelu i duši, koji su bolesni, prognani, izbjeglice, osamljeni, bespomoćni. Svi

oni pružaju svoje ruke prema nama kršćanima, koji smo spremni i voljni živjeti Kristovo Evanđelje i njegovu zapovijed ljubavi. (...) Može li naša kršćanska savjest u ovom svijetu patnje ostati nedjelotvorna? Sjetimo se Isusove prisodobice o Milosrdnom Samarijancu, koja nam jeko mnogo poručuje!“ – Tako je poručio sveti papa – a tako Vam poručujem i ja! Amen.

MISA U POVODU 30. OBLJETNICE PRVOG VEĆEG VALA PROGNAKNIKA – ŽUPLJANA KOTORVAROŠKOG KRAJA

Kotor Varoš, 15.10.2022.

(Čitanja: Jr 29,4-7, 10-14;
Ps 91, 1-2, 7-8. 10-11, 15-16; Iv 16, 32-33)

Draga braćo svećenici, (drage sestre redovnice), dragi župljani ove i susjednih župa Vrbanjaca i Sokolina
i svi vi potomci ovdašnjih prognanih župljana!

1. Ovaj današnji dan i ovo vjerničko liturgijsko zborovanje u ovoj prije 30 godina spaljenoj i ponovno izgrađenoj župnoj crkvi, važan je dan za sve nas ovdje okupljene. A trebao bi biti važan i za sve one, daleko brojnije, koji danas nisu ovdje a sadržaj ovog dana i ovog spomen-slavlja ih se tiče i treba ih se ticati. Zašto? Evo zašto!

Progonstvo i izbjeglištvo je u prošlom stoljeću prouzročilo masovno pomjeranje naroda po svim kontinentima. Samo u Europi je tijekom 2. svjetskog rata i poraća protjerano 60 milijuna ljudi iz njihovih domova i rodnog kraja.

I danas, 70 ili 80 godina nakon tog progona osjećaju milijuni i milijuni stanovnika Europe – ne samo još uvijek živući prognanici, nego i njihovi potomci – mnogostruke traumatske posljedice – s ne rijekom gorčinom u srcu uslijed pretrpljene nepravde i izgubljenog prava na baštinu svojih predaka. Nerijetki još uvijek razmišljaju o revanšizmu i ponovnom nasilnom vraćanju onoga što im je prije silom i bezakonjem oduzeto.

Nastale su i mnoge udruge prognanika pa i cijeli savezi, koji se trude očuvati tradiciju vlastitog nacionalnog ili kulturnog identiteta.

Upravo na temelju gorkog iskustva iz 2. svjetskog rata i neposrednog poraća, međunarodna zajednica, odn. UN su 1949. donijeli poznatu *Povelju o ljudskim pravima*, među kojima je

svakome zagaranirano pravo na njegov rodni dom, rodno mjesto i na njegovu domovinu.

Unatoč toj činjenici, u mnogim državama svijeta se i kasnije nastavilo s progonom stanovništva. Desetine milijuna ljudi je prognano u 2. polovni prošlog stoljeća. Među njima se progon ljudi iz njihovih domova i nasilno iskorjenjivanje dogodio i u našoj zemlji i u ovome kraju.

Mnogi od nas ovdje nazočnih je to – duboko nehumano, nečovječno zlodjelo – doživjelo na vlastitoj koži, ili je bilo neposrednim svjedom gaženja čovjekova dostojanstva i njegovih osnovnih prava koje mu je Bog dao, a čovjek nikako ne bi smio oduzeti.

Kao vjernici u Boga, Stvoritelja svih ljudi i svih naroda, mi smo danas na ovom posvećenom mjestu, na susretu sa živim Bogom. Pred njim želimo pokazati svoje lice. On poznaje svakog od nas bolje nego mi sami sebe. Njegov Sveti Duh nas je potakao i doveo na ovo zahvalno i prosidbeno slavlje naše kršćanske vjere.

Zato ćemo u ovom našem glasnom razmišljanju o sadržaju obljetnice koju obilježavamo 30 godina prisilnog napuštanja rodnog kraja i baštine predaka –, najprije se zaustaviti na porukama Bože objavljene istine, sadržane u svetopisamskim odlomcima, koje smo malo prije pobožno saslušali.

2. Najprije smo čuli riječi iz 29. poglavlja starozavjetne knjige velikog proroka Jeremije.

Taj prorok je živio i djelovao koncem sedmog i početkom šestog stoljeća prije Krista, u vremenu vrlo dramatičnih zbivanja među narodima starog Istoka – danas Bliskog i Srednjeg Istoka –, među kojim narodima je živio i njegov izraelski, od Boga izabrani narod. Prorok

je zajedno sa svojim sunarodnjacima doživio međusobne ratne sukobe tadašnjih „velikih sila“ – Asirije, Babilona i Egipta. Ti su sukobi razbili i uništili tamošnje male narode, kao što je bio tada i židovski narod. Doživio je sa svojim narodom razaranje njihovog svetog grada Jeruzalema i u njemu njihove najveće svetinje – veličanstvenog hrama, te veliko izgnanstvo židovskog naroda u Babilon. U babilonskom izgnanstvu židovski narod ostaje više desetljeća, ali ne zaboravlja svoju domovinu i svoj sveti grad Jeruzalem.

Prorok Jeremija – i sam patnik i prognanik – kao pravi Izraelac, shvaćao je povijest, pa tako i povijest svoga naroda – kao učiteljicu života.

Znao je da je Gospod Bog vjeran svome savezu koji je na Sionu sklopio sa svojim izabranim narodom – i da je uvijek uspješno izbjavljao narod iz nevoljâ. Bio je siguran da će to i ovaj put učiniti i da njegov narod u progonstvu neće propasti. On može biti protjeran; sva njegova imanja, sela i gradovi, uključujući i Jeruzalem i u njemu hram, može biti razoreno, opustošeno i otuđeno. Ali, unutar njega se veza između Boga i njegovog naroda ne može definitivno prekinuti –, jer Bog to ne želi.

Zato prorok Jeremija poziva svoje sunarodnjake da se ni u progonstvu, ni u najvećim iskušenjima ni nevoljama, ne dadnu pokolebati, obeshrabriti; nego da se – uz Božju pomoć – duhovno, duševno i moralno obnavljaju i jačaju.

I taj Božji prorok i ondašnje vrijeme, i događaji iz povijesti njegovog izabranog naroda bili su u Božjem planu priprava za dolazak definitivnog, Novog Saveza, koji će Bog sklopiti s cijelim čovječanstvom po svome utjelovljenom Sinu, Isusu Kristu i osnivanjem Kristove Crkve, kojoj i mi i ova naša generacija pripadamo.

Posvetimo nekoliko minuta tumačenju malo prije saslušanih prorokovih riječi. Radi se o Božjoj riječi, o Božjoj poruci, koja se odnosi i na nas i na našu životnu situaciju, koja je u mnogo čemu slična tadašnjoj.

Prorok Jeremija potiče svoje sunarodnjake, prognane u tuđinu iz njihova rodnog kraja, iz zemlje njihovih predaka, da ne očajavaju niti da dangube, da ljenčare; nego da rade i grade, da se žene i rađaju djecu, da se mole za mir i napredak tog tuđoj zemlji i da budu mirotvorci u njoj.

Prorok se poziva na Božju objavu, koju mu je sam On dao –, kako On, Bog zna svoje nau-

me koje ima sa svojim narodom. To su naumi mira, a ne nesreće; naumi sigurne budućnosti i neuništive nade da će On, Bog ponovno – iz raznih naroda, u kojima se sada nalaze u progonstvu – sabrati članove i potomke svoga naroda i vratiti ga na mjesto odakle ga je odveo u izgnanstvo.

Ova Božja garancija se ne odnosi samo na tadašnju situaciju prognanih Židova, članova starozavjetnog Božjeg izabranog naroda, nego se tiče i svih kasnijih sličnih slučajeva s članovima njegovog novozavjetnog naroda – tj. Kristove Crkve.

Bog daje svojim obespravljenim i prognanim vjernicima nadu i u progonstvu i u različitim životnim nevoljama da ih neće napustiti, nego će ih podržavati da ustrajavaju u življenoj vjeri, koja uključuje pomirenost i s Bogom i s ljudima i sa samima sobom. Takvi ljudi gdje god da žive, neće biti očajni, destruktivni, sebičnjaci, varalice, propalice, neprijatelji nikome – pa ni onima, koji su njima nanijeli nepravdu i učinili zlo – mučenjem, izgonom, otimačinom, uništavanjem ili drugim vrstama nepravde i zlobe.

Prorok Jeremija potiče svoje sunarodnjake da nikada i nikako ne posumnjaju, da je Bog, u kojega oni vjeruju i čije zapovijedi obdržavaju, slabiji i nemoćniji od tuđinskih, tj. lažnih bogova, kojima se u njihovoj novoj životnoj sredini mnogi klanjaju. Potiče ih da i u tuđini s nadom i usrdno vabe u molitvi Bogu – i da će ih Bog sigurno uslišiti i dati njima i njihovim potomcima svoj blagoslov i svoj mir.

Ta njihova nada u Božju vjernost i u Božje vodstvo, daleko je vrijednija i sudbonosnija za njih i za njihovo potomstvo, nego sva druga – čisto ljudska – planiranja, sve političke ili društvene strategije pa i mogući prividni i kratkotrajni materijalni uspjesi.

Veliki prorok Jeremija, po Božjem nadahnuću, potiče članove Božjeg naroda, da je Bog, koji je dopustio progonstvo, nepravde i nevolje svake vrste, trajno vjeran svome narodu; da se On za njega skrbi; da ga i u tuđini vodi, upućuje na prave životne staze i da ga želi spasiti od vječne od vječne propasti; dakle, da nije nikakav slabić, nejak pred silinom i brutalnošću Zlog Duha, koji želi uništiti sve ono, što Bog u ljubavi gradi.

– Toliko o značenju prorokovih riječi, koje smo čuli malo prije u ovom svetom misnom slavlju.

Sada također nekoliko riječi o značenju sve-topisamskog sadržaja iz knjige Psalmi, iz koje smo također čuli nekoliko dragocjenih poruka.

Ove poruke se nadovezuju na poruke proroka Jeremije, a tiču se vjernika, koju koji su svjesni da ih je Bog stvorio; da ih On voli, štiti, prati i pomaže, te da su oni pozvani svjesno i svakodnevno se stavljati pod njegovu sigurnu i moćnu zaštitu. Istinski vjernik obraća se Bogu kao svome Bogu, kao svome „zaklonu“, svojoj „utvrdi“, svome „štitu i obrani“; Bogu, koji ga brižno i sigurno spašava od neprijateljskog okruženja, katastrofe i uništenja.

Ovdje se ne misli samo na vremenite fizičke ili materijalne katastrofe. Bog i nas, svoju ljubljenu djecu, po svome utjelovljenom Sinu Isusu Kristu, spašava za vječnost i kad nas – kao svoje vjernike – stavlja na razne životne kušnje; kada nas opterećuje mukama i problemima, čak do krajnjih granica naše izdržljivosti. Istinski, pravi vjernik će u svojoj molitvi Bogu osjećati i znati da je Bog i u takvim teškim trenucima sigurno s njime, makar ga i svi njegovi najbliži napustili. Isus je jasno rekao svojim učenicima: U svijetu ćete imati patnju, ali ohrabrite se, ne budite strašljivi, ja sam pobijedio svijet (usp. Iv 16,33).

I evo, sada smo već kod sadržaja trećeg današnjeg svetopisamskog čitanja iz novozavjetne knjige Evanđelja po Ivanu. S nekoliko rečenica želim protumačiti značenje i ovog teksta.

Isus, punina Božje objave za cijeli ljudski rod, govori svojim učenicima – svih vremena i svih podneblja – pa tako i nama – ovako: „Ovo vam rekoh, da u meni imate mir. U svijetu ćete imati patnju. Ali, ohrabrite se, ja sam pobijedio svijet“ (Iv 16,33).

Isus Krist, koji za sebe tvrdi da mu je „dana sva vlast nebeska i zemaljska“ (Mt 28,18), daruje svojim vjernicima svoj mir. Taj njegov mir nije kao onaj, koji svijet može dati (usp. Iv 14,27), pojašnjava Isus. Kristov mir ne uključuje samo odsutnost rata i ratnih stradanja i neprijateljstava naše životne sredine; nego i sreću, blagostanje, radost, uspjeh u životu, dobre međuljudske odnose, duševno zadovoljstvo i spokoj glede sigurne i sretne vječnosti u društvu Trojedinoga Boga. Taj Kristov mir, Božji mir, kako to tvrdi apostol Pavao u poslanici Filipljanima, nadilazi svaki razum i čuva srce i misli onih Kristovih vjernika koji se ne bri-

nu samo tjeskobno, nego u svemu iznose svoje potrebe Bogu u svojim molitvama i prošnjama – sve u zahvalnosti (usp. Fil 4,6-7).

Sažeto rečeno: Božja objavljena istina nam po apostolu i evanđelisti sv. Ivanu poručuje sljedeće –, a i mi, kao vjerujući ljudi, imamo slično iskustvo: u našem životu se susrećemo – s jedne strane sa stvarnošću svijeta i patnje u tom svijetu i od tog svijeta, a s druge strane – s vjerom u Krista i s njegovom mirom i njegovom sigurnom pobjedom. Jer, Krist je osobno doživio i proživio i svijet grijeha i neprijateljstva i patnji – tj. svoj Veliki Petak, ali i svoj Uskrs i svoju proslavu.

Isus je definitivno Pobjednik nad svim ljudskim uskogrudnim, kratkovidnim, često materijalnim i prolaznim poduhvatima, akcijama, bitkama i pustošenjima. On garantira svim članovima ljudskog roda, da sâm Bog stoji i na početku i svršetku stvaranja i stvorenja, kako to donosi zapisana objava Božje riječi u prvoj i u posljednjoj knjizi Svetog Pisma. Na početku knjige Postanka stoje riječi: „U početku stvori Bog nebo i zemlju“ (1,1); a u knjizi Otkrivenja stoje Božje riječi: „Evo, činim sve novo. Ove su riječi pouzdane i istinite“ (21,5).

U tom kontekstu trebamo shvatiti i prihvatiti kao Božju objavljenu istinu i one Isusove riječi iz evanđelja sv. Mateja apostola: „Blago progno-njenima zbog pravednosti, jer je njihovo kraljevstvo nebesko“, i „Blago mirotvorcima, jer će se zvati sinovi Božji“ (5,9). Biti progнан zbog pravednosti znači biti na strani Božjeg Pravednika Isusa Krista i Božje pravde; znači u svome životu provoditi Kristove zapovijedi i njegov zakon; znači prihvatiti da se samog Isusa i njegovo Evanđelje progoni, izgoni, ne dozvoljava se da Isusova spasavajuća nazočnost bude prisutna u dotičnoj sredini, dotičnom selu, mjestu, gradu ili kraju.

Uzalud trud svakom Kristovom neprijatelju, jer je Krist nepobjediv u svome praštanju, ljubavi i mirotvorstvu. Blago onima, koji s Kristom ostanu tijesno povezani i u progonstvu; koji se utječu njemu i kad ih uhvati zamor, beznade, strašljivost, malodušnost! I druge riječi iz Matejeva evanđelja su nam vrlo važne: „Blago mirotvorcima, jer će se zvati sinovi Božji“ (Mt 5,9). Već smo kod proroka Jeremije čuli kako je Bog Bog mira a ne rata; da On misli misli mira, a ne nesreće (usp. Jer 29,11). U Bogu je punina života i istinska sreća, a ni-

kakva podvojenost i protuslovlje. Zato je njegov mir daleko savršeniji od onog mira, koji sami ljudi međusobno mogu uspostaviti nakon sukoba i ratovanja.

Zato smo i mi, kao Isusovi učenici i suradnici od njega pozvani da najprije izgrađujemo mir između nas i Boga, Stvoritelja svih nas i svih ljudi i narodâ, kako bismo ostvarili istinski, pravi, pravedni i dugotrajni mir i međusobno.

3. Draga braćo i sestre u Kristu, Spasitelju,

Bog, koji je svome izabranom narodu Starog zavjeta – u dramatičnom vremenu njegove povijesti – poslao svoga glasnika – proroka Jeremiju, poslao je i vama, članovima novozavjetnog svoga naroda, Kristove Crkve na području naše biskupije, vašega biskupa, u posebno dramatičnim danima vaše povijesti. On je – u duhu nauka Crkve – zajedno s vama – dijelio i želio dijeliti „radost i nadu, žalost i tjeskobu“ (GS 1).

Danas, na 30. obljetnicu povijesnog prisilnog napuštanja vašeg rodnog kraja, vaše domovine, baštine vaših predaka, radi istine koju imate pravo znati i dužnost i da tu istinu prenosite svojim potomcima, želim vam predočiti barem mali dio od mojih pisanih intervencija iz toga vremena – usmenih je bilo daleko više.

Pisao sam vama kao i drugim vjernicima moje biskupije i vašim svećenicima i redovnicima; pisao sam drugim crkvenim predstavnicima, osobito Svetom Ocu; pisao sam domaćim političkim i vojnim dužnosnicima; dužnosnicima hrvatskog naroda kao i međunarodne zajednice uključene u vašu odn. našu dramu i stradanja.

Evo nekoliko odlomaka iz tih pisama:

Na Novu godinu i ujedno Svjetski molitveni dan mira 1992., nekoliko mjeseci prije izbijanja ratnih sukoba na području naše zemlje, govorio sam i pisao, vama članovima moje biskupije, i ovo: „*Pred nama, našim gradom i krajem, stoji u ovom času silno bremenito i sudbonosno pitanje: hoćemo li mir ili rat, zajednički život u miru i međusobnom uvažavanju i pomaganju ili nesaglediva razaranja svih mostova i veza i strahote rata kojima svi gubimo sve i u sadašnjosti i za budućnost sljedećih naraštaja, posebno ovo dragocjeno blago zajedničkog života u našem zajedničkom vrtu drage nam i jedine domovine?! Uvjerem sam da nema normalnog čovjeka, niti među vjernicima, niti među osta-*

lim našim sugrađanima, koji bi želio rat i uništenje našeg mirnog suživota i budućnosti. A nenormalnim ljudima, ako bi ih ne daj Bože i bilo, ne smije se ni pod koju cijenu dopustiti da odlučuju o sudbini, pojedinačnoj i zajedničkoj, svih ostali čestitih i plemenitih mirotvoraca našeg grada i kraja.“

U uskršnoj poruci ratne 1993. g. pisao sam svima vama – i drugim članovima naše biskupije – između ostalog i ovo: „*Zajedno sa svetim Pavlom kad piše Kološanima i Solunjanima, i ja svima vama želim, da u ovo tjeskobno vrijeme vladavine zla i grijeha oko nas, ‘u vašim sredinama vlada mir Kristov na koji ste pozvani’ (Kol 3,15) i da se ne žalostite ‘poput onih koji nemaju nade’ (1 Sol 4,13). Budite i dalje postojani u svojoj vjeri, nadi i svakomu dobru, posebno u borbi protiv zla u sebi i oko sebe! I ‘ne dopustite da vas svlada zlo!’ kako sv. Pavao poručuje kršćanima u Rimu (Rim 12,20). Držite i ubuduće Kristov nauk i zakon koji smo primili preko svetih apostola i naših vjernih predaka, koji sam nauk – poput sv. Pava, kad piše Korinćanima, i ja vama ‘propovijedao, koji ste prihvatili i u kojem stojite’“ (1 Kor 15,1).*

Iste godine, koncem ožujka (27.3.) u „pastoralnom pismu preostalim vjernicima“ na području naše biskupije, pisao sam, između ostalog i ovo: „*Vi imate svoje svećenike koji su ostali uz vas i ostat će s vama dok bude i jednog vjernika u vašoj župi. Imate i biskupa, koji ne smatra svojom zadaćom da pred vama ili s vama bježi s naših vjekovnih ognjišta, iz ove naše jedine domovine. I naši su slavni preci ne jednom doživjeli ovakva burna vremena. Znamo dobro da su oni ne rijeko bili istinski mučenici i stradalnici, potlačeni i poniženi, obespravljeni i oklevetani – ali na svojim ognjištima postojani u vjernosti Kristovom Evanđelju i nauku Crkve o ljubavi prema Bogu i prema svakom čovjeku – pa čak i prema neprijatelju.*“

Osim brojnih pisama bodrenja i tješnja, koja sam slao vama, vjernicima i svećenicima moje biskupije – pisao sam mnogo puta i apostolskom nunciju, tj. Svetom Ocu. U jednom od pisama, onom od **5. listopada 1992.** god. pisao sam i ovo: „*Posljednja tri dana bombardira se kotorvaroški kraj, gdje su naše župe Kotor Varoš, Sokoline i Vrbanjci. Zato sam danas uspio nagovoriti g. Kuprešanina (predsjednik Autonomne regije Bosanska Krajina i izaslanika dr. R. Karadžića) da odemo u Kotor Varoš i zaustavi-*

mo strašna razaranja i nesreću mnogih tisuća ljudi! Iako su bili vrlo ljuti, lokalni političari i vojska ipak su pristali da se počne s pregovorima i više da se ne ruši! Vjerujem da će i na tom području doći do popuštanja i smirivanja vrlo dramatične situacije! Neka nam sâm Bog bude u pomoći!“

A 14 dana kasnije (**19.10.1992.**) pisao sam nunciju između ostalo i ovo: „*Situacija, vrlo dramatična, hvala dobrom Bogu, poboljšava se. Tražila su sva tri naroda – i Srbi – lokalne vlasti i Muslimani i Hrvati prekid ratnih sukoba i mirno razoružanje, odnosno siguran odlazak onih koji žele napustiti taj kraj. Nekoliko stotina katolika, još više muslimana – otišlo je ovih dana iz kotorvaroškog kraja prema Travniku, Bogu hvala, bez ubojstava i masakriranja, što je inače, bio čest slučaj u ranijim neorganiziranim bježanju s tog terena“.*

Dva mjeseca prije toga, **12. kolovoza 1992.** pisao sam tadašnjem „vođi bosanskih Srba dr. Radovanu Karadžiću, između ostalog i ovo: „*Katolici su posvuda silno uplašeni zbog čestih zlostavljanja, nerijetkih masovnih ubojstava (Briševo, Kotor Varoš), odvođenja u logore (Stara Rijeka, Vrbanjci, Kotor Varoš, Mrkonjić Grad, Sanski Most, Briševo), pljačka i paljenja kuća (Ravska, Briševo, Kotor Varoš, Vrbanjci) (...) Zbog tortura i vladavine sile i bezakonja u panici se iseljavaju ili se žele iseliti kako bi spasili glavu, vjernici župâ Kotor Varoš, Vrbanjci, Sanski Most, Sasina, Šurkovac, Prijedor, Prnjavor, Dolina, Bos. Gradiška, Kulaši, Dragalovci, Markonjić Grad, Liskovica, Ključ, Bos. Novi, Mahovljani, Nova Topola, Bos. Aleksandrovac te velik broj vjernika iz banjolučkoj kraja, gdje imam deset župa. (...) U nekim župama (Dolina, Bos. Gradiška, Bos. Aleksandrovac, Kotor Varoš) katolicima su različite uniformirane osobe, koje su se predstavljale kao službeni organi vlasti, davale ultimatum za iseljavanje! (...) Ne možemo i ne smijemo pristati ni na kakav oblik etničkog čišćenja i permanentnog gaženja osnovnih ljudskih prava, ne samo zbog naših vjernika katolika, nego i zbog naroda pokraj nas, konkretno srpskoga, odn. pravoslavnoga, kojem bi se u tom slučaju, lako mogli pripisati provođenje u djelo takvog oblika fašizma, rasizma, genocidnosti.“*

Koncem mjeseca rujna (**25.9.**) **1992.** godine prilikom susreta u Banjoj Luci s međunarodnim posrednicima – Amerikancem C. Vanceom

i Englezom D. Owenom, u pismenoj predstavi njima dvojici naveo sam i ovo: „Izrazitu miroljubivost najvećeg broja vjernika moje biskupije i njihovu spremnost na humani suživot s pripadnicima drugih religija i naroda na ovom području isticali su mnogi vodeći civilni i vojni dužnosnici u razgovorima sa mnom u posljednja tri mjeseca, hvaleći pritom vrlo konstruktivan doprinos Katoličke Crkve na sprječavanju ratnih sukoba na ovom području. Unatoč takvom miroljubivom ponašanju, mora se konstatirati, na temelju mojih osvjedočenja i provjerenih podataka iz većeg dijela moje biskupije na području Bos. Krajine, da je katoličko, najvećim dijelom hrvatsko stanovništvo ovdje izgubilo gotovo sva ljudska prava i slobode,“ (pa sam naveo koja).

4. Ovih nekoliko citata iz mojih brojnih intervencija tijekom dramatičnih ratnih godina koje su ostavile neizbrisiv trag – ne samo na opću situaciju s Katoličkom Crkvom na području naše biskupije i domovine BiH, nego i u životima desetina i stotina tisuća, vas ovdašnjih katolika – daju nam barem malo uvida u stvarnost postojanje Zloduha i zla u našem životnom okruženju ali i postojanje i djelovanju Božjeg Duha i Božje skrbi nad nama, članovima njegovog naroda, tj. Kristove Crkve. – Sve nas ovo treba potaknuti, upravo prigodom ovakvih obilježavanja povijesnih događanja iz našeg crkvenog i narodnog života i povijesti, da još odlučnije i usrdnije zavapimo Gospodinu Bogu, Gospodaru naših života i povijesti našeg naroda i Kristove Crkve, da nas sačuva od zaraženosti Antikristom, njegovom propagandom i njegovim zavodenjem, i da nas učini istinskim i neumornim mirotvorcima u našem vremenu i u budućim vremenima, koja će doživjeti vaši potomci.

Imajmo na umu da nisu samo naši katolici bili prognani i izbjeglice, nego i mnogi drugi – i oko nas i drugdje – a i danas ih – kako svakodnevno slušamo i gledamo – ima mnogo. Imajmo za sve obespravljene, za sve, čije je ljudsko dostojanstvo pogaženo i obezvrijeđeno, za sve koji su ostali bez svog rodno kraja, otvoreno srce i spremnost na pružanje pomoći; na praštanje, pomirenje i na strpljivo i ustrajno građenje pravednog i trajnog mira među ljudima i narodima. Bog nam za to daje svjetlo i snagu svoga Svetog Duha!

Draga braćo i sestre u Kristu, Dobrom Pastiru,

kad znam ja, znate i vi – i kad razmišljamo zajedno ili posebno o tome da su iz ovog kraja nasiljem i progonom, te posljedicama nasilja i progona pogođene – ne svaka druga katolička obitelj, nego skoro svaka obitelj, i da ta teška nepravda tišti i pameti i pamćenje i srca članova tolikih obitelji – prisilno raseljenih po brojnim stranim državama Europe i izvan Europe (daleko dramatičnije i pogubnije nego što je bio slučaj s prognanim židovskim narodom u Babilon) – onda se ne može isključiti bolna stvarnost, da su još uvijek i tolike obitelji – uključujući i mlade generacije, rođene u tuđini – zapravo traumatizirane, psihički opterećene.

BLAGDAN SV. PAPE IVANA PAVLA II.
POLAGANJE PRVIH REDOVNIČKIH ZAVJETA S. ANĐE LEBO
Sasina, 22.10.2022.

(Rim 12,10-13; Lk 12,22-35)

Draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju, draga braćo svećenici, drage sestre redovnice, draga rodbino i prijatelji današnje svečarice koja polaže svoje prve zavjete, s. Anđe!

Dupli je razlog našeg današnjeg svečanog slavlja u ovoj porušenoj i ponovno od temelja izgrađenoj župnoj crkvi.

Prvi je razlog proslavljanje spomendana svima nama osobito dragog sveca naših dana, pape Ivana Pavla II., koji mi ovdje slavimo kao blagdan.

Drugi je razlog radosnog našeg molitvenog zborovanja odaziv jedne naše ovdje nazočne sestre u krsnoj milosti i u istoj vjeri na Kristov poziv da mu se još radikalnije stavi na raspolaganje u ovdašnjoj mladoj redovničkoj zajednici Misionarki Božjeg milosrđa i njezini današnji prvi redovnički zavjeti. Prije dvije godine, također uz ovaj blagdan sv. Pape Ivana Pavla II. ona je, okružena moliteljima u ovoj istoj crkvi, stupila u redovničkim pravilima predviđeni novicijat, koji je, uz Božju pomoć i osobni trud uspješno završila. Danas ona sretna, radosna i smirena srca čini novi odlučni korak prema cilju, koji joj je naznačila smo Božja Providnost. A ona je taj cilj već odavno nazirala u svome vjerničkom dosadašnjem hođu, koji se dugi niz godina odvijao na području upravo ove Mjesne Crkve, Banjolučke biskupije.

Zadaća je svih nas starijih da taj duboki, sudbonosni trag u biću i u povijesti Katoličke Crkve ovog kraja i cijele ove regije pravilno i objektivno bude 'dijagnosticiran' i vrednovan; da bude poticaj budućim generacijama potomaka ovdašnjih prognanih katolika; poticaj i moralna obveza za izgradnju ispravnog životnog stava – i prema svojim ovdašnjim korijenima i prema posljedicama učinjene povijesne nepravde nad nedužnim ovdašnjim ljudima.

Molit ćemo za sve zagovor Presvete Djevice Marije, Pomoćnice kršćana i Majke svih naroda. Amen.

Bog, Stvoritelj i Gospodar svakog života i života svakog od nas, ima sa svakim svoj plan i namijenio je svakome konkretnu zadaću. Naša zadaća je da budemo osjetljivi na poticaje Božjega Duha i da imamo povjerenje u Božju Providnost. Tako je bilo i u životu današnjeg sveca, osobito u njegovim mladim godinama. Imao je i on određene planove za svoj život i svoju budućnost. Radio je i studirao u jednom pravcu, a onda ga je Krist pozvao u svećenički stalež. On se odazvao i stavio se Njemu potpuno na raspolaganje.

Sam je to kasnije izrekao u onoj poznatoj nam pjesmi „Krist na žalu“: „O Bože, zar si pozvao mene / (...) svoju lađu sada ostavljam žalu, / od sad idem kamo šalješ me Ti“.

A poslao ga je ne samo na stazu njegove rodne župe i biskupije, niti samo njegove rodne Poljske, nego u Vječni grad – Rim, na najuzvišeniju i najsudbonosniju stolicu apostola Petra, da predvodi Kristovu Crkvu, ali i cijelo čovječanstvo. Iz Vječnog grada ga je poslao čak 104 puta na daleka putovanja diljem zemaljske kugle, tijekom kojih je pohodio čak 129 zemalja i susreo milijune i milijune ljudi kojima je neumorno govorio i tumačio tko je Bog, a tko njegovo ljubljeno stvorenje – čovjek, te da Bog, „bogat milosrđem“ neizmjernom ljubavlju ljubi sva svoja bića, osobito čovjeka i želi sve ljude spasiti.

Kako vam je svima poznato, ovaj jedinstveni najveći misionar u povijesti kršćanstva i ujedno najveći moralni autoritet 20. stoljeća, bio je

toliko velik, da mu nije bilo teško čak pet puta pohoditi Crkvu u našem malom hrvatskom narodu; od toga dva puta u našoj domovini Bosni i Hercegovini – u Sarajevu 1997. i kod nas, u našoj ratnim vihorom opustošenoj biskupiji Banjoj Luci 2003., kojom prigodom je uzdigao na čast oltara najdičnijeg sina naše biskupije dr. Ivana Merza, mladog vjernika laika i dao ga za „uzor i zagovornika“ prvenstveno našoj mladeži i našim vjernicima laicima.

Ovaj sveti papa je meni javno, pred drugima, rekao da „svaki dan“ moli za našu, Banjolučku biskupiju. Uvjeren sam da on to radi i sada, kada je u neposrednoj blizini Trojedinog Boga, čemu se i mi nadamo da ćemo slično, nakon ove suzne doline doživjeti. Njegovom zagovoru smo se utjecali i kada smo pristupali materijalnoj i duhovnoj poratnoj obnovi naše teško nastradale biskupije. – I evo, primjećujemo i doživljavamo sve više i više da se Bog brine za svoju ovdašnju Crkvu.

Zagovoru svetog pape pripisujem klijanje i rast jednog lijepog, mirisavog cvijeta Božjeg milosrđa i dobrote u ovoj župi i u ovom dijelu naše biskupije. To je mlada, redovnička zajednica Bogu posvećenih osoba, koja se prozvala Misionarke Božjeg milosrđa.

U tu je zajednicu, u predviđeno vrijeme pripreme – novicijata – kako već rekoh stupila tijekom svečane službe Božje, točno prije dvije godine i naša sestra, po krsnoj milosti Anđa Lebo. Danas ona polaže svoje prve redovničke zavjete. To su – u duhu drevnih crkvenih propisa i prakse u redovničkim zajednicama tijekom dugih stoljeća postojanja redovništva u Crkvi – djevičanstvo, odn. beženstvo, siromaštvo i poslušnost.

Temelj ovih zavjeta je vjera, tj. veliko povjerenje u Boga, Stvoritelja i Spasitelja svakog od nas; pouzdanje u Božju Providnost i u Božju skrb; jest skok u naručje Božje Providnosti i Milosrđa. Upravo u duhu Isusovih riječi iz odlomka svetog Evanđelja po Luki; kako smo malo prije čuli, Isus nam poručuje da je naš život, u njegovoj ruci, i svaki put, kada se grčevito brinemo oko zemaljskih potreba, ispada da sumnjamo u njegovu očinsku brigu. A Bog je stalan, nepromjenjiv u svojim obećanjima.

Kod Vas, draga naša sestro Anđo, to zacijelo nije slučaj, jer ste se Vi i dosad, tijekom mnogih godina velikodušnog služenja Crkvi Kristovoj u

našoj biskupiji, pokazali i dokazali kao velika, istinska moliteljica, koja ste, svakodnevno u svojem molitvenom razgovoru s Bogom i u svoime požrtvornom radu u službi Vaših bližnjih – i bez službeno položenih redovničkih zavjeta – zapravo živjeli u njihovom duhu – osobito u duhu osnovnih temelja redovništva: tj. moli i radi!

Glavna briga svakog člana jedne redovničke zajednice trebala bi biti „Kraljevstvo Božje“. To u konkretnom životu znači; uprisutniti Milosrdnog Isusa u ovom izmučenom i zbunjenom svijetu; donijeti Ga gladnima, žednima i potrebitima – ne samo kruha i ruha, nego poglavito onima koji nemaju potrebnoga Božjeg Duha; koji trpe zbog izostanka pravde i pravednosti; donositi utjehu i nadu beznadnima, očajnima, napuštenima; paliti svjetlo vjere, nade i mira svagdje gdje vlada tama nevjere, beznađa, svađe i nemira. Vi već dobro znadete: da biste mogli „nositi i donositi Isusa“ drugima oko sebe, trebate se truditi u svome svakodnevnom redovničkom životu da mu dadnete dostojno mjesto u svome srcu, svojim mislima i riječima.

Vi, također, dobro znadete da svoja tri zavjeta, koja danas polažete pred Bogom i pred Crkvom – zavjet beženstva, siromaštva i poslušnosti – „radi Božjeg Kraljevstva“ nećete moći obdržavati samo svojom, ljudskom voljom i snagom. Ali znadete da je ‘kod Boga sve moguće’ (usp. Lk 18,27). Zato, kad Vi sada polažete svoje prve redovničke zavjete, Vi ujedno polažete svjedočanstvo svoje vjere u Boga, Sve-mogućega, u Boga koji je Čovjekoljubac, koji se trajno brine za čovjeka, posebno za onoga, kojega poziva u posebnu službu u svome izabranom narodu.

Baš zato, što Vi vjerujete u Boga koji je sama Dobrota i Milosrđe, Vi nemate straha glede svega onoga što Vas ubuduće čeka i stavljate danas sebe potpuno u Njegove spasavajuće ruke. Zato je danas Vaše srce ne samo radosno, smireno, nego i puno hvale i zahvaljivanja dobrome Bogu, slično kao što je bilo i srce Presvete Djevice Marije nakon što ju je pohodio Božji glasnik, arkandeo Gabrijel. I Vi danas možete i trebate ponavljajući pjevati veličanstveni Gospin hvalospjev „Veliča duša moja Gospodina!“ (Lk 1,46-56).

Draga s. Anđo, dok zajedno s drugim članicama Vaše mlade, drage mi Zajednice Misionarki Božjeg milosrđa, Vaše rodbine i prijatelja i svih

drugih ovdje nazočnih vjernika zahvaljujem Bogu za njegov milosni poziv koji Vam je On uputio, a Vi na njega evo, odgovarate velikodušna i spremna srca, želim Vam također da u svome budućem redovničkom životu doživite barem dio od onog obećanja koje nam je veliki, sveti apostol Pavao ostavio zapisano u svojoj poslanici Korinćanima: „Što oko ne vidje, i uho ne ču i u srce čovječje ne ude, to pripravi Bog onima koji ga ljube“ (1 Kor 1,9).

Završit ću ovo svoje glasno razmišljanje s riječima iz jednog dirljivog intervju s jednom redovnicom, stogodišnjakinjom (s. V.N. SMI), koja je doživjela 80. godišnjicu svojih prvih redovničkih zavjeta: „Snaga naše vjere – veli ona – je u ljubavi prema Bogu i bližnjem. Nažalost, ljubav prema bližnjem je zakazala. Volimo više onoga

od koga imamo profit, a Bog nas ljubi sve – bez razlike, dobre i zle. Ja znam da me dragi Bog voli, osjećam to. Željela bih svima reći da se ne boje zavjetovanja, neka se ne boje ljubavi Božje! Dragi Bog nas ljubi trajno i neizmjereno. Voljela bih da shvatimo tu ljubav Božju. Više puta mi dođe da bih plakala od sreće. Svaki dan očekujem Gospodina da me zovne. I po noći, kad ne mogu spavati, sjetim se svega što sam proživjela i šapnem: ‘Gospodine, divan li si! Život je uistinu Tvoj dar. Ovo što sada osjećam, posebna je milost!’“ Tako zbori sretna redovnica. Želim i Vama, draga sestro, da i Vi tako mognete zboriti u svojoj dubokoj starosti, na kraju vjernog redovničkog hodočasničkog puta ovom suznom dolinom prije prelaska praga sretne vječnosti. Bog Vas sve blagoslovio. Amen.

MISA ZAHVALNICA POVODOM 150 GODINA
DOLASKA SESTARA MILOSRDNICA SV. VINKA PAULSKOG U BANJU LUKU
Banja Luka – župna crkva, 23.10.2022.

(Sef 3,14-15; 1 Kor 1,3-9; Mk 10,28-30)

Drage sestre Milosrdnice sv. Vinka,
drage sestre drugih redovničkih Družbi,
draga braćo svećenici,
dragi župljani ove i susjednih župa,
draga braćo i sestre u Kristu Spasitelju,
poštovani prijatelji naših sestara Jubilarki!

1. U ovoj su se župnoj crkvi, najstarijoj bogomolji u našem gradu i kraju, već više od 130 godina okupljali Kristovi vjernici, predvođeni svojim duhovnim pastirima, na sakramentalni i molitveni susret s Tojedinim Bogom. Bilu su poučavani – kao što smo i mi poučeni – da molitva nas, članova Kristova Mističnog Tijela, Njegove Crkve – ima sveopće značenje, tj. da vrijedi za sve ljude – ne samo u ovom gradu, kraju i zemlji, nego i za cijeli ljudski rod! Kako? Pa tako što naše molitve hvaljenja, slavljenja, zahvaljivanja, kajanja ili prošnje preuzima Isus Krist, Veliki Vječni Svećenik i kao naš Božanski Posrednik prenosi ih pred prijestolje svoga i našeg nebeskog Oca. A Otac nebeski želi da se svi ljudi, sva njegova ljubljena bića spase. Zato je i poslao k nama na zemlju svoga jedinorođenoga Sina, iz čije se poslušnosti i žrtve na križu rodio novozavjetni Božji izabrani narod – Kristova Crkva.

Kristova Crkva ima na zemlji zadaću da bude

svjedočka, misionarska. Ne samo ova naša generacija, nego i prijašnje generacije redovnica Milosrdnih sestara sv. Vinka, osjećale su svoj redovnički poziv kao poslanje, kao misiju. Bile su spremne poći onamo kamo ih je slala Crkva po njihovom redovničkim poglavarima. Tako su došle k nama, u Bosnu i Hercegovinu i u ovaj naš grad, iz drugih sredina, krajeva, pa i naroda, još dok je u ovoj zemlji bila otomanska, tj. azijska vlast, a s njom i adekvatna kultura, civilizacija.

2. Sestre su svojom vjerom, nadom i ljubavlju, svojom molitvom žrtvom i radom, vođene i pomagane svjetlom i snagom Duha Svetoga, tijekom 15 desetljeća svoga življenja i djelovanja u ovom gradu, kraju i biskupiji, zajedno s drugim Bogu posvećenim osobama, redovnicama, redovnicima i svećenima te Kristovim vjernicima laicima nesebično izgrađivale civilizaciju ljubavi.

Trajno su – ne samo u svoje ime, nego i u ime drugih svojih suvremenika – zahvaljivale Bogu, hvalile Ga i molile Njegov blagoslov i pomoć – ne samo za sebe nego i za druge svoje bližnje, za sve svoje sugrađane i suvremenike.

Bezbrojnim svojim žrtvama, svojim samožajnim radom, velikom ljubavlju i brojnim djelima milosrđa – tijekom mnogih desetljeća one su se bile osobito posvetile odgoju i obrazovanju

djece i mladih, te stručnom, profesionalnom radu u ovdašnjoj bolnici, te u župnom katehetskom i pastoralno-liturgijskom angažiranju.

Više generacija sestara je doživjelo i brojne trenutke patnje, obespravljenosti, totalnog osiromašenja oduzimanjem od strane protuvjerske vlasti skoro cjelokupne njihove imovne; – dokidanje njihovih djelatnosti i sprječavanje da čine djela milosrđa i ljubavi, što je bio njihov životni poziv i program.

Osobito dramatičan vremenski period za tadašnju generaciju sestara bile su godine zadnjeg rata, koje smo i mi mnogi, zajedno s njima, proživljavali. Pri kraju rata su one – kao i skoro svi drugi, ovdašnji katolici, te druge redovnice i svećenici, bile prisiljene napustiti svoj stoljetni samostan, koji je bio nakon toga ostavljen na milost i nemilost, te konačno onespособljen za daljnji život u njemu. Nakon rata i povratka prvih sestara, samostan se morao graditi iz temelja. Hvala Bogu, opet je sagrađen i predan svojoj prvotnoj svrsi.

Jedna od sestara, koja je pripadala ovdašnjoj samostanskoj zajednici, sestra Cecilija Grgić je – zajedno sa župnikom susjedne župe Presnače u toj župi – iz mržnje na vjeru – pod kraj rata bila mučena, ubijena i spaljena, zajedno sa spaljivanjem župne kuće i rušenjem župne i hodočasničke crkve.

Kad sve to imamo na umu, kako trebamo razumjeti Božju poruku iz malo prije saslušanih svetopisamskih odlomaka?

3. Želim dati kratko tumačenje tih odlomaka.

Najprije odlomak iz knjige starozavjetnog proroka Sefanije, koji je živio u sedmom stoljeću prije Krista.

Prorok tješi dramatično ugrožene svoje sunarodnjake, da će Bog, u kojega oni vjeruju i trebaju vjerovati, također i u tadašnjoj njihovoj nevolji i bijedi, ponovno obnoviti – najprije njihovo srce, njihovu nutrinu – njihovu vjeru i nadu, te će oni, uz Njegovu pomoć, može obnoviti i mnogo od svoga materijalnoga, što im je bilo otuđeno ili uništeno. Zato ih potiče na optimizam, na radovanje, na utemeljeno iščekivanje Božje utjehe i svoje sigurne budućnosti.

Ovo i ovakvo vjerničko uvjerenje, koje je, zahvaljujući i djelovanju ovog i drugih proroka, prožimalo starozavjetni Božji narod – židovski narod, prenošeno je i nakon dolaska na zemlju obećanog Mesije, Spasitelja, u osobi utjelovlje-

nog Sina Božjega, Isusa Krista. Namijenjeno je njegovom novozavjetnom izabranom narodu – Kristovoj Crkvi, tj. i nama.

Dakle, Bog Čovjekoljubac – isti je i jučer i danas i sutra i uvijek; On je živi i djelotvorni Bog!

Mi smo također, svjedoci te istine! Zato imamo pravo i dužnost i danas i sutra radovati se, klicati i ispunjeni utemeljenom nadom ulaziti u svaki novi dan našeg ovozemaljskog životnog hoda prema sretnoj vječnosti, za koju smo svi stvoreni.

Sv. apostol Pavao u odlomku svoje 1. poslanice Korinćanima (3-9), koji smo malo prije saslušali, ističe – njemu svojstveno duboko sadržajnim riječima – naše pravo i našu obvezu da – kao Kristovi učenici – budemo sigurni i radosni, smireni i ispunjeni nepokolebljivom nadom, da nas je sve Krist uzljubio; da nam je namijenio sve potrebne nam darove i milosti za naš uspješni hod kroz vrijeme prema sretnoj vječnosti. Ali, trebamo pri tom imati na umu da ovdje vrijede Isusove riječi koje nam donosi sv. Luka u svome evanđelju: „Komu je god mnogo dano, od njega će se mnogo iskati“ (Lk 12,48b).

Riječi iz evanđelja po Marku, koje smo također čuli, označavaju jednu – mnogima od nas iskustvenu istinu – da ćemo od Boga biti mnogo obilnije i dragocjenim dobrima obdareni – već na ovom svijetu, a pogotovu na drugom, vječnom, nego što smo ostavili i čega smo se odrekli zbog Kraljevstva Božjeg, a za koje smo se Kraljevstvo na njegov poziv odazvati, radili i žrtvovati se.

Bog se u svojoj velikodušnosti doista ne da nadmašiti! Upamtimo to!

4. Drage sestre jubilarke, sestre Milosrdnice, danas svi mi, zajedno s Vama uzdižemo svoje usrdne molitve Trojedinom Bogu – u duhu zahvaljivanja i prošnje.

Zahvaljujemo Bogu za postojanost i vjernost u izvršavanju evanđeoskih savjeta i redovničkih svojih obećanja – zavjeta brojnih generacija Vaših susestara, redovnica Milosrdnica u ovdašnjem Vašem samostanu. Njihova postojanost i vjernost urodile su brojnim dragocjenim plodovima duhovnih i tjelesnih djela milosrđa velikom broju naših sugrađana.

Uzdižemo i molitve prošnje za Vas sadašnje kao i za buduće članice ovog samostana, da bi i Vama odn. njima – uz Božju pomoć uspjele –

nepodijeljena srca – hoditi trajno stopama Isusa Krista, kao što je to uspjelo i svetim utemeljiteljima njihove redovničke Družbe, sv. Vinku Paulskom i sv. Louisi de Marillac, te tolikim drugim sestrama, koje su već prešle u vječnost ili se još nalaze u redovima putujuće Crkve na ovom svijetu.

Tijekom proteklih petnaest desetljeća, a osobito zadnjih osam desetljeća sve su se članice Vaše Družbe u ovom gradu i biskupiji – slično kao i drugi članovi Crkve – morale konfrontirati s različitim i mnogim promjenama, kako u redovima Crkve tako i u ovdašnjem društvu.

Bile su i bile ste prisiljene doživjeti i proživjeti dramu koju je prouzročio bezbožni komunizam.

A došle su i određene promjene unutar same Crkve nakon Drugog vatikanskog koncila 60-ih godina prošlog stoljeća. Te su promjene tražile i od Vas savjesno i odgovorno uključivanje u provođenje crkvenih smjernica. Prijašnje generacije sestara – kao i sadašnja generacija – već tijekom svoje formacije primile su i primile ste na znanje i ravnanje ono što su koncilski oci zajedno bili zaključili, a sv. papa Pavao VI. odredio da se provede u cijeloj Katoličkoj Crkvi.

Tako ste na djelu mogle pokazati da – dubući je ljubav najveća od svih Božjih darova, od svih karizmi u Crkvi u svijetu, kako to ističe i apostol Pavao u 1. poslanici Korinćanima (13,13), – svaka redovnička zajednica – pa tako i Vaša, obogaćuje Crkvu prvenstveno preko Vaše djelotvorne ljubavi. Svaka redovnička zajednica voli i opću Crkvu i svaku Mjesnu Crkvu, svaku biskupiju u kojoj se ona nalazi i kojoj ona pripada. Ona voli Mjesnu Crkvu i obogaćuje ju svojim – od Boga dobivenim darovima i pomaže joj da se i ona otvara prema sveopćoj Crkvi; da bude solidarna s drugim biskupijama, u drugim krajevima i narodima.

5. S velikim poštovanjem i iskrenom zahvalnošću Bogu i Vama redovnicama Milosrdnicama sadašnje generacije i svih ranijih generacije u ovom gradu, biskupiji i zemlji, želim Vas svojom usrdnom molitvom Gospodinu Bogu poduprijeti da ostanete postojane u ispunjavanju svojih redovničkih zavjeta, te da s radošću svakodnevno prihvaćate svoje – od Krista – u Njegovoj Crkvi – dobiveno zvanje duhovnog majčinstva. Što je veća vrijednost žene, redov-

nice i majke u obitelji, to je veća vrijednost i Kristove Crkve kao Božje obitelji, obitelji uzora za cijeli ljudski rod!

Vi ste se, drage sestre Milosrdnice, već tijekom prošle godine – jubilarne za Vaš dolazak u ovu našu zemlju, tada izrazito misijsku – podsjećale odn. proučavale brojne zapisane riječi Vaših svetih utemeljitelja, ali i brojnih sestara ranijih generacija, koje su zapisivale barem manji dio od onoga, što su – poticane Božjim Duhom –doživljavale u proživljavanju svoje uloge i svoga redovničkog zvanja u Crkvi naše zemlje, naše biskupije pa i ovoga grada.

Dobro ste znale da je Isus Krist, jedini Spasitelj svih ljudi, svih generacija i svih naroda, isti i tijekom svih proteklih desetljeća bio – i da je takav i danas i da će isti takav biti i tijekom idućih godina i desetljeća, odn. uvijek. Njegovo Evanđelje ljubavi i milosrđa je trajan izazov za sve Vas, da mu budete rječiti, sjajan i privlačan primjer. Valja Vam se – surađujući uz njegovu pomoć i pomagane zagovorom Presvete Djevice i Bogorodice Marije te Vaših svetih susestara i drugih Vaših svetih Zaštitnika – truditi davati do znanja i našoj Crkvi i našem društvu – kako ste i ovdje među nama, kao i svagdje drugdje, gdje ste prisutne – Vi i Vaša Družba uistinu Božje djelo, namijenjeno za izgradnju Božjeg kraljevstva i spasenju duša Vaših odn. naših suvremenika.

6. Blagoslivljaj dušo moja Gospodina i ne zaboravi dobročinstava njegovih!

Ove riječi iz psalma 103 (r. 2) neka budu svakodnevni zahvalni i hvalbeni usklik svake od Vas – i sadašnjih i budućih članica Vaše drage mi Družbe.

Zajedno s Vama zahvaljujem dobrom Bogu za sva njegova dobročinstva, koja su dobile sve ranije generacije ovdašnjih i svih drugih članica Vaše Družbe.

Vjerujem da i mnogi naši vjernici katolici – Banjolučani – kako ovi preostali u našem gradu, tako i oni, daleko brojniji koji su bili prisiljeni napustiti naš grad tijekom ratnih zbivanja, također Vam zahvalni i da Bogu zahvaljuju za Vas i mole za Vas i za budućnost Vaše redovničke Družbe njegov blagoslov. Neka obilje Božjeg blagoslova i utjehe bude sa svakom od Vas i sa cijelom Vašom Družbom. Amen.

SUSRET SVEĆENIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Livno-Gorica, 1.6.2022.

Treći čas – meditacija

Draga braćo biskupi, svećenici i đakoni,

kao članovi prezbitarija Mjesnih Crkava naše zemlje – okupljeni oko Krista, koji nas je pozvao u ovu uzvišenu službu – upravo obavljamo liturgijski čin, koji pripada čitavom Kristovom mističnom, njegovoj Crkvi. Zapravo sam Krist, jedini vječni Veliki Svećenik, vrši svoju svećeničku službu po nama, članovima njegove Crkve, koji, pored euharistijskog slavlja, osobito obavljanjem **božanskog časoslova**, bez prestanka hvalimo Gospodina i posređujemo za spasenje svega svijeta. Tako nas poučava Konstitucija „Sacrosanctum concilium“ – o svetoj liturgiji, Drugog Vatikanskog koncila (usp. SC 83). Ista Konstitucija izrijeком naglašava: Svećenici određeni za svetu dušobrižničku službu to će većim žarom moliti časoslov što su svjesniji da se moraju ravnati prema opomeni sv. Pavla iz njegove 1. poslanice Solunjanima (5,17): ‘Bez prestanka molite’, i što im je zacijelo dobro poznata Isusova ozbiljna opomena: ‘Bez mene ne možete ništa učiniti’ (Iv 15,5) (usp. SC 86).

Za razliku od dvostrukog stožera svakodnevnog časoslova, tj. Jutarnje i Večernje, čije se moljenje preporučuje i drugim članovima kršćanske zajednice, **Mali časovi** – odn. **Srednji čas** određeni su za moljenje u koru, odn. zaređenim i Bogu posvećenim osobama.

Sadržaj današnjeg **Srednjeg časa** uzet je dijelom iz dugog 119 psalma, iz 70. i 75. psalma te iz poslanice Rimljanima (4,24-25).

Imam dojam da se i sama Božja providnost i dobrota pobrinula da baš ove riječi psalmiste i apostola Pavla mi, danas ovdje zajedno okupljeni, izgovorimo kao svoju molitvu i čujemo kao Božju poruku.

Ukratko ih želim glasno pred vama – a za vas – glasno promeditirati.

U **prvom** psalmu (119, 105-112) uočavamo da se Božja volja nama moliteljima iskazuje kao baklja, kao svjetiljka na našem životnom pu-

tovanju. To je naše putovanje izloženo neprestanim opasnostima. Vjernik-molitelj, tj. svako od nas, potpuno se povjerava i podlaže Božjoj volji, spreman da prinese Bogu cjelovitu, potpunu, a ne tek parcijalnu, polovičnu žrtvu svoga života.

I u **drugom** psalmu, koji smo zajedno molili, zajedno i sa psalmistom, odn. s mnogom našom braćom i sestrama, koji su kao i mi udruženi s Kristom Spasiteljem i Velikim Svećenikom, izrekli smo, svoj tjeskobni vapaj iz naše aktualne, dramatične životne i povijesne situacije, koju su prouzročili poglavito protivnici i progonitelji Krista i svih u kojima Krist trpi. I ovdje je došlo do izražaja naše osvjedočenje, da, na temelju samo naše vlastite snage i umijeća, mi ne možemo mnogo učiniti ni za sebe same ni za druge, kojima smo poslani da im budemo pomoćnici.

A u **trećem** psalmu došla je do izražaja vjera molitelja, tj. vjera svakog od nas, u neupitnu istinitost, pravednost i apsolutnu vlast Boga, Stvoritelja svijeta i svega. Ta i takva vjera oduzima svaku neizvjesnost, potištenost, tjeskobu, nesigurnost i strah glede budućnosti i molitelja, tj. i svakog od nas i svih drugih pravednika i Bogu vjernih i odanih ljudi. Bog je apsolutni Gospodar povijesti – i čovjeka pojedinca, i naroda i Crkve i cijelog čovječanstva! Zato se i pogled svakog molitelja, svakog od nas, mora usmjeravati ka sigurnoj budućnosti, jer je ona u svemoćnoj Božjoj ruci.

Ako tako činimo, onda i sadašnji časovi našeg života i sadašnje moguće naše tjeskobe, prouzročene poglavito događajima iz našeg životnog okruženja, imaju itekako smisla!

Kratki odlomak iz **poslanice Rimljanima** (4,24-25) završetak je jednog malo dužeg odlomka (r. 18-25), u kojem je riječ o vjeri Abrahamovoj i o našoj vjeri. Taj odlomak započinje poznatim nam riječima: „U nadi, protiv svake nade, povjerova Abraham da postane ocem narodâ“ (r. 18a). Vjera nas, današnjih i ovdašnjih Isusovih učenika, usredotočena je ne samo na

prošle, nepobitne činjenice Božjeg spasiteljskog djela, nego i na Božju, neupitnu garanciju glede naše osobne budućnosti i budućnosti njegovog spasenjskog djela, koje On ostvaruje u svojoj Crkvi i po svojoj Crkvi u našim biskupijama, u našem narodu, u ljudskom rodu – u sadašnjoj i u budućim generacijama.

Bog je sigurni i savršeni projektant i izvođač također i onoga što se u našim mozgovima i u našim očima čini nemogućim!

Bog, koji nam se objavio, i koji nas je pozvao u svoju uzvišenu službu, jest Bog usredotočen na nas ljude, na ovaj naš svijet, na ovu našu zemlju, na naše župljane i na sve ljude oko nas, i On je Spasitelj svih ljudi, Spasitelj cijelog čovječanstva, cijelog svijeta! Njegovo obećanje danas nama glasi, da nam On pomaže u sva-

kaj našoj potrebi i nevolji i da On život svakog od nas i cijelog čovječanstva – i ljudski gledano – protiv svake nade – vodi ka sigurnom cilju. Svi mi, odn. svaki od nas, ima sigurnu, utemeljenu nadu da će Bog zasigurno i na nama ispuniti svoje obećanje! Jednako tako ćemo i mi doživjeti da će se i na nama obistinirati ono, što apostol Pavao tvrdi: „Znamo da Bog čini da sve pridonosi dobru onih, koji ga ljube, onih, koji su odlukom Božjom pozvani, jer koje je predvidio, one je i predodredio da budu jednaki slici njegova Sina (...); koje je predodredio i pozvao, njih je i opravdao, a koje je opravdao njih i proslavio“ (usp. Rim 8,28-30). Blago nama! Trudimo se svakodnevno, da budemo Bogu svim srcem odani i da slobodno i spremno prihvaćamo njegovu svetu volju s nama! Amen.

O DRUGOJ OBLJETNICI UTEMELJENJA EUROPSKOG CENTRA ZA MIR I SURADNJU Marija Zvijezda, 20.9.2022.

Govor banjolučkoga biskupa Franje Komarice, kopredsjednika Kuratorija Europskog centra

U organizaciji Banjolučke biskupije i Paneuropske unije, a u suradnji sa Zakladom Konrad Adenauer, u utorak 20. rujna 2022. u Kući susreta „Marija Zvijezda“ u Banjoj Luci upriličeno je obilježavanje 2. obljetnice utemeljenja Europskog centra za mir i suradnju.

Vrlo poštovani i dragi prijatelji,

„Što je god istinito, što god časno, što god pravedno, što god čisto, što god ljubazno, što god hvalevrijedno... – to činite i Bog mira bit će s vama!“ (Fil 4,8.9).

S ovim svetopisamskim riječima izražavam osobnu svoju radost zbog vaše nazočnosti na današnji dan, na ovom – mjestu, obilježenom preko 150 godina vjerodostojnom ljubavlju prema Bogu, Stvoritelju i Spasitelju svih ljudi i prema brojnim ljudima, potrebitima ljubavi i pomoći za dušu i tijelo. Ujedno vam svima i svakom pojedinom upućujem srdačnu dobrodošlicu i zahvalnost za vaš dolazak i sudjelovanje na našoj skromnoj svečanosti, koju upriličujemo uz obilježavanje 2. obljetnice postojanja i djelovanja Europskog centra za pomirenje, mir i međuetničku i ujedno međureligijsku suradnju i 41. godišnjicu Međunarodnog dana mira.

Pozdravi. U praktičnoj nemogućnosti da, svakog od Vas i po imenu pozdravim, želim to učiniti barem djelomično: Srdačno pozdravljam Vas, dragi naš kardinale Vinko Puljiću, domaći sine, dugogodišnji nadbiskupe i metropolit vrhbosanski u miru, i zahvaljujem Vam što ćete se obratiti ovom skupu, a večeras predvoditi liturgijsko slavlje u crkvi; Tebe, mons. Marko Semren pomoćni biskupe banjolučki; Vas, gospodo Stella Arneri, suradnice i izaslanice, ministrice regionalnog razvoja i fondova Europske unije u Vladi RH, Nataše Tramišak, a s Vama i Vaše suradnike, i zahvaljujem Vam što ćete nam se obratiti; Vas, gospodine Draško Stanivukoviću, gradonačelnice Banje Luke i Vaše suradnike, i zahvaljujem Vam što ćete nam se obratiti; Vas, gospodo prof. dr. Vanda Babić Galić, savjetnice ministra za vanjske i europske poslove RH, dr. Gordana Grlić Radmana i danas njegova zastupnice; Vas, gospodo Žana Ćorić, savjetnice s posebnim položajem za pitanje Hrvata u BiH u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH, izaslanice državnog tajnika g. Zvonke Milasa, i zahvaljujem Vam što ćete nam uputiti svoju riječ; Vas, gospodo Nada Tešanović, predsjedavajuća Vijeća naroda Republike Srpske; Vas, Ekselencijo Marianna Berecz, šefice banjolučke kancelarije Visokog predstavnika u BiH; Vas, gospodine Zorane Piličiću, generalni konzule RH u Banjoj

Luci; Vas, gđo. dr. Anice Vukašinović pročelnik Upravnog odjela za obrazovanje, sport i kulturu Brodsko-posavske županije, izaslanice župana g. Danijela Marušića, i zahvaljujem Vam što ćete nam se obratiti; Vas, gospodine Ivane Anušiću, župane osječko-baranjske županije i Vaša suradnice; Vas, gospodine Ilija Baotiću, šefu ureda gradonačelnika Orašja; Vas, gospodine prof. em. Miodragu Živanoviću, članu predsjedništva PEU BiH; Vas, gospodine Sven Petke, ravnatelju ureda Zaklade Konrad Adenauer za BiH i zahvaljujem Vam za dragocjenu financijsku pomoć i što ćete se obratiti ovom skupu; Vas efendijo Murise Spahiću, izaslanice banjolučkog muftije; Vas, gospodine Vanja Gavran, zamjenice generalnog sekretara Međunarodne paneuropske unije akademika Pave Barišića, te Vam zahvaljujem što ćete nam uputiti svoju riječ i u ime PEU Hrvatske, BiH, Njemačke i Austrije; Vas, gospodine Andreas Raab, sekretaru Kuratorija Europskog centra Marija Zvijezda, dopredsjednice Paneuropske Unije Njemačke i predsjednice Paneuropske Unije njemačke savezne pokrajine Baden-Württemberg, dragocjeni moj pomoćniče, i zahvaljujem Vam što ćete nam se uskoro obratiti; Vas, gospodine Winfriedu Gburek, članu Kuratorija Europskog centra i koautoru 2. izdanja knjige „Marija Zvijezda i njeni trapisti“; Vas, gospodine Rudolfe Baier, predsjednice Udruge „Prijatelji Marije Zvijezde“ iz Baden-Württemberg i autoru Vodiča „Trapistička opatija Marija Zvijezda“; Vas, gospodine Josephu Fink, nakladniče spomenutog Vodiča; Vas, gospodine Thomas Baumgaertner, članu Udruge „Prijatelji Marije Zvijezde“ iz Baden-Württemberg i članu Paneuropske unije savezne pokrajine Baden-Württemberg; Vas, prečasni gospodine Georg Alois Oblinger, župniče i rektore svetišta Marienfried iz Bavorske, i zahvaljujem Vam što ćete nam nešto kasnije također uputiti svoju riječ; Vas, Wilhelme Haaga, predsjedavajući Zaklade svetišta Marienfried; Vas, vlč. gospodine Bruno Schmid, trajni đakone, dugogodišnji gradonačelnice Munderkingena, rodnog mjesta velezaslužnog opata „Marije Zvijezde“ p. Dominika Assfalga i Vašu suprugu, gospođu Marion, i zahvaljujem Vam što ćete nam se obratiti; Vas, gospodine dr. Sebastiane Sparwasser, gradonačelnice grada Pfaffenhofena u Bavorskoj; Vas, gospodine Siegfriede Keppler, dugogodišnji predstavniče njemačkog grada Ulma u projektima Podunavskih zema-

lja i Vašu suprugu gđu. Moniku; Vas, gospodine Sebastiane Rihm, direktore Centralnog ureda Podunavskih zemalja iz gradova Ulm i Novi Ulm; Vas, gospodine Gerald Grahhammer, predsjedniče PEU Vorarlberg; Vas, gospodine Johanne Kögler, bivši dugogodišnji načelnice općine Langen, rodnog mjesta osnivača Marije Zvijezde p. Pfannera, i predsjedniče Kuratorija „Dom opata Franza Pfannera“, i zahvaljujem Vam što ćete nam i Vi uputiti riječi pozdrava; Vas, p. Andreas Rohring, članu redovničke Družbe Marinahillovaca, koju je u Južnoj Africi osnovao sluga Božji Franz Pfanner, glavi uredniče misijskog časopisa Družbe; Vas, gospodine dr. Ante Radočaj, članu Paneuropske unije iz Baden-Württemberg, i današnji naš prevodioče; Vas, gospodine Vinko Laštro, predsjedniče Udruge prognanih Banjolučana u Hrvatskoj i Vašu suprugu, gđu. Jacintu; Vas, gospodine Nevene Kraljiću, katedralni orguljašu iz Zagreba i Vašu suprugu Josipu; Vas, gospođu Ružice Grozdić Ševarika, predsjednice HKD „Napredak“ u Banjoj Luci; Vas, prof. Ando Tomić, direktorice Gimnazije KŠC u Banja Luci.

Od srca vam svima, nazočnima, zahvaljujem za vaš interes i spremnost da nam – u okviru svojih mogućnosti – pomognete u našoj iskrenoj i dobronamjernoj nakani, s kojom smo se – uz Božju pomoć i s Božjim blagoslovom upustili u realiziranje ovog zahtjevnog ali prijeko potrebnog projekta – upravo u ovom gradu i u ovoj zemlji, gdje se još uvijek, u svakodnevnom životu ljudi osjećaju nezaliječene raznovrsne i duboke rane zadnjeg rata i gdje je velika čežnja mnogih, osobito mladih ljudi za mirnim i prosperitetnim životom.

Srdačno pozdravljam i sve Vas druge, domaće naše sugrađane; Vas, braću svećenike i sestre redovnice; Vas, članove naših župnih i redovničkih zajednica, i sve Vas druge – cjenjene sudionike – bilo da ste predstavnici pojedinih udruga, društava ili drugih društvenih struktura, vjerskih ili drugih institucija u našem gradu, zemlji ili izvan nje, ili ste došli kao dobronamjerni naši sugrađani s namjerom malo više se upoznati sa sadašnjim stanjem ovog našeg osobujnog projekta s Europskim centrom i Kućom susreta i s našim planovima za buduće potrebne korake vezane uz njih. Nadam se da ćete i ubuduće dobrohotno se odnositi prema ovoj mladoj, Bogu dragoj, dragocjenoj mladici koja je isključivo iz plodnog i zdravog panja kolijevke europske

prosvjete, kulture, privrede i civilizacije u ovom gradu i kraju, a koja obećaje dobre, korisne i prijeko potrebne plodove za sadašnje i buduće stanovnike ovoga grada i cijele regije.

2. Obljetnice prozivaju i pozivaju. Božja je Providnost tako uredila, da smo mi, – u Banjolučkoj biskupiji, zajedno s Međunarodnom PEU – datum svečanog ustanovljenja Europskog centra i Kuće susreta vezali uz rođendan velikog vizionara, osnivača trapističkog samostana „Marija Zvijezda“ – o. Franza Pfannera i ujedno uz godišnjicu obilježavanja Međunarodnog dana mira, ustanovljenog od Opće skupštine Ujedinjenih naroda.

Time smo se ujedno, obavezali da ćemo se potruditi što bolje upoznati, a onda i što bolje vrednovati i sačuvati za buduće generacije stanovništva ovog grada i zemlje izuzetnu duhovnu, kulturnu i civilizacijsku europsku baštinu. Tu su baštinu stvarali i nama ostavile stotine izuzetno požrtvovnih i samozatajnih – humanista – istinskih Bogoljubaca i čovjekoljubaca, iz 16 europskih zemalja, članova trapističke opatije Marije Zvijezde – tijekom više desetljeća svoga slobodnog i neumornog djelovanja u našem gradu, sve dok nisu od strane protuvjerskih i antieuropskih državnih vlasti bivše države nasilno bili onemogućeni u svome djelovanju, koje su obavljali u korist brojnih svojih sugrađana, bez obzira na njihovu vjersku ili etičku pripadnost.

Također smo se obavezali, da ćemo se – u duhu Međunarodnog dana mira, a i u duhu Svjetskog dana mira i molitve za mir, kojega je već ranije ustanovio poglavar Katoličke Crkve sv. papa Pavao VI. (1968.), truditi u poduzimanju i realiziranju konkretnih akcija, u svrhu jačanja mira u našem gradu, zemlji i cijeloj regiji, među ovdašnjim pripadnicima naših naroda, i vjerskih zajednica i svjetonazorskih grupa i zajednica.

Želimo u ovom Centru i u ovoj Kući susreta djelovati u duhu aktualnih porukâ sadašnjeg pape Franje: ulagati svoje znanje, snage i mogućnosti u obrazovanje za mir, jer je pravi mir „plod stalnog odgojnog djelovanja“, koje promiče snove o razvoju i budućnosti novih naraštaja. Mir se nikada ne postiže jednom zauvijek, valja ga ponovno postizati svakoga dana, kao i zajednički život među različitim etničkim skupinama i vjerskim tradicijama, te cjelovit razvoj i socijalnu pravednost.

Spominjući se užasa i pogrešaka prošlosti, valja nam svima udružiti snage kako Svevišnji Bog više nikada ne bi bio talac volje ljudske moći. Bog je mir i on uvijek vodi do mira, nikada do rata!

3. Baština obvezuje. Ova Kuća susreta budi u nama utemeljena očekivanja otkrivanja i upoznavanja novih činjenica onog dijela istine kojeg nismo još upoznali; istine o dragocjenoj duhovno-kulturno-civilizacijskoj baštini koja nas obavezuje; o novim ljudima – našim suvremenici; o novim idejama i planovima; o novim mogućnostima i novim konstruktivnim rješenjima aktualnih raznovrsnih problema u našoj životnoj sredini.

Susreti u ovoj Kući susreta imaju za cilj i svrhu svakoga od nazočnih na susretu obogatiti novim spoznajama o Stvoritelju i o svemu stvorenome; ispuniti novim pozitivnim energijama za otkrivanje, spašavanje i afirmiranje jedinstvene europske baštine koju su generacijama stanovnika ovog grada i kraja ostavili požrtvovni redovnici trapisti. Predvodili su ih izuzetni vizionari i neumorni graditelji civilizacije ljubavi, u duhu Kristovog Evanđelja i naučavanja Crkve – počevši od utemeljitelja samostana Marija Zvijezda sluge Božjega Franza Pfannera, preko njegovih nasljednika – poglavara ovdašnje samostanske zajednice opata Bonaventure Baiera, Dominika Assfalga, i Bonaventure II. Dijamanta. Sva trojica su duh i djelo velikog Utemeljitelja nastavili dograđivati, unatoč ne malim poteškoćama i barijerama, s kojima su se – slično kao i utemeljitelj Pfanner – morali susretati i boriti.

Osim na duhovnom području, ovdašnji redovnici-trapisti, došavši iz europskih zemalja s bogatijom kulturnom, prosvjetnom i industrijskom tradicijom, u naš su grad i zemlju donijeli i ostvarili industrijsku revoluciju; upalili su prvu električnu sijalicu u cijeloj regiji; utemeljili su prvu zdravstvenu ustanovu i prvu visokoškolsku ustanovu u Bosanskoj Krajini; sagradili prvi most u cijelom ovom kraju preko rijeke Vrbasa; donijeli europsko ponašanje i radne navike; racionalno zemljodjelstvo, vrtlarstvo i stočarstvo. Sve je to služilo kao primjer domaćem stanovništvu u primjeni kultiviranijeg oblika života – od modernije stambene gradnja – do uspješnijeg organiziranja rada upotrebom suvremenih strojeva do upotrebe svih postojećih prirodnih resursa i mogućnosti koje je Bog podario ovdašnjem pučanstvu.

Dio tajne njihova izuzetno uspješnog i za tisuće i tisuće žitelja ovog grada i kraja tijekom velikog broja generacija – veoma korisnog djelovanja – uz njihovo oslanjanje u zajedničkoj molitvi na Božju pomoć – bio je također i jedan njihov konkretni, praktični pristup realnosti u kojoj su živjeli; tj. – dogradnja starog i izgradnja novog.

4. U službi istine, pravde i općeg dobra. Ni jednog normalnog čovjeka – ni domaćeg ni stranog – ne bi trebala nezainteresiranim ostaviti pretužna, pa i poražavajuća činjenica, da je većina od brojnih plodova požrtvovnoga stvaralačkog duha više stotina pripadnika brojnih naroda iz Srednje i Zapadne Europe – „šutljivih“ – samozatajnih redovnika-trapista – dolaskom vlasti prošle komunističke države – preuzeta i namjerno uništena; da je preostali dio tih plodova zanemaren, uslijed pomanjkanja volje, znanja i načina da se sačuva u okvirima mogućeg; da se od zakonitog vlasnika, tj. Katoličke Crkve, oduzeta i bespravno otuđena vrati, sredi i nadogradi i preda budućim generacijama stanovnika ovog grada i kraja za njihovu duhovnu i materijalnu korist.

Dio nezakonito otuđene nepokretne i pokretne imovine, osim one daleko veće, koju su vlasti nacionalizirale, mi – u duhu našeg doprinosa izgradnji pravne države u našoj zemlji – već godinama, nažalost – bezuspješno tražimo da se vrati pravom vlasniku, tj. Crkvi. Radi se o bespravno uzurpiranim dijelovima samostana, naslonjenih na samostansku crkvu, ispod koje se sada nalazimo, te o neizgrađenoj površini, tj. ravnici od tri hektara pored samostana. Ta imovina se gruntovno vodi kao crkvena imovina. Nju su entitetske vlasti dale drugim posjednicima i neće da nam vrate, unatoč obećanjima najviših entitetskih dužnosnika čak i samome poglavaru Katoličke Crkve papi Franji. Nameće se dojam da im nedostaje, nažalost, politička volja, i osjećaj za istinsko služenje istini, pravdi, miru i općem dobru. Sveto Pismo opominje: „*Tko sije nepravdu, žanje nesreću*“ (Izr 22,8). „*Mir će biti djelo pravde*“ (Iz 32,17).

Ne mirimo se s nepravdom, jer želimo izgrađivati pravedni, trajni mir u našem gradu i zemlji. Mi želimo također razgovarati i sa sadašnjom upravom našega grada, čijom je odlukom nakon II. svjetskog rata (1947. g.) preneseno u Muzej Bosanske Krajine oko 8000 knjiga iz samostanske knjižnice te oko 100 predmeta iz područja etnologije iz samostanskog muzeja,

da se i ta pokretna crkvena imovina ponovno vrati vlasniku, tj. Crkvi, odnosno u Europski centar. Raduje nas spremnost sadašnjeg gradonačelnika i njegovih suradnika da se u dogovoru i s Banjolučkom biskupijom konačno krene s revitalizacijom ovog dijela našeg grada, kojega su prije 100 i više godina tadašnji članovi velezaslužne opatije Marije Zvijezde učinili najnaprednijim njegovim dijelom.

Ova Kuća susreta i u njoj Europski centar za mir i suradnju ima i konkretne planove i realne mogućnosti da dadne svoj doprinos svim zajedničkim, konstruktivnim projektima koje poduzimaju lokalni političari i svi drugi plemeni naši sugrađani na korist sigurnije, mirnije, bolje i prosperitetnije budućnosti našeg grada i kraja.

5. Događanja u Centru tijekom protekle godine. Tijekom protekle dvije godine, od kako Centar postoji, unatoč ograničenju – uvjetovanom pandemijom, kao i našim skromnim prostorom i financijskim mogućnostima – imali smo ovdje cijeli niz društvenih, znanstvenih, kulturnih i duhovnih događanja na kojima je sudjelovalo – od više desetaka do više stotina ljudi.

Ovdje su se sastajale grupe mladih iz naše i više drugih europskih zemalja. Pohodile su ga – između brojnih turista i hodočasnika – i grupe učenika iz našeg i okolnih gradova, veći broj uglednih osoba i dužnosnika iz društvenog, kulturnog, gospodarskog, političkog, diplomatskog i vjerskog miljea iz naše zemlje i inozemstva. Svi su oni pokazali veliko zanimanje za prošlost slavne opatije Marija Zvijezda, te za sadašnjost i budućnost ove jedinstvene europske baštine, kao i Europskog centra. Među njima su bili: članovi Bavarskog parlamenta, predvođeni dopredsjednikom Karlom Frelle-rom te dr. Martinom Huberom, članom našeg Utemeljiteljskog odbora, nadvojvoda Karl von Habsburg, glava carsko-kraljevske obitelji Habsburg, također član Kuratorija našeg Centra, nadbiskup Paul Richard Gallagher, državni tajnik Vatikana za odnose s državama, članovi Internacionalne akademije znanosti i umjetnosti u BiH, koji su kod nas održali dvodnevni međunarodni znanstveni simpozij, i dr.

Osobno sam dodatno, veoma radostan što se pozitivan glas o Europskom centru – na temeljima ovdašnje bogate europske baštine – proćuo diljem mnogih europskih zemalja, napose

– veoma učinkovito, u rodnom kraju samog osnivača Marije Zvijezde u austrijskoj pokrajini Vorarlberg te u njemačkim savezним pokrajinama Bavarskoj i Baden-Württemberg – domovini velezaslužnih – opata Marije Zvijezde. Da je tome tako, svjedoči veliki broj vas, danas ovdje nazočnih iz tih krajeva.

6. Zahvala. Pri kraju ovog moga uvodnog izlaganja, želim još nadodati kako dugujem veliku zahvalnost za dragocjenu financijsku i stručnu pomoć tijekom protekle godine za uređenje prostorija biblioteke i arhiva, Marije Zvijezde i Europskog centra Vladi RH, Ministarstvu za regionalni razvoj i fondove EU, Sekretarijatu za Hrvate izvan Hrvatske, brodsko-posavskom županu dr. Marušiću i njegovim suradnicima, te vodstvu Hrvatskog državnog arhiva iz Zagreba.

Zahvaljujem ovom prigodom osobito nekim od članova Kuratorija, napose gospodinu Andreasu Raabu, neumornom sekretaru Kuratorija Europskog centra za nemjerljivo dragocjenu kontinuiranu pomoć. Zahvaljujem od srca i vodstvu Gospinog svetišta Marienfried u biskupiji Augsburg; zatim gospodinu Rudolfu Baieru, predsjedniku „Kluba prijatelja Marija Zvijezda“ i autora Vodiča kroz Mariju Zvijezdu u prošlosti i sadašnjosti, kao i nakladniku Josefu Finku, obojici iz iste biskupije, čiju vrijednu publikaciju danas ovdje imamo u rukama!

Zahvaljujem i dugogodišnjem prijatelju i dobročinitelju biskupije gospodinu Winfriedu Gbureku kao autoru i izdavaču drugog izdanja vrijedne publikacije o opatiji Marija Zvijezda, njezinim trapistima i novoosnovanom Europskom centru u Kući susreta, koju dragocjenu publikaciju također smo ovih dana dobili.

Zahvaljujem također od srca i vrlo dragocjenoj Zakladi umirovljenoga župnika dr. Franza Xavera Schmita i njegovom među nama nazočnom bratu trajnom đakonu, velečasnom gospodinu Bruni Schmitu, iz rodnog kraja opata Assfalga za desetak tisuća vrlo vrijednih knjiga i drugih vrijednih umjetničkih religioznih predmeta koje je darovao Europskom centru Marija Zvijezda.

Zahvaljujem i organizaciji njemačkih katolika „Renovabis“ na dragocjenoj financijskoj pomoći za uređenje prostorija Centra. Zahvaljujem predsjedniku Kuratorija našeg Centra, dr. Christianu Wulfu, bivšem predsjedniku Njemačke, i drugim članovima Kuratorija za njihovo zanimanje i potporu u stasanju i dje-

lovanju Centra. Zahvaljujem ovdje nazočnim gradonačelnicima i načelnicima iz gradova Pfafenhofena i Munderkingena te načelniku Langena, rodnih krajeva i gradova velezaslužnih opata Marije Zvijezde o. Franza Pfannera i Dominika Assfalga.

Zahvaljujem i prijateljima iz Međunarodne paneuropske unije, kao i PEU iz Njemačke, Hrvatske, Austrije i BiH na izrazima podrške. Zahvaljujem i članovima Udruge prognanih Banjalučana „Nazaret“ u Hrvatskoj, na čelu s bračnim parom Laštro te svim dragocjnim dobročiniteljima iz Hrvatske, Njemačke i Austrije kao i iz Bosne i Hercegovine, za iskazanu veliku solidarnost i financijsku potporu.

Zahvaljujem i svih brojnim, ustrajnim moliteljima iz ove i susjednih župa te iz drugih krajeva da Bog, po zagovoru drage Gospe, Majke svih naroda i Majke dobroga savjeta, blagoslovi i podrži sva naša zajednička, plemenita nastojanja oko proširenja njegove časti i slave i napretka Kristova kraljevstva ljubavi i mira u našem gradu i zemlji.

Zahvaljujem i našem gradonačelniku gospodinu Drašku Stanivukoviću na dosadašnjoj izraženoj spremnosti da će – za razliku od prijašnjih gradonačelnika – imati više sluha za utemeljene molbe i plemenite nakane vodstva Katoličke Crkve u ovom gradu, glede ispravljanja brojnih nepravdi iz prijašnjih vremena prema Katoličkoj Crkvi u našem gradu i prepoznavanja njezinih kontinuiranih pozitivnih programa, – osobito na odgojno-obrazovnom, kulturnom i socijalno-karitativnom području. Očekujemo svi da će povjerenje u njega i kod ovdašnjih katoličkih sugrađana rasti, ako njegova obećanja ne budu – kao što je inače, – često kod ne rijetkih drugih političkih dužnosnika – „sredstva za postizanje cilja“, nego ih on ispuni, kako što je to već učinio u nekoliko slučajeva.

Konačno zahvaljujem od srca mojim vrijednim suradnicima, za dragocjen trud kojega su uložili oko organiziranja današnjeg obilježavanja dana našeg Centra.

Dragi prijatelji, još jednom vam svima zahvaljujući za vašu osobnu opredijeljenost za naše zajedništvo u različitosti i za mirotvorstvo, želim vam Božju pomoć i blagoslov u vašim plemenitim nastojanjima, te da se danas među nama – i sada i tijekom večernjeg duhovno kulturnoga programa – ugodno osjećati.

Hvala Vam na strpljenju.

Europski centar za mir i suradnju Marija Zvijezda – Banja Luka
ZAUSTAVITE RAT U UKRAJINI!

POZIV

svim odgovornima i mirotvorcima

Povodom godišnje svečanosti Europskog centra za pomirenje, mir i suradnju Marija Zvijezda u Banjoj Luci i ujedno 41. godišnjice Svjetskog dana mira upućujemo mi, ovdje nazočni članovi Kuratorija (Osnivačkog odbora) Centra, usrdni apel svima odgovornima za ratna događanja u Ukrajini.

Zaustavite užasni rat u Ukrajini!

Zaustavite ubijanje mnogih nedužnih sestara i braće u toj zemlji, koja nam je svima bliska! Preklinjemo one koji se, kako je rekao papa Franjo – „s ognjem veličanja rata poigravaju s ljudskim životima“:

Moćnici svijeta: Zaustavite vatru rata, koja već više godina, na teritoriju Ukrajine, međunarodno priznate države, svjesno raspirena bukti s ciljem da razori tu državu i identitet njenog naroda. Za taj cilj su svjesno i hotimično prekršeni i krše se međunarodni ugovori, povelja Ujedinjenih naroda i međunarodno pravo kao i svi zakoni rata, koji vrijede za zaštitu boraca, civila i zarobljenika. Za taj cilj se jedna zemlja, njeni gradovi i sela, njezino kulturno blago i postignuća uništavaju dio po dio.

Zaustavite daljnju zabrinjavajuću destabilizaciju mirnog zajedničkog života, patnje tolikih nedužnih ljudi i daljnje diskriminiranje međunarodnog prava!

Pozivamo sve i tražimo od svih, osobito od kršćana, da budu odlučniji u zaštićivanju ugroženih ljudskih života i da se pobrinu oko ponovnog uspostavljanja međusobnog uvažavanja i ravnopravnosti među narodima i nacijama, umjesto primjenjivanja nasilja i zakona jačeg.

Nitko nema pravo da nekome oduzme život koji je svet i koji svoj izvor ima u Bogu.

Stoga, podsjećamo sve odgovorne, osobito one koji su potpalili i raspirili ovaj rat, na ono što je već često rečeno: bolje je beskrajno dugo pregovarati i međusobno diskutirati nego samo jedan čas ratovati.

„Politički dijalog, dijalog između etničkih skupina i između konfesija i vjera neophodan je za očuvanje mira u Bosni i Hercegovini“, po-

ručio je i naglasio dr. Christian Wulff, bivši savezni predsjednik Njemačke i predsjednik Kuratorija (Osnivačkog odbora) Europskog centra u Banjoj Luci sudionicima svečanosti u Europskom centru. A mi nadodajemo: a pogotovo za ponovno uspostavljanje mira u Ukrajini!

Svakodnevno iskreno suosjećamo s ukrajinskim narodom i izražavamo mu svoju duhovnu blizinu, posebno svima onima, koji su već pogodeni ratom.

Apeliramo na sve odgovorne među političarima i među međunarodnim nositeljima odgovornosti da poduzmu sve kako se plamen rata ne bi raširio na druge dijelove našeg kontinenta i cijelog svijeta!

Osuđujemo jednodušno i s javnom zgroženošću sve zločine, sva zlodjela ponižavanja, sva šikaniranja, sva mučenja, masakre i zlostavljanja, sve oblike obespravljenosti i bezakonja; sva rušenja, svu palež, uništavanja i pljačkanja.

Pozivamo sve one, koji odlučuju o ratu i miru i preklinjemo ih u Ime Božje, da se konačno opredijele za pravedni mir i da tako stvore preduvjete za okončanje ratnih akcija i za mirno rješavanje svih problema vezanih uz pogranična pitanja!

U ime čovječnosti zahtijevamo od svih kompetentnih, da se pobrinu za humanitarnu pomoć svima bez razlike, da se neodložno oslobode iz zatvora i logora svi zatvorenici i logoraši; da svi prognanici i izbjeglice dobiju mogućnost što skorije vratiti se svojim domovima.

Molimo Boga, da naša iskrena želja i naš poziv na mir i na zajednički život dostojan čovjeka, koji dijelimo zajedno s milijunima mirotvoraca u zemljama Europe, bude uvažen i da urodi plodom.

Tako bi se mogla uskoro okončati sva neprijateljstva i probuditi svježije snage za uspostavljanje novih prijateljstava za razvoj i sretnog života i za oblikovanje budućnosti za sve nas.

Ne dopustimo svi mi, mirotvorci, da se i ubuduće ozloglašuju, progone, zlostavljaju ili ubijaju nedužne žene, muškarci, djeca, starici i borci za pravedni mir i za zajednički život!

Pozivamo sve, kojima je ljudski život dragocjen, da se osobno energičnije založe, kako bi vi obespravljeni u zemljama svijeta, gdje je to

potrebno, a posebno u Ukrajini, ali također i u Bosni i Hercegovini, ponovo dobili svoja oduzeta ljudska prava i svoje ugroženo ljudsko dostojanstvo.

Ne dopustimo svi zajedno, da se u Ukrajini dogodi ono isto, što se dogodilo u ovoj zemlji Bosni i Hercegovini, jednoj međunarodno priznatoj državi, koja je 90-ih godina morala doživjeti brutalno preziranje ljudskih prava, uništavanje ljudskih života i otimanje svega onoga, što su ljudi generacijama svojim zajedničkim živ-

ljenjem i trudom izgrađivali za svoje osobno i zajedničko dobro!

Banja Luka, 21.9.2022.

Dr. Franjo Komarica
dopredsjednik Kuratorija

Andreas Raab
tajnik Kuratorija

Winfried Gburek
član Kuratorija

“MUČENIŠTVO U MUČENIČKOJ CRKVI”

Uz obilježavanje 150. obljetnice dolaska sestara Milosrdnica sv. Vinka u Banju Luku 1872.–2022.

Banja Luka, 23.10.2022.

Vrlo poštovana Časna Majko
s. M. Miroslavo Bradica,
poštovane provincijalna poglavarice
s. M. Vinka Bilješko,
poštovane i drage sestre Milosrdnice,
drage sestre redovnice drugih Družbi,
draga braćo svećenici i redovnici,
dragi Kristovi vjernici laici,
cijenjeni prijatelji sestara Milosrdnica,
ovogodišnjih naših domaćih slavljenica!

U ozračju današnjeg jedinstvenog Dana sjećanja na brojna dobročinstva Božja, koja je dobila zajednica naših plemenitih i vjernih sestara Milosrdnica tijekom proteklih 150 godina njihova blagoslovljenog djelovanja u našem gradu i biskupiji, opravdana je bila želja i potreba ove zajednice sestara da se – zajedno sa svim sudiionicima ovog spomen-slavlja velikog Jubileja, barem ukratko – podsjeti na one – osobito dragocjene plodove ljudske velikodušne suradnje s Božjom voljom koja suradnja je rezultirala žrtvovanjem svoga života za Krista i vrijednost Njegova Evandjelja.

U kršćanstvu, u našoj Crkvi se takve članove Crkve naziva mučenicima. Mučenika u duhu naučavanja Crkve je bilo i na području ove biskupije i ove zemlje – među svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernicima laicima. Nisam siguran da smo mi članovi naših Mjesnih Crkava i naših redovničkih zajednica u dovoljnoj mjeri svjesni tih dragocjenih plodova u vrtu naše domovinske Crkve.

Pojasnit ću to jednim osobnim doživljajem. Prije 10-ak godina, bilo je u Bukureštu slav-

lje proglašenja blaženim jednog rumunjskog biskupa. Slavlje beatifikacije je predvodio tadašnji pročelnik Kongregacije za proglašenje svetih kard. Angelo Amato. U kratkom razgovoru s njim, kada je čuo odakle dolazim, odmah me je – blago prekorivši – počeo poticati: „Što čekate Vi u Bosni i Hercegovini? Mi znamo da ste Vi tamo osobito patnička Crkva, da imate brojne svjedoke vjere, istinske mučenike, zrele za uzdizanje na čast oltara! Počnite s procesima za njihovo proglašenje! Mi ćemo Vam pomoći u svemu što trebate za vođenje i dovršenje tih procesa!“ – Tako je govorio jedan od najkompetentnijih članova naše Crkve, o vrijednosti mučenika u Crkvi. O mučenicima je poznati naš teolog redovnik Tomislav Šagi-Bunić ovako napisao: „Mučenici su najsjašnija slava svetosti Crkve kroz stoljeća: govor o svetosti Crkve kao Naroda Božjega, kako danas tako nekad, nemoguć je i nezamisliv bez izričitog spominjanja i odvagivanja onoga što toj svetosti pridonosi mučeništvo“.

Na riječi kardinala Amata nisam ostao gluh. Odmah sam odlučio poduzeti barem neke korake. O tome ću nekoliko riječi reći nešto kasnije. Sada vas najprije želim podsjetiti na nekoliko važnih odrednica crkvenog učiteljstva glede mučeništva u Crkvi i glede mučenika.

U vrlo važnoj dogmatskoj Konstituciji o Crkvi, Drugog vatikanskog koncila „*Lumen gentium*“ br. 42, Crkva tvrdi kako Bog u Crkvi uvijek iznova podiže mučenike, koji svjedoče o stvarnom, međusobnom jedinstvu između onoga što se u Crkvi naviješta i onoga što se živi. Evo tih riječi:

„Budući da je Isus, Sin Božji, pokazao svoju ljubav dajući svoj život za nas, nitko nema veće ljubavi od onoga koji dade svoj život za nj i za svoju braću (usp. 1 Iv 3,16; Iv 15,13). Zato su već od prvih vremena neki kršćani bili pozvani i bit će uvijek pozivani, da dadu to najveće svjedočanstvo ljubavi pred svima, osobito pred progoniteljima. Zato mučeništvo, po kojemu učenik postaje sličan Učitelju koji je slobodno primio smrt za spas svijeta i s njim se izjednačuje u prolijevanju krvi, Crkva smatra osobitim darom i najvećim dokazom ljubavi. Iako se to daje malobrojnima, ipak treba da svi budu pripravnici priznati Krista pred ljudima i slijediti ga na putu križa za vrijeme progona, bez kojih Crkva nije nikada.“

Crkva, dakle, gleda u mučeništvu najautentičnije ostvarenje svjedočanstva dosljednosti između ispovijesti vjere u Boga i svakodnevnog života.

Evo, još jednoga, jasnog katoličkog tumačenja mučeništva, kako to donosi za sve članove naše Crkve obvezni Katekizam Katoličke crkve: „Mučeništvo je vrhovno svjedočanstvo dano za istinu vjere; označuje svjedočanstvo koje ide do smrti. Mučenik daje svjedočanstvo za Krista umrlog i uskrsloga, s kojim je sjeđinjen ljubavlju. Daje svjedočanstvo za istinu vjere i kršćanske nauke. On podnosi smrt činom jakosti“ (br. 2473).

Poslušajmo još nekoliko smjernih riječi crkvenog učiteljstva!

Veliki i nama osobito drag, sveti papa Ivan Pavao II. (čiji smo spomen u našoj biskupiji svečano obilježavali na više mjesta čak dva dana – jučer i prekjue) u službenom dokumentu – pismu svim članovima Crkve –, „*Otajstvo utjelovljenja*“, br. 13 piše ovako: „Ovo (tj. 20.) stoljeće, koje je na izmaku, imalo je brojne mučenike, osobito zbog nacizma, komunizma i rasnih ili plemenskih borbi. Ljudi svih društvenih slojeva trpjeli su zbog svoje vjere, plativši krvlju svoje prijanjanje uz Krista i uz Crkvu ili su proveli beskonačne godine u zatvoru ili su bili svega lišeni, jer nisu htjeli popustiti ideologiji koja se pretvorila u vladavinu okrutne diktature!“

Isti je papa, u jednom svome drugom važnom dokumentu, koji ima naziv „*Na dolasku trećeg tisućljeća*“ br. 13 napisao ovo: „Crkva će biti posvuda na svijetu čvrsto usidrena u svjedočanstvo mučenika, a njihov će spomen Crkva

morati brižljivo braniti i čuvati.“ A u br. 37. istog svog učiteljskog dokumenta papa piše: „U našem stoljeću su se ponovno vratili mučenici, često nepoznati borci za veliku Božju stvar. (...) Na kraju drugog tisućljeća, Crkva je ponovno postala Crkva mučenika. Progonstva vjernika – svećenika, redovnika i laika – proizvela su veliku sjetvu mučenika na različitim stranama svijeta.“ (...) „Koliko god je to Crkvi moguće, ne smije dozvoliti da svjedočanstvo tih boraca Božjih, tih mučenika budu zanemarena, zaboravljena, zagubljena. Mjesne Crkve, tj. biskupije moraju sve poduzeti da se ne zaboravi spomen na one koji su podnijeli mučeništvo, nego da se o svima njima prikupi sva dostupna dokumentacija“.

Još je mnogo puta taj sveti papa govorio o važnosti i hitnosti tog našeg zadatka, kako kod pohoda Njemačkoj 1996.: „Požurimo se, da sva ova svjedočanstva prave veličine duha i svetosti ne prekrije zaborav. Martirologij nije samo registriranje činjenica. On je opomena.“ (Paderborn, 22.6.1996.)

Odazivajući se pozivu svetog pape Ivana Pavla II., a i na prijedlog i zamolbu više svećenika moje biskupije, ustanovio sam 20. lipnja 2008. „Dan molitvenog sjećanja na mučenike i žrtve Banjolučke biskupije“. Odredio sam da će taj Dan i ubuduće biti 27. srpnja svake godine, sa središnjim spomen-slavljem u Drvaru, a „obavljat će se i u svim župama naše biskupije posljednje nedjelje u srpnju kad ćemo u svetim misama moliti za mučenike i žrtve iz dolične župe, ali i cijele biskupije, posebno za one, za čije se grobove do danas ne zna“.

Već prije toga od 2001. mi smo svake godine 27. srpnja obilježavali u župi Drvar „Dan drvarskih mučenika“, molitvom za toga datuma 1941. likvidiranog drvarskog župnika i za njegove župljane hodočasnike.

Nekoliko godina, nakon svakogodišnjeg obilježavanja spomenutog „Dana mučenika“, u duhu crkvenih propisa ja sam članovima naše BK predstavio nakanu moje biskupije za pokretanje crkvenog procesa za proglašenje svetima četvorice – od većeg broja – ubijenih naših svećenika tijekom Drugog svjetskog rata. Bili su to: vlč. Maksimilijan Waldemar Nestor, župnik u Drvaru, prvomučenik među svećenicima Crkve ne samo u Banjolučkoj biskupiji, nego u našem narodu; zatim don Juraj Gospodnetić, župnik u Bos. Grahovu, vlč. Kreši-

mir Barišić, župnik u župi Krnjeuša i vlč. Anto Dujlović, župnik u župi Gumjera.

Dobivši od članova naše BK njihov pristanak, zatražio sam i dobio od Kongregacije u Rimu službeno dopuštenje za početka biskupijskog procesa za njihovo proglašenje blaženima odn. svetima. Do sada se najdalje došlo u „causi“ mladog župnika vlč. Ante Dujlovića, jer se – na moju zamolbu – uključila i poljska biskupija Legnica, budući da su svjedoci za njegovu mučeničku smrt rođeni u nekadašnjoj poljskoj župi Gumjera, ili su njihovi potomci, koji sada žive na području te biskupije.

Nastavit ćemo, uz Božju pomoć, započeti proces i s drugim kandidatima.

Za podizanje na čast oltara imamo također i iz zadnjeg, domovinskog rata i poraća nekoliko istinskih mučenika – kako ih predviđa službeni nauk Crkve –, za koje ćemo – kao biskupija – sigurno morati jednog dana pokrenuti crkveni proces za beatifikaciju. Čim prije, bilo bi to bolje!

Osim svećenika, ubijenih „in odium fidei“ – „iz mržnje prema vjeri“ –, tu se svakako mora ubrojiti i članica Vaše Družbe Milosrdnih sestara, upravo iz ovdašnje samostanske zajednice, koja je bila na pastoralnoj službi katehistice i orguljašice u susjednoj župi Presnače. To je sestra Cecilija Grgić. Svake godine na dan njezine mučeničke smrti, koju je podnijela zajedno sa župnikom vlč. Filipom Lukendom, mi se okupljamo na molitveno slavlje u tamošnjoj župi.

Prije 27 godina, kada je nad katolicima ovoga grada „pomrčalo sunce“ i „nastala tama“, iz svoga kućnog pritvora, jačan Duhom utjehe i kršćanske neuništive nade, pisao sam – osim drugima – i tadašnjoj vrhovnoj poglavarici Vaše, drage mi Družbe – u međuvremenu blagopokojnoj Časnoj Majci Agneti Tadić-Šutra. Citirat ću nekoliko riječi iz dva moja pisma njoj upućena. Evo iz jednog: „Među dragim svjedocima Krista Spasitelja i njegove krvave žrtve na križu, koju On prikaza za pobjedu Božjeg Kraljevstva nad Sotoninim kraljevstvom, na posebno vidljiv i prepoznatljiv način jesu i naše i Vaše požrtvovne sestre u Banjoj Luci i Presnačama. Osobit je Božji dar i samoj Družbi i našoj biskupiji, kao i cijeloj Crkvi mučenička

smrt drage i požrtvovne naše sestre Cecilije! I ona, kao i župnik, graditelj i čuvar biskupijskog svetišta sv. Terezije od Djeteta Isusa vlč. Filip Lukenda, istinski su svjedoci vjernosti Kristu i njegovoj Crkvi. Oboje su živjeli, radili, izgarali i izgorjeli za vjernike župe Presnače, kao i za sve ljude ovog kraja. (...) Divni i svijetli lik naših mučenika, svjedoka vjere, neće kod naših vjernika sigurno nikada izblijediti! Uvjeran sam da će žrtve njihovih života uroditi obilnim plodovima u Kristovoj Crkvi, kao što je to bio slučaj kroz svu njezinu povijest.“

A evo i iz drugog pisma:

„(...) Želio bih se svakako još jedno o svega srca zahvaliti Vama osobino i dragim našim „bijelim sestrama“ koje su s nama ovdje bile „sve do zadnjeg“, a onda nas napustile – tijelom, ali vjerujem ne i duhom. Znam da nas Vi osobno, a ni Vaša cijela Družba, ne zaboravljate, posebno ne pred Gospodinom. A i kako bi mogli kad je ovdje kod nas, u ovo naše vrijeme, svoju vjernost Kristu i njegovoj Crkvi po služenju u svojoj Družbi i samom svojom krvlju posvjedočila naša nezaboravna i dobra sestra Cecilija, istinska mučenica ljubavi i požrtvornosti! – Njezina je žrtva za sve nas i svetinja i obveza! Njezin lik i djelo ne smiju se predati zaboravu! Uvjeran sam da će i iz njezine nevine žrtve, koju je podnijela za Krista, izniknuti dragocjeni plodovi duhovni, kako za Družbu koja ju je „iznjedrila“, tako i za Crkvu za koju je služila i sebe žrtvovala! Doći će, ako Gospodinova volja bude, uskoro vrijeme kad ćemo moći nadoknaditi ono što smo dužni našoj dragoj pokojnoj mučenici (i našim svećenicima – mučenicima). Dotad nam valja ustrajati u vjeri, nadi i ljubavi prema Bogu i braći ljudima! U tome nam svojevrsnu podršku, vrlo dragocjenu za nas, daju upravo Vaše divne sestre tu, gdje se sada nalazite. Bog ih stostruko nagradio! Mi im, ne možemo dovoljno zahvaliti.“

Tako napisah tada! Tako ponavljam i sada! – Vjerujem da slično osjećaju prema Vama brojni domaći katolici – i drugi ovdašnji ljudi, koji su izbliza poznavali sestre iz ovdašnjeg Vašeg samostana!

Drage sestre Milosrdnice, Bog vas stostruko nagradio i ubuduće obilno blagoslivljao! Ja Vam ne mogu dovoljno zahvaliti, ali mogu i hoću za Vas Boga moliti! ●

AKTUALNA SITUACIJA HRVATSKOG NARODA
(I KATOLIČKE CRKVE) U SJEVEROZAPADNOM DIJELU BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 349/22
Banja Luka, 28.11.2022.

Gospodin
Mr. Andrej Plenković
predsjednik Vlade RH
Trg sv. Marka 2
HR-10000 Zagreb

Predmet: *Promemorija o aktualnoj situaciji hrvatskog naroda (i Katoličke Crkve) u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine*

Vrlo cijenjeni i dragi premijeru mr. Plenkoviću, s dubokom i iskrenom zahvalnošću za Vašu dokazanu dugogodišnju empatiju prema mojoj osobi, kao aktualnom banjolučkom biskupu i mojim naporima, da zajedno sa svojim suradnicima i prijateljima, sačuvam vrijednosti europske uljudbe i da ih predamo budućnim generacijama u ovom dijelu našeg kontinenta i na ovdašnjim višestoljetnim temeljima naše narodne i crkvene povijesti, – obraćam Vam se i ovom prigodom s nekoliko aktualnih činjenica, izazova i potreba.

1. Europski projekt – Centar za mir i pomirenje – „Marija zvijezda“, započet prije više od dvije godine u dogovoru sa Svetom Stolicom i s Vama, odn. Vašom Vladom te dragocjenim prijateljima iz vodstva Međunarodne Paneuropske unije, razvija se – u okviru mogućnosti vrlo pozitivno – i *ad intra* i *ad extra*.

Imali smo tijekom protekle godine veći broj zapaženih međunarodnih susreta u Europskom centru. O njegovom radu i programu je objavljen u domaćem i stranom medijskom prostoru cijeli niz dobrih priloga, koji su potaknuli veliko zanimanje – u zemlji i inozemstvu – za izuzetnu europsku baštinu, koju treba stručno spasiti za buduća vremena, ali i za programe koje Centra kani provodi tijekom predstojećeg vremena i kasnije.

Uz financijsku pomoć Vaše Vlade i njemačke crkvene organizacije Renovabis, uspjelo nam je temeljito obnoviti cijeli niz potrebnih prostorija unutar onog prostora od nekadašnjeg velikog samostana oo. trapista, koji nam stoji na ras-

polaganju. Trebamo još nešto novca za potrebnu nabavku opreme, te za sređivanje bogatog arhiva i još bogatijeg književnog fonda.

Zbog neshvatljive blokade naših plemenitih projekata od strane ovdašnje politike nije nam još uvijek vraćena bespravno uzurpirana crkvena imovina, odn. zemlja, na kojoj smo kani – uz pomoć Vašeg ministarstva za europske fondove (i drugih voljnih partnera iz RH (županijâ) – praviti projekte za zgradu Centra, potpomognuti – na Vašu sugestiju novcem iz Europskih fondova.

Još uvijek gajimo nadu da će se ovdašnji političari „smilovati“ svojoj – i našoj – budućnosti i omogućiti joj da bude ispunjena dragocjenim europskim vrijednostima, koje želi ponuditi i ostvariti naš Centar za dobrobit ovog kraja i cijele naše regije.

Da li biste i Vi i Vaši suradnici u tome mogli pružiti pomoć?

2. Vama je već dobro poznat – za našu budućnost vrlo važan „bihački džep“, gdje je ostatak ostataka tamošnjeg domicilnog hrvatskog pučanstva izgleda osuđen da lagano potpuno nestane! Također Vam je poznato da sam se, zajedno sa svojim suradnicima, silno trudio, da kao predstavnik Katoličke Crkve, pomognem tamošnjim Hrvatima – katolicima, ali i brojnim drugima, kako ne bi izgubili i zadnju nadu u njihov mogući opstanak na svojim stoljetnim korijenima.

Katolički školski centar – Škole za Europu, utemeljen željom ne samo tamošnjih Hrvata (katolika) nego i brojnih Bošnjaka, nažalost je „trn u oku“ onim političkim krugovima, koji su u službi antieuropskih centara moći! – Opet je jedina preostala škola tog Centra – osnovna (9 razreda) dovedena u situaciju da ne može normalo raditi, uslijed neodgovorne samovolje tamošnje županijske – kantonalne većine(?)!

Pismo – vapaj za pomoć direktorice škole, prof. Martine Jurić i njenih suradnica i suradnika dostavljam Vam u privitku ovih redaka.

Najljubaznije Vas molim da tim plemenitim ljudima, koji zaslužuju svaki respekt i podršku, pomognete u uspješnom svladavanju aktualne, dobrano dramatične situacije, - kako politički tako i financijski!

Unaprijed Vam još jednom od srca zahvaljujem za Vašu trajnu brigu i za nas, preostale članove našeg naroda na ovim prostorima, gdje smo – unatoč svim brojnim protivštinama – još uvijek opstali i želimo živjeti – ne kao robovi, niti kao miševi u rupi; nego, sa svojim dostojanstvom i

konstruktivnošću – kulturom i civilizacijom – obogaćivati naše životno okruženje.

S izrazima iskrenog, velikog poštovanja srdačno Vas pozdravljam!

Dr. Franjo Komarica
biskup banjolučki

ČESTITKA UZ SREBRNI JUBILEJ VARAŽDINSKE BISKUPIJE

Banja Luka, 25.9.2022.

Preuzvišeni gospodin
Mons. Bože Radoš
biskup varaždinski
Pavlinska 4, p.p. 247
HR-42000 Varaždin

Čestitka za 25. jubilej
Dragi brate u biskupskoj službi,
mons. Bože, varaždinski biskupe,
dragi brate i dobročinitelju
mons. Josipe, varaždinski biskupe u miru!

U ovoj svečanoj prigodi zahvalnog obilježavanja Srebrnog jubileja Vaše drage mi biskupije Varaždinske pridružujem i ja, zajedno sa sve-

ćenicima, redovnicama, redovnicima i vjernicima laicima moje biskupije – molitvama hvale i zahvaljivanja Trojedinom Bogu za brojne njegove darove koje ste svi vi dobili tijekom proteklih 25 godina Vašeg biskupijskog zajedništva. Molim dobrog Boga da i ubuduće svojim blagoslovom, po zagovoru Presvete Djevice Marije, Majke Crkve i Vaših nebeskih Zaštitnika, zalijeva sav rad, molitve i žrtve svih Vas, članova Vaše Mjesne Crkve.

Od srca zahvaljujem za Vašu kršćansku, dragocjenu solidarnost s mojom iskušavanom biskupijom.

Bratski i srdačno Vas pozdravljam!

Odani u Gospodinu – Vaš brat

✠ Franjo Komarica, *biskup banjolučki*

ČESTITKA KARD. BOZANIĆU UZ SREBRNI JUBILEJ BISKUPSKE SLUŽBE

Banja Luka, 29.9.2022.

Uzoriti gospodin
Josip kard. Bozanić
nadbiskup i metropolit zagrebački
Kaptol 31
HR-10000 Zagreb

Uzoriti gospodine kardinale,
dragi brate u biskupskoj službi Josipe,
u jedinstvenoj prigodi radosnog i zahvalnog obilježavanja 25. obljetnice Vaše biskupske službe na izuzetno odgovornoj stolici drevne i slavne Zagrebačke Crkve, upućujem Vam i ja svoje iskrene čestitke i izraze divljenja i zahvalnosti za sve dobro koje ste svojim požrtvovnim i savjesnim radom učinili u svojoj Mjesnoj Crkvi, u Crkvi našeg hrvatskog naroda kao i u cijeloj Katoličkoj Crkvi, kao jedan od neposrednih suradnika Nasljednikâ apostola Petra, rimskih biskupa.

Samo dobri Bog zna sve Vaše plemenite nakanе, Vaše pastirske i očinske poslove, moli-

tve i žrtve za povjerene Vam članove Kristove Crkve. On Vam je davao svjetla i snage svoga Svetog Duha da uradite sve na slavu Njegovu i za vremenito i vječno dobro Vaših bližnjih.

Molim Boga da Vam bude utjeha i vječna nagrada za sva djela ljubavi i milosrđa – dosadašnja i buduća!

Hvala Vam osobito za iskrenu, bratsku solidarnost i empatiju koju ste trajno iskazivali prema meni osobno i prema članovima moje biskupijske zajednice, koja je proživjela i proživljava svoj „Veliki Petak“ i „Veliku Subotu“, nadajući se uskrsnuću s Uskrsnim Kristom.

Presveta Djevica i Bogorodica Marija, Majka Crkve i Kraljica apostolâ neka Vas i ubuduće prati svojom majčinskom zaštitom i pomaže svojim zagovorom.

Bratski i srdačno Vas pozdravljam.

U Kristu, Dobrom Pastiru, Vaš brat

✠ Franjo Komarica, *biskup banjolučki*

Siječanj 2022.

1. Biskup je – tradicionalno – predvodio koncelebrirano misno slavlje u župnoj crkvi župe Marija Zvijezda.
3. Biskup je u pratnji župnika iz Bos. Gradiške vlč. Predraga Ivandića pohodio groblje u filijali Orahova i grobljansku crkvu u ruševnom stanju, koju malobrojni katolici i susjedni muslimani žele obnoviti.
6. Biskup je u katedrali predslavio svečano misno slavlje u povodu svetkovine Bogojavljenja i 36. obljetnice svoga biskupskog ređenja.
12. Biskup je u Zagrebu boravio u nekoliko ministarstava radi aktualne situacije i potreba u biskupiji.
20. Biskup je pohodio banjolučkog episkopa gospodina Jefrema u prigodi njegove krsne slave.
22. Biskup je pohodio vrhbosanskog nadbiskupa kardinala Vinka Puljića u Sarajevu u povodu proslave njegovog imendana, sv. Vinka, đakona.
- 27-31. Biskup boravi u Krapinskim Toplicama radi liječenja.

Veljača 2022.

- 1.-16. Biskup je boravio u Krapinskim Toplicama radi liječenja.

Ožujak 2022.

2. Biskup je na Pepelnicu predvodio koncelebrirano misno slavlje.
Istog dana primio je delegacije Renovabisa iz Njemačke, te generalnog konzula RH u Banjoj Luci Zorana Piličića.
11. Biskup je imao propovijed u sarajevskoj katedrali u prigodi završetka službe vrhbosanskog nadbiskupa i metropolita Vinka kard. Puljića.
12. Sudjelovao je u nastupnoj svečanoj koncelebriranoj misi novog nadbiskupa i metropolita Tome Vukšića.
16. Biskup je sudjelovao u redovitoj duhovnoj obnovi svih svećenika u pastoralu biskupije. Predslavio je u župnoj crkvi na Petrićevcu koncelebrirano misno slavlje u prigodi du-

hovne obnove koju je predvodio Marino Restrepo, misionar iz Kolumbije.

18. Biskup je bio domaćin državnom tajniku Svete Stolicy za odnose s državama mons. Paulu Richardu Gallagheru, koji je predvodio koncelebriranu misu u katedrali.
- 19.-21. Biskup je sudjelovao u Mostaru na proljetnom zasjedanju BKBiH.
- 23.-24. Biskup je bio domaćin višečlanoj parlamentarnoj delegaciji iz Bavarske, s kojom je pohodio Mariju Zvijezdu, vinograd i farmu.
- 25.-26. Biskup je bio domaćin međunarodnog simpozija „Vjera u Boga – spaja ili dijeli?“ – u organizaciji Internacionalne akademije nauka i umjetnosti u BiH, čiji je on član.
27. Biskup je u Jajcu predstavio monumentalnu knjigu „Hiljadu grobnica u Bos. Krajini“ Jasmina Odobašića.
28. Biskup je u Zagrebu vodio razgovore u ministarstvu za europske fondove.
- 28.3.-1.4. Biskup je boravio u Njemačkoj i Austriji (Vorarlberg), u rodnom kraju veleza-sluznih oo. trapista Marije Zvijezde i imao brojne susrete i nastupe.

Travanj 2022.

10. Biskup je na Cvjetnicu predvodio koncelebrirano misno slavlje i procesiju u katedrali.
13. Biskup je predvodio u katedrali misno slavlje i susret svećenika u povodu „Svećeničkog dana“ – Velike srijede.
14. Biskup je imao tradicionalni susret s novinarima pred svetkovinu Uskrsa.
Navečer je predslavio koncelebriranu „Misu večere Gospodnje“.
15. Biskup je predvodio obrede Velikog petka.
16. Biskup je predvodio liturgiju uskrsnog bdjenja.
17. Biskup je predslavio koncelebriranu uskršnju misu u katedrali.
19. Biskup je boravio u Slavanskom Brodu, gdje se susreo s gradskim i županijskim političarima.
23. Biskup je pohodio župu Bihać i podijelio sakrament sv. Potvrde.
24. Biskup je boravio u župi Sasina i predvo-

dio koncelebriranu misu u povodu Nedjelje Božjeg milosrđa.

30. Biskup je predvodio koncelebrirano misno slavlje na spomen-groblju na Bilima u župi Široki Brijeg.

Svibanj 2022.

1. Biskup je boravio u Subotici, u župi Palić i sudjelovao u koncelebriranom misnom slavlju svoje generacije, te propovijedao na njemačkom jeziku, u povodu 50. obljetnice svećeništva domaćeg župnika Josipa Leista.
8. Biskup je u katedrali podijelio Red đakona-ta kandidatu svoje biskupije Iliji Keliću.
9. Biskup se susreo s banjolučkim muftijom N. Abdibegovićem.
10. Biskup je u katedrali predslavio koncelebrirano misno slavlje u povodu blagdana bl. Ivana Merza.
Navečer istog dana predslavio je koncelebrirano misno slavlje u privremenom bogoslužnom prostoru pored isusovačke crkve u Zagrebu (Palmotićeva).
12. Biskup je predvodio koncelebriranu misu u župi Presnače, u povodu godišnjice mučeničke smrti župnika Filipa Lukende i redovnice s. Cecilije Grgić.
15. Biskup je u župnoj crkvi Pohoda BDM u Banjoj Luci podijelio sakrament sv. Potvrde.
17. Biskup je primio delegaciju Talijanskog Caritasa.
18. U Sarajevu je biskup sudjelovao na redovnom godišnjem susretu članova BKBiH i članova KVRP-a.
19. Biskup je u Travniku sudjelovao na redovnom godišnjem susretu članova BKBiH s dekanima iz cijele zemlje.
- 20.-21. Biskup je u Sarajevu sudjelovao na međunarodnom simpoziju i godišnjoj skupštini u organizaciji Internacionalne akademije nauke i umjetnosti u BiH.
- 25.-27. Biskup je boravio u Austriji (Vorarlberg), gdje je slavio misu i sakrament krštenja djeteta / unuka) dobročinitelja biskupije.
28. Biskup je boravio u župi Vrbanjci, gdje je pod misom podijelio sakrament sv. Potvrde.
29. Biskup je pohodio župe Prijedor i Bos. Dubica te podijelio sakrament sv. Potvrde.

30. Biskup je primio dopredsjednika RS-a Josipa Jerkovića.

31. Biskup je u Zagrebu sudjelovao na liturgijskim slavljinama u povodu blagdana „Gospe od Kamenitih vrata“.

Lipanj 2022.

1. Biskup je (aktivno) sudjelovao u Livnu na susretu svećenika iz cijele zemlje.
3. Biskup je primio delegaciju iz Njemačke.
4. Biskup je predvodio višesatno „duhovsko bdijenje“ u župnoj crkvi župe Marija Zvijezda.
5. Biskup je predslavio svečanu koncelebrirano misno slavlje u katedrali – u povodu svetkovine Duhova.
8. Biskup je primio direktora državnog arhiva iz Zagreba dr. Dinka Čuturu i njegovog zamjenika. Zajedno su pohodili arhiv i biblioteku Marija Zvijezda.
- 10.-14. Biskup je boravio u poljskoj biskupiji Legnica i predslavio važna liturgijska slavlja u više župa, a sudjelovao je i u svečanostima otvaranja i blagoslova „spomen-kuće“ svećenika-mučenika Sluge Božjeg Ante Dujlovića.
16. Biskup je predslavio koncelebriranu misu u župnoj crkvi u Novoj Topoli, u povodu 30-te obljetnice mučeničke smrti župnika vlč. Ratka Grgića, za čijim se posmrtnim ostacima još uvijek traga.
17. Biskup je bio domaćin visokom gostu iz Austrije, članu Kuratorija Europskog centra Marija Zvijezda, nadvojvodi Karlu von Habsburgu i njegovoj pratnji, te obišao s njima Mariju Zvijezdu i druge destinacije biskupije.
24. Biskup je slavio koncelebriranu misu u župnoj crkvi u Mariji Zvijezdi u povodu svetkovine sv. Ivana Krstitelja.
- 29.-30. Biskup je boravio u Gospinom svetištu Marienfried u Njemačkoj, gdje je predslavio koncelebrirane sv. mise za hodočasnike. S njima je liturgijski obilježio i 50. obljetnicu svoga svećeničkog ređenja.

Srpanj 2022.

- 1.-4. Biskup je boravio u Njemačkoj (Ulm / Novi Ulm) na međunarodnoj manifestaciji,

predvodio mise i imao veći broj službenih susreta. Preuzeo je veliku donaciju dragocjenih knjiga za Europski centar Marija Zvijezda.

6. Biskup je u Zagrebu vodio službene razgovore u ministarstvu za Europske fondove.
11. Biskup je u nekadašnjoj poljskoj župi Gumjera predslavio koncelebriranu misu na temeljima župne crkve i molitve na obližnjem župnom groblju u povodu godišnjice mučeničke smrti župnika vlč. Ante Dujlovića, kandidata za oltar..
- 13-14. Biskup je bio domaćin redovitog zasjedanja BKBiH.
15. Biskup je uz liturgijsko obilježavanje Zaštitnika biskupije i katedrale sv. Bonaventure u katedrali liturgijskim slavljem, zajedno s brojnim svećenicima, redovnicama i vjernicima, te gostima iz biskupije i inozemstva, obilježio 50. obljetnicu svoga svećeničkog ređenja.
23. Biskup je posvetio ponovno izgrađenu, u ratu do temelja porušenu župnu crkvu u župi Liskovica.

U večernjim satima je u župnoj crkvi svoje rodne župe Petrićevac, zajedno sa župljanima i gostima, predslavio svečano zahvalno bogoslužje u prigodi 50-te obljetnice svoje Mlade mise.

24. Biskup je predslavio koncelebriranu misu u poljskoj filijali Čelinovac, u župi Nova Topola.
25. U povodu 30. obljetnice strašnog masakra nad katolicima sela Briševo i okoline, u staroriječkom kraju, biskup je u filijalnoj, novoizgrađenoj spomen-crkvi sv. Petra i Pavla slavio svetu misu i predvodio prigodnu pobožnost za ubijene župljane.
27. Biskup je u župnoj crkvi u gradnji u Drvaru – tradicionalno – predvodio koncelebrirano misno slavlje uz Molitveni dan za sve ubijene članove biskupije.
31. Biskup je u župnoj crkvi u Bos. Grahovu predslavio koncelebriranu misu u povodu mučeničke smrti župnika Jurja Gospodetića i brojnih župljana te župe.

Kolovoz 2022.

4. Biskup je primio norveškog veleposlanika u BiH i njegovu pratnju.

9. Biskupa je posjetila veća grupa Europljana; zajedno su posjetili i Europski centar Marija Zvijezda.
10. Biskup je predvodio koncelebriranu misu na nekadanjem župnom groblju u uništenoj župi Krnjeuša, u povodu godišnjice mučeničke smrti župnika Krešimira Barišića i brojnih župljana.
15. Biskup je predslavio svečano bogoslužje u župnoj crkvi Uznesenja BDM na nebo u Mariji Zvijezdi, prigodom svetkovine Velike Gospe, patrona župe crkve.
21. Biskup je sudjelovao u Gospinom svetištu Voćin u Požeškoj biskupiji u svečanom bogoslužju povodom 25. obljetnice uspostave te biskupije.
25. Biskup je boravio u župi Lištani i u tamošnjem Biskupijskom pastoralnom centru zbog aktualnih problema i potreba.
27. Biskup je u Sarajevu sudjelovao na godišnjem zajedničkom susretu vjeroučitelja iz naše i Vrhbosanske nadbiskupije.

Rujan 2022.

5. Biskup je u kapeli sestara Misionarki Ljubavi predslavio koncelebrirano misno slavlje u povodu spomendana sv. Maje Terezije iz Kalkute.
- 7.-12. Biskup je bio na liječenju u zagrebačkoj bolnici.
14. Biskup je u župnoj crkvi u Mariji Zvijezdi predvodio klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.
- 20.-22. Biskup je bio domaćin međunarodnog skupa u Mariji Zvijezdi u prigodi 2. godišnjice utemeljenja Europskog centra.
25. Biskup je sudjelovao u varaždinskoj katedrali u liturgijskom slavlju povodom 25. obljetnice uspostave Varaždinske biskupije.
26. Biskup je predslavio sv. misu u samostanu sestara Klanjateljica Krvi Kristove u Ivan-cu.

Istog je dana sudjelovao u Zagrebu na radnom susretu za pomoć Europskom centru Marija Zvijezda i Banjolučkoj biskupiji.

Listopad 2022.

- 1.-4. Biskup je u Gospinom svetištu Marienfried u Njemačkoj predslavio sv. misu i sakrament ženidbe voditelju svetišta te

sudjelovao na radnom susretu s članovima udruge „Prijatelji Marije Zvijezde“.

8. Biskup je sudjelovao na tradicionalnom biskupijskom hodočašću u svetišne Majke Božje Bistričke.
10. U prigodi godišnjeg susreta voditelja Caritasa BKBiH i HBK biskup je predslavio koncelebrirano misno slavlje u svojoj katedrali.
15. Biskup je u župi Kotor Varoš predslavio koncelebrirano misno slavlje u povodu 30. obljetnice prisilnog egzodusa velikog broja župljana te i susjednih župa.
21. Biskup je u prigodi „Dana škole“ KŠC-a Ivan Pavao II. u Bihaću predslavio koncelebriranu misu i sudjelovao u prigodnim manifestacijama u školi.
22. Biskup je u župnoj crkvi u Sasini predvodio svečano bogoslužje u prigodi spomendana sv. Ivana Pavla II. i polaganja prvih redovničkih zavjeta s. Anđe Lebo.
23. Biskup je predslavio svečano koncelebrirano misno slavlje i sudjelovao u svečanostima u župnoj crkvi Pohoda Bl. Djevice Marije u Banjoj Luci, u povodu 150. obljetnice dolaska sestara milosrdnica u Banju Luku.
25. Biskup je primio engleskog veleposlanika u BiH.
29. Biskup je u katedrali podijelio sakrament svetog Reda đakonu vlč. Iliji Keliću.

Studeni 2022.

1. Biskup je – tradicionalno – predvodio koncelebrirano misno slavlje na gradskom groblju sv. Marko.
2. Biskup je tradicionalno predslavio koncelebriranu misu u katedrali za pokojne biskupe, svećenike i ostale članove biskupije.
- 3.-4. Biskup je sudjelovao na događanjima vezanim uz redovito jesensko zasjedanje BKBiH u Sarajevu.
5. Biskup je u Zagrebu imao predavanje na međunarodnoj konferenciji, koju je organizirala Internacionalna akademija nauka i umjetnosti BiH.
- 7.-11. Biskup je boravio u Berlinu, gdje je imao brojne nastupe i susrete s njemačkim i drugim političarima, te crkvenim predstavnicima.

13. Biskup je predslavio koncelebriranu misu u baranjskoj župi Duboševica, u provodu 30. godišnjice mučeničke smrti sina te župe, vlč. Ivana Grgića, župnika župe Ravska.
14. Biskup je predslavio koncelebriranu misu u filijalnoj crkvi u Majdanu, u župi Mrkonjić Grad i blagoslovio nove župne prostori-je izgrađene uz crkvu.
17. Biskup je predslavio koncelebrirano misno slavlje u župnoj crkvi u Bos. Gradiški u povodu mučeničke smrti župnika prelata Kazimira Višatickog.
- 18.-21. Biskup je sudjelovao na svečanostima 50. obljetnice Družbe sestara Služavke Kristove u Königsbrunn u Njemačkoj i predslavio više misa na njemačkim župama.
23. Biskup je u zgradi Ordinarijata i u katedrali sudjelovao u radu Svećeničkog sabora.
- 23.-30. Biskup je sudjelovao u liturgijskim slavl-ima u Bečkom Novom Mjestu, u Austriji.

Prosinac 2022.

- 7.-10. Biskup je boravio u Rimu, u nekoliko kongregacija; na jubilarnim svečanostima MCL-a te se susreo s papom Franjom.
20. Biskup je dao dva duga intervjua za TV kuće u Sarajevu i u Banjoj Luci.
22. Biskup je imao tradicionalni božićni susret s novinarima.
- 24./25. Biskup je predslavio misu polnoćku u svojoj katedrali.
25. Biskup je predslavio svečanu koncelebriranu misu u katedrali u povodu svetkovine Božića.
Nakon mise i susreta s vjernicima, biskup je primio banjolučkog gradonačelnika te generalnog konzula RH i RP, koji su bili na misi.
31. Biskup je (iznimno ovaj put) predvodio misu zahvalnicu – ne u župnoj crkvi Pohoda BDM, nego u Gospinoj crkvi u župi Marija Zvijezda.

PROPOVIJED BISKUPA SEMRENA NA PETOM OBITELJSKOM DANU U BOSNI I HERCEGOVINI

Kupres, 30.7.2022.

Misu uoči 5. obiteljskog dana u Bosni i Hercegovini i 2. svjetskog dan djedova, baka i starijih osoba u subotu, 30. srpnja 2022., u crkvi Svete Obitelji u Kupresu predvodio je predsjednik Vijeća za obitelj BKBiH banjolučki pomoćni biskup Marko Semren.

Čitanja: Prop 1,2. 2,21-23; Kol 3,1-5.9-11; Lk 12,13-21.

Uvod u misu

Braćo i sestre, večeras nas je okupila Božja ljubav ovdje na Kupresu, na V. obiteljskom danu u BiH i Drugom svjetskom danu djedova, baka i starijih osoba, te na osamnaestu nedjelju kroz godinu. Misao vodilja ovog dana glasi: Obiteljska ljubav: poziv i put svetosti – Rod donose i u starosti! Ovaj Dan ispunjen je čestitkama i zahvalnošću za sve ovdje prisutne i mnoge druge koji su na različite načine povezani s obiteljima i s nama preko elektroničkih sredstava komuniciranja. Bog u svojoj ljubavi želi doprijeti do svakog čovjeka i svakog člana obitelji. Zahvalni smo Bogu za svu ljubav očitovanu po članovima naših obitelji, bilo živih bilo već preminulih. Ovo je drugi Svjetski dan djedova, baka i starijih osoba koji je papa Franjo posvetio obitelji na petu godišnjicu apostolske pobudnice Radosť Ljubavi. Mi smo u Crkvi u BiH posljednje dvije godine posvetili molitvi, skrbi i pastoralu djedova, baka i starijih osoba koje su sastavni dio obitelji. Da bismo dostojno proslavili Gozbu ljubavi, pokajmo se za svoje grijehe.

Propovijed

Braćo i sestre, večeras slavimo V. Obiteljski dan u Crkvi u BiH i drugi Svjetski dan djedova, baka i starijih osoba. Obitelj je najvažnija ljudska zajednica na ovoj zemlji. Mi ljudi živimo u različitim zajednicama, u zajednicama ove ili one vrste, u političkim zajednicama, u vjerskim zajednicama i slično. Obitelj je osnovna zajednica na kojoj se temelje sve ostale zajednice. Crkva i država kao dvije najmoćnije zajednice također se temelje na obitelji. Isus je rođen u prirodnoj obitelji, ali je osnovao i novu obitelj koja se zove Crkva. Uostalom, on je htio

da cijelo čovječanstvo postane jedna obitelj.

U današnjem Evanđelju stoji kako je jedan čovjek iz mnoštva rekao Isusu sljedeće riječi: „Učitelju, reci mome bratu da podijeli sa mnom baštinu“. Isus mu je odgovorio: „Čovječe, tko me postavio sucem ili djeliocem nad vama?“ A Isus je dodao i sljedeće riječi: „Klonite se i čuvajte svake pohlepe: koliko god netko obilovao, život mu nije u onom što posjeduje“ (Lk 12,13-15). Živimo u vremenu globalnog kapitalizma, kad ljudi žele posjedovati što više materijalnih dobara, jer su vođeni pohlepom. Isusov odgovor na to bio bi: što više posjedujemo, to manje postojimo! Naše materijalne stvari škode našem životu jer nas čine sebičnima, tj. zatvorenima, ograđenima od živih ljudi i od živoga Boga.

Današnje Evanđelje jasno pokazuje da je rivalstvo između tjelesne braće vrlo često. U današnjem svijetu rođena braća govore jedan o drugome s omalovažavanjem ili čas s prezirom. Rođena se braća svađaju i nastoje jedan drugoga pobijediti. Događa se da je jedan od braće agresor (napadač), a drugi žrtva. Sjetimo se prvih stranica Biblije, gdje se govori o dvojici braće: o Kainu i Abelu. Kain je iz čiste zavisti i ljubomore ubio svoga brata Abela. Slično se događa među sestrama, između roditelja i djece, između djedova i baka, između pojedinih članova jedne velike ili male obitelji. To se događa iz čiste zavisti. Najčešće je to svađa oko baštine, oko nasljedstva. U starijim kulturama braća koja su imala pravo na nasljedstvo bila su vrlo često u svađi. U Osmanskom Carstvu od 15. do 17. stoljeća skoro je postalo legalno da novi sultan prilikom uspinjanja na prijestolje jednostavno naredi ubojstvo svoje braće i polubraće. Navodno se tako najbolje čuva red u Carstvu.

Mudrosne knjige u Bibliji oštro kritiziraju neprijateljstvo među braćom i mržnju između tjelesne braće koja je razarala cijele obitelji. Knjige mudrosti u Bibliji slavile su bratsku slogu. Tako i Psalam veliča bratsku ljubav: „Gle, kako je dobro i kako je mило kao braća zajedno živjeti“ (Ps 133,1). Kad braća žive u slozi, to je dobro i lijepo. Pohvala braći koja žive u slozi ne odno-

si se samo na pojedine obitelji, nego i na cijeli Izrael, na cijeli izraelski narod, koji je također jedna obitelj. Možemo reći da se to odnosi na svaki narod i na cijelo čovječanstvo kao na jednu obitelj. Tu bratsku ljubav Isus proširuje na svakog pripadnika izraelskog naroda, a kasnije na svakog člana čovječanstva, jer Isus zastupa ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu. Poznata je rečenica iz Starog zavjet: „Ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe“ (Lev 19,17-18). Isus kaže da trebamo ljubiti Gospodina Boga svoga i bližnjega svoga kao samoga sebe: „Boga ljubiti iz svega srca, iz svega razuma i iz sve snage i ljubiti bližnjega kao sebe samoga – više je nego sve paljenice i žrtve“ (Mk 12,33).

Isus ne samo da proširuje zapovijed prema bližnjemu na svakoga čovjeka kojega susrećemo, nego on i nerastavljivo povezuje ove dvije zapovijedi: tko ljubi Boga, mora ljubiti i čovjeka. Vrijedi i obratno. Svi mi imamo svoju tjelesnu braću i sestre, svoje roditelje, svoje djedove i bake. U prošlosti je čovjek morao biti podložan svojoj obitelji, nije smio ni drugačije misliti, ni drugačije činiti. Isus uvodi nova mjerila, a to su mjerila Božjega kraljevstva. U Markovu Evangelju Isus pita svoju majku i svoju rodbinu: „Tko je majka moja i braća moja? I opkoli pogledom one koji su sjedili oko njega u krugu i kaže: [...] Tko god vrši volju Božju, on mi je i brat, i sestra, i majka“ (3,33-34). Time nam je Isus jasno poručio: brat mi je, sestra mi je, otac mi je, majka mi je, djedi mi je i baka mi je onaj koji živi po Božjim zapovijedima ljubavi,

onaj koji čini pravdu, onaj koji zastupa istinu, onaj koji širi slobodu. Bratstvo i sestrinstvo po pravdi i istini, po slobodi i ljubavi važnije je od tjelesnog bratstva i sestrinstva.

Drage bake i dragi djedovi, drage starice i dragi starci, u ovom našem svijetu pozvani smo biti tvorci revolucije ljubavi! Molitva je očitovanje ljubavi i očitovanje vjere. I zato iskreno očitujemo svoju ljubav prema Bogu i bližnjemu. „Postanimo i mi pomalo pjesnici molitve: uživajmo u traženju vlastitih riječi, poslužimo se onima kojima nas uči Isus Krist“.

Svjetski dan djedova i baka i starijih osoba stoga je prilika da još jednom, s radošću, posvjedočimo da Crkva želi slaviti zajedno sa svima onima kojima je Gospodin – kao što kaže Biblija – „obilno ispunio dane“. Proslavimo ga zajedno! Pozivam vas da taj Dan naviještate u svojim župama i zajednicama; da posjetite najusamljenije starije osobe, u njihovu domu ili u domovima u koje su smješteni. Potrudimo se da nitko ne provede taj dan u osamljenosti. Posjećivanje usamljenih starijih ljudi je djelo milosrđa u naše vrijeme!

Molimo Gospu, Majku nježnosti, da nas sve učini tvorcima revolucije ljubavi, kako bismo zajedno oslobodili svijet od sjene samoće i zlođuha rata. Današnji Dan može nam i treba biti svjetlo života. Prihvatimo ga, jer samo u vjernosti Bogu i služenju životu u obitelji možemo naći puninu života obećanu vjernim vršiteljima njegove svete volje. Amen!

IZLAGANJE S. JULIJANE DJAKOVIĆ
UZ PROSLAVU 150. OBLJETNICE DOLASKA MILOSRDNICA U BANJU LUKU
Banja Luka, 23.10.2022.

Milosrdnice Provincije Majke Divne – Sara-jevo proslavile se u nedjelju, 23. listopada 2022. misom i akademskim činom u banjolučkoj župnoj crkvi Pohoda Blažene Djevice Marije 150. obljetnicu dolaska sestara u grad na Vrbasu.

Danas na Svjetski dan misija Gospodin nam je u svojoj naklonosti darovao mogućnost obilježavanja velikog Jubileja Družbe sestara milosrdnica i njenog postojanog djelovanja u službi milosrdne ljubavi. Prisjećamo se kako su prije 150 godina u Banju Luku stigle prve

tri sestre milosrdnice u pratnji superiora Fidelisa Hoeppergera. Bile su to: s. Borgija Stiksa, s. Pulherija Benda i s. Gregorija Jerše. Božjom ljubavlju prožete, Isusovim poslanjem nadahnute i apostolskim žarom nošene, zanemarivši granice voljenog zavičaja, odgovorile su na zov potrebnih. U duhu karizme svoga Utemeljitelja sv. Vinka Paulskoga, opslužujući Konstitucije Družbe, (usp. Konst.1 § 2) krenule su u ostvarenje svojih snova. Suobličujući se Kristu u svemu, slijedile su Njegov primjer vršenjem duhovnih i tjelesnih djela ljubavi i milosrđa.

Sestre su u Banju Luku došle posredovanjem

o. Franje Pfannera osnivača trapističkog samostana „Marija Zvijezda“. On je dobro poznao rad sestara milosrdnica po zagrebačkim školama, jer je tri godine (od 1859. do 1862.) bio njihov duhovnik i ispovjednik. Dopro je do njega glas i o uspješnom radu sestara milosrdnica u Sarajevu koje je biskup fra Paškal Vujičić doveo 1871.g. Zato je smatrao da sestre trebaju započeti svoje djelovanje i u Banjoj Luci. Tu bi se mogle posvetiti onome što ocima trapistima nije bilo pristupačno, a to je odgoj ženske mladeži. Da bi doveo sestre u Banju Luku o. Pfanner je morao dobiti dozvolu od biskupa Vujičića. I dobio ju je, ali uz jedan vrlo važan uvjet, a to je da se za otvaranje škole, kao i za izdržavanje i sestara i škole brine trapistički samostan. Prihvatio je ovaj uvjet trapistički prior i uspio dovesti sestre 20. listopada 1872. Stan im je osigurao u austrougarskom konzulatu, a školu u kući „Putnik“ u Jukićevoj ulici.

Brzo je bilo vidljivo da ove kuće nisu prikladne za sestarski stan ni za školu, pa su odlučili kupiti drugu kuću. O tom pothvatu u svojim Pismima iz doline Vrbasa, koje je slao svojim sunarodnjacima u Austriji, o. Pfanner između ostaloga piše: „Dragi moji sunarodnjaci! Iz ljubavi prema Sestrama milosrdnicama, koje su na moj poziv došle iz Zagreba u Banju Luku (u Bosnu), potpisao sam jednom Grku mjenicu koja vrijedi do Jurjeva; ako do tada ne budem mogao otkupiti mjenicu od tri tisuće guldena odvest će nam krave, konje te odnijeti pokućstvo i sve što nađu. Kuća zajedno s vrtom treba služiti kao škola, bolnica i dobrotvorna ustanova za siromašne Bosance. Školu i bolnicu sestre su već preuzele. Svi žele od njih pomoć, savjet i poduku, čak i Turci... I mala djeca mole sestre za pomoć i savjet. Čak i u unutrašnje odaje turskih žena (harem), kamo još nikada nije došao ni jedan kršćanski misionar ili kršćanski liječnik, prodrle su Sestre milosrdnice...“ Ovo pismo upućeno dobrotvorima je jako dugačko. U njem je o. Pfanner izlio svoju dušu i na taj način pokazao koliko mu je stalo do duhovnog i vremenitog dobra bosanskog naroda. Bio je uvjeren da bi narodu po djelovanju sestara bilo dosta toga omogućeno i da bi njihove nevolje bile neznatnije.

Samostan trapista nije se trebao dugo skrbiti za izdržavanje škole i sestara jer je 1873. godine car Franjo Josip I. dodijelio školama sestara milosrdnica godišnju subvenciju od 300 forinti.

Svoj rad sestre počinju s jednim razredom djevojčica, a već sljedeće godine u školi je 80 učenika: 40 dječaka i 40 djevojčica. Banjolučki vicekonzul Heinrich Holzinger 1.svibnja 1874. godine šalje izvješće Generalnom konzulatu u Sarajevu i navodi da se „u školi uče ovi predmeti: čitanje, pisanje, računanje, katekizam i biblijska povijest, krasnopolis i diktando. Sve to na hrvatskom jeziku i latinicom, a u višem razredu vježba se čitanje i pisanje i u ćirilici“.

U školskom izvješću za šk. god.1876./77., Vicekonzul Depolo u popratnom je pismu pohvalio sestre rekavši da njihov rad u školi „nadilazi svaku pohvalu“ To je doba kad Bosnom vlada Turska. A turska se vlast prema sestrama i njihovu radu u školama dobro odnosila. Škole su odobrene od strane turske vlasti te su imale pravo javnosti.

Dolaskom austrijske vojske i austrijskog činovništva u Bosnu godine 1878. broj žitelja u Banjoj Luci se znatno povećao, time i broj djece u školi, kao i njihovih učiteljica, pa se školski prostor morao dograditi. S vremenom se uvidjelo da ni to nije dovoljno.

Kuće gdje sestre žive i rade, kao i vrt, vlasništvo su trapističkog samostana Marija Zvijezda. Zato je Družba 1885. od trapista kupila i školsku i stambenu zgradu s pripadajućim zemljištem. Iste godine otvorila je Dječje zabavište, godinu dana kasnije školu glasovira, a 1888. stručnu školu ručnog rada.

Od samog početka pa do svoje smrti 1906. na čelu Zavoda je predstojnica s. Gregorija Jerše nazvana „majkom sestara i djece“. Nju je naslijedila s. Borgija Kranjčec. Ona je zbog velikog broja djece odlučila izgraditi novu školsku zgradu za koju je najprije u blizini samostana kupila zemljište. Gradnja nove škole, kao i preinake i obnova stare škole odrađeni su u najkraćem roku. Novoizgrađenu školu je 1.studenoga 1911. blagoslovio superior Matija Seigerschmied.

Ovo mirno razdoblje trajalo je veoma kratko. Počeo je Prvi svjetski rat koji sestrama donosi velike nevolje. Novoizgrađena škola morala se predati u ratne svrhe, a s. Borgija ju je pod svaku cijenu željela sačuvati. Zato je s tadašnjim banjolučkim biskupom fra Jozom Garićem dogovorila da školu ponudi vojnim vlastima kao vojnu bolnicu za smještaj ranjenika. Vlasti su to rado prihvatile i već 20. listopada 1914. stižu

prvi ranjenici. Sestre su za njih kuhale, prale im rublje i dvorile ih. Po završetku rata, točnije 1919. Vojna je uprava dala sestrama 24 000 kruna za popravak i uređenje školske zgrade. Pristupilo se i uređenju samostanske kapelice sv. Josipa. Svojim doprinosom sestrama su pomogli oci trapisti koji su darovali oltar i križni put. Isusovci iz Travnika su darovali misno ruho, a klupe je darovao direktor pilane.

Nakon Prvog svjetskog rata sestre nastavljaju rad u školi i Dječjem zabavištu. Tad škola od Ministarstva prosvjete iz Beograda dobiva pravo javnosti, a sestre od godine 1927. na temelju odgovarajućih dokumenata, u školama rade kao državni namještenici.

U vrijeme Drugog svjetskog rata sestre su proživjele strašna bombardiranja. O tim strahotama predstojnica s. Inviolata piše: „Stradale su sestarske gospodarske zgrade, kuća je bez vrata i prozora, a školska zgrada bez krova...“. U toj velikoj nevolji osobitu su im ljubav iskazale sestre Klanjateljice Krvi Kristove pruživši im zaklon u svojoj kući zvanoj Nazaret. Sestra Fidelija Markov piše: „Nikada im se nećemo moći odužiti za njihovu veliku dobrotu“.

Dolaskom komunističke vlasti 1945. Arhivu Družbe nižu se dokumenti koji govore o ukidanju sestarske škole u Banja Luci i o preuzimanju njezinih prostorija i inventara. Uredbom br. 706/1945 dokidaju se sve privatne škole u cijeloj BiH: osnovne, građanske, stručne i srednje koje su držale časne sestre različitih Družbi, franjevci i isusovci. Tad je sestrama milosrdnicama oduzeto svih 12 škola, odnosno Zavoda koje su imale na području BiH, a u kojima je u to vrijeme radilo čak 166 sestara. Istom Uredbom prosvjetne su se vlasti imale pravo koristiti ne samo prostorijama i inventarom nego i njihovim arhivom.

Za dolazak sestara milosrdnica u banjolučku bolnicu zaslužna je s. Ludmila Kuharski, predstojnica sestara koje su radile u školi. U Arhivu Družbe čitamo kako je jednom zgodom banu Vrbaske banovine g. Milosavljeviću predložila da učini nešto za banjolučku bolnicu. Prihvatio je prijedlog, sazvao sjednicu i odluka je jednoglasno usvojena. U dopisu od 26. ožujka 1934. čitamo kako Kraljevska banska uprava Vrbaske banovine moli poglavarstvo Družbe da pošalje 10 sestara za rad u bolnici. Uprava Družbe u dogovoru sa Biskupskim ordinarijatom u Banjoj Luci otvara novu zajednicu koja s

radom počinje već 1. svibnja 1934.g. Sestre su u bolnici imale osiguran smještaj s kapelicom. Samo tri godine kasnije na zamolbu Državne bolnice Zagreb šalje još 17 sestara.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata sestre su dijelile ratne teškoće kako međusobno tako i s bolesnicima. Godine 1944. pale su dvije bombe na interni odjel. Među ranjenicima su bile i sestre. S. Lujka Fabijanec bila je zatrpana i teže ranjena, s. Timoteja ostala je teški invalid, a sestru Olgu Fužir, operirao je ruski časnik – liječnik, ali ona je umrla. I u tim teškim nevoljama sestre Klanjateljice Krvi Kristove otvorile su vrata svoga samostana u „Nazaretu“ i ranjene sestre primile u svoj dom.

Godine 1946. nove vlasti su naredile da se sestre moraju iseliti iz bolničkih prostorija. A da bi mogle nastaviti rad u bolnici, morale su redovničko odijelo zamijeniti civilnim.

Na svom kalvarijskom putu sestre su doživjele još jednu mukotrpnu postaju godine 1969. Doživjele su strahote razornog potresa koji je pogodio Banju Luku. Orguljašica s. Emila Lončarić zabilježila je: „Nikakvo opisivanje ne može dati sliku proživljenoga. Jedino što se moglo reći bilo je Bože, smiluj nam se, oprosti nam.“ Bolničke prostorije Medicinskog centra bile su oštećene do te mjere da je boravak bolesnika u njima bio potpuno onemogućen. Smještaj im je bio improviziran pod šatorima. Medicinske ekipe zajedno sa sestrama bile su raspoređene po gradu kako bi stradalima pružili prvu pomoć. I samostan je bio toliko oštećen da je bilo zabranjeno u njem stanovati. Sestre su na korištenje dobile dva šatora. Poslije su im stradali samostan pomogle obnoviti Vrhovna i Provincijalna uprava.

Nakon potresa uslijedilo je mirnodopsko razdoblje koje je mlađim naraštajima omogućilo neke bolje dane. Poslije sedamdesetih godina pružila prilika zaposlenja časnih sestara u bolnici u redovničkom odijelu. U Sarajevu se zapošljava nekoliko naših sestara, a to biva moguće i u Banjoj Luci. Na interni odjel dolazi s. M. Željka Zeba, koja radi sve do 1994.

Uz već prikazani rad sestara u školi i bolnici, sestre su od 5. lipnja 1972. ponovno uključene i u župni apostolat u župi Pohoda BDM. Na temelju sklopljenog ugovora između župe i samostana sestre prihvaćaju obvezu u vođenju domaćinstva, te u potrebama vezanim uz

crkvu. Vršu službu katehistice i orguljašice. I ta djelatnost prestaje u vrijeme Domovinskog rata.

Godine 1995. sestre su ponovno na kalvarijskom putu. U kolovozu su njih kao i većinu hrvatskog puka iz Banja Luke protjerali pripadnici srpske vojske. Sestre su morale napustiti svoju kuću u koju su se tada uselile srpske izbjegličke obitelji i u njoj živjele do 2001. godine.

Kad je samostan u veoma ruševnom stanju ustrajnim zalaganjem biskupa Franje Komarice, kojemu dugujemo veliku zahvalnost, vraćen sestrama, toliko je bio oštećen da je morao biti srušen i iz temelja nanovo podignut. Tu je svoje snage uz pomoć mnogih dobrotvora i suradnika uložila s. M. Mirna Matić kojoj ovom zgodom od srca zahvaljujemo. Kako vidimo sestre su, po tko zna po koji put ispočetka, nošene nadljudskom snagom, učinile sve da ožive svoje milosrdničko poslanje na ovim prostorima. Već 11. svibnja 2005. biskup Franjo Komarica je blagoslovio kapelicu, oltar, svetohranište kao i cijeli samostan, te Dom sestre Cecilije koji nosi ime po ubijenoj, a zatim spaljenoj sestri Ceciliji Grgić. I sestru i župnika vlč. Filipa Lukendu ubili su i zapalili ekstremni Srbi nakon pljačke župnog stana u Presnačama 12. svibnja 1995.

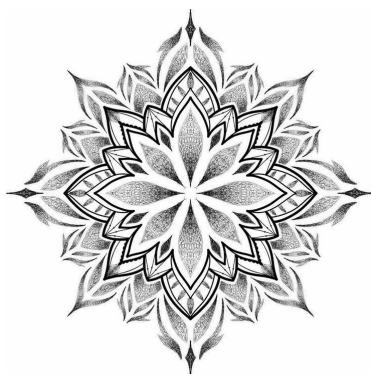
I školska zgrada koja nam je prije skoro 60 godina oduzeta, velikim zalaganjem biskupa Franje i naše s. M. Vitomire Biljaka, vraćena nam je na korištenje 30. lipnja 2004. I ona je zahtijevala temeljitu obnovu. Preuređena je po suvremenim standardima u modernu gimnaziju koja je s radom počela 12. rujna 2005. U njoj je ponovno oživjela odgojno – prosvjetna djelatnost. Osnovan je Katolički školski centar „Blaženi Ivan Merz“ koji djeluje pod pokroviteljstvom banjolučkog biskupskog Ordinarijata.

Sto pedeset godišnje razdoblje milosrdničke djelatnosti teško je izreći u nekoliko minuta. Ovaj prikaz s najosnovnijim podacima ukazuje nam na vrijeme povijesnih previranja, smjena vlasti i sustava, nepovoljnih prilika i ratnih strahota. Čuli smo kako su sestre doživjele bezdušno oduzimanje i otuđivanje teško stečene imovine. Iskusile su i fizička i duševna ranjavanja, protjerivanja, ponižavanja, pa čak, na nemilosrdan način i gubitak vlastitog života.

Kako kartoni sestara postoje tek od 1900. nije nam poznato koliko je sestara djelovalo u Banja Luci u tih prvih 28 godina, ali od 1900. evidentirano je 230 sestara. Umrlo ih je 175. Sve su one vjerno i svjedočki provodile u djelo karizmu svog Utemeljitelja. Svojim požrtvovnim, samozatajnim i nesebičnim radom utkale su sebe u srce ovog grada. Ustrajne u svom poslanju orale su duboke brazde sijući sjeme pismenosti i znanja, odgoja i kulture. Samaritansku ljubav Kristovu su uprisutnjivale u ljudskim srcima i donosile im Isusa milosrdnog Liječnika koji vida rane ranjenima, briše suze uplakanim, tješi nevoljne i ozdravlja bolesne.

Mi današnje sestre milosrdnice o ovoj 150. obljetnici izražavamo duboku zahvalnost Bogu za svako milosrdničko zvanje. Zahvaljujemo i sestrama u vječnosti jer su nama živima ostavile svijetli primjer nesebičnog predanja za Boga i bližnjega, te dokazale da je s Bogom sve moguće.

U zajedništvu sa svima vama ovdje prisutnima, molimo Gospodina da svojim blagoslovom obdari ovu našu mjesnu Crkvu kao i sve žitelje naše drage Banja Luke. Molimo ga da nas po zagovoru naše nebeske Majke Marije, nadahnjuje i vodi kako bismo vjerne svom poslanju Njegovo božansko milosrđe u današnjim okolnostima učinile vidljivim i djelotvornim. ●

OBLJETNICE I JUBILEJI U 2023.

Dvadeseta obljetnica pohoda sv. pape Ivana Pavla II. i beatifikacije Ivana Merza

U 2023. godini proslavit ćemo istoga dana dvije posebno značajne obljetnice koje su međusobno povezane. Naime, 22. lipnja bit će **dvadeset godina** od nezaboravnog pohoda sv. pape **Ivana Pavla II.** Banjoj Luci i proglašenja blaženim našeg uzor-laika dr. Ivana Merza 22. lipnja 2003. na Petrićevcu.

Također je 2. kolovoza ove godine **30.** obljetnica smrti (1993.–2023.) vrlo zaslužnog prelata, velikog dobročinitelja naše biskupije i naše gore lista, rođenog u Banjoj Luci, Guide kard. **del Mestrija**, nadbiskupa i uglednog diplomata Svete Stolice.

Obljetnice osnutka župa

160. Bosansko Grahovo 1863.–2023.

140. Bosanski Aleksandrovac 1883.–2023.
Vrbanjci 1883., 25. rujna 2023.

120. Devetina (ugasla 1903.–2023.
Stara Dubrava (ugasla) 1903.–2023.

50. Marija Zvijezda 1973., 13. svibnja 2023.

40. Budžak 1983., 13. listopada 2023.
Motike 1983., 2. prosinca 2023.

Svećeničke obljetnice – ređenje

30. Vlč. mr. Marko **Vidović** 1993.–4.7.2023.

20. Vlč. Davor **Klečina** 2003.–27.6.2023.

10. Vlč. mr. Zlatko **Matić** 2013.–29.6.2023.
Vlč. Marko **Stojić** 2013.–29.6.2023.

Obljetnice rođenja biskupa

180. Dr. Josip **Stadler**, apost. upravitelj
1843. –24.1.2023.

110. Mons. Alfred **Pichler**, rezid. biskup
1913. –13.12.2023.

Svećenički rođendani

80. Vlč. Franjo **Višaticki** 1943.–7.4.2023.

75. Mons. Vlado **Lukenda** 1948.–29.2.2023.
Fra Stipo **Knežević** 1948.–7.4.2023.

70. Fra Kazimir **Dolić** 1953.–28.6.2023.

60. Vlč. Ilija **Krezo** 1963.–12.6.2023.

50. Vlč. Darko **Anušić** 1973.–16.2.2023.

Obljetnice smrti

120. Vlč. Ivan **Filipović** 1903.–19.2.2023.

80. Vlč. Anto **Dujlović** 1943.–11.7.2023.
Vlč. Antun **Lacić** 1943.–25.8.2023.
Vlč. Ivan **Badrov** 1943.–14.10.2023.

70. Vlč. dr. Ivan **Ballian** 1953.–8.3.2023.
Mons. Gerhard **Purk** 1953.–1.7.2023.

50. Vlč. Josip **Kesedžić** 1973.–25.11.2023.

40. Vlč. Emil **Crneković** 1983.–5.10.2023.
Vlč. Marko **Šalić** 1993.–12.1.2023.

10. Preč. Iljo **Arlović** 2013.–21.10.2023.

Svim svečarima čestitamo obljetnice, a pokoj-nima molimo nebeske radosti.

Priredio Anto Orlovac, *svećenik u miru*

PRIOPĆENJA

Zbor za klerike prot. br. 2022 2177/S od 21.7.2022. obavijestio je ovaj Ordinarijat da je, na molbu našeg svećenika **Borisa Jorgića**, papa Franjo dana 19.7.2022. podijelio oprost od svetog celibata i od svih obveza povezanih sa svetim redom.

Dekretom Nadbiskupskog ordinarijata u Đakovu br. 639/2022 od 12.7.2022. prof. mons. dr. **Karlo Višaticki** razriješen je službe duhovni-

ka u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu i vratio se u svoju biskupiju.

Dekretom br. 257/22 od 11.8.2022., a na osobnu molbu, razriješena je **s. M. Magdalena Pušić** svih obveza, koje je preuzela polaganjem privremenih zavjeta u Zajednici Misionarki Božjeg milosrđa sa sjedištem u Sasini.

Dekretom br. 277/22 od 16.9.2022. dodijeljen je gospođi **Martini Jurić** mandat direktorice

Javne ustanove Katolički školski centar „Ivan Pavao II.“ Bihać u trajanju od četiri godine.

Dopisom br. 287/22 od 23.9.2022. imenovani su članovi Školskog odbora u Javnoj ustanovi Katoličkog školskog centra „Ivan Pavao II.“ Bihać na razdoblje od četiri godine: Nevena **Klepić**, profesor; Aldin **Šahinović**, profesor; Igor **Prša**, predstavnik roditelja učenika; Kristina **Turić**, predstavnik roditelja učenika; Aldina **Okanović**, predstavnik lokalne zajednice.

Apostolska nuncijatura u Sarajevu dopisom br. 1967-3 od 30.8.2022. javila je da je Sveti Otac za novog nuncija u Bosni i Hercegovini imenovao nadbiskupa mons. Francisa

Assissija **Chullicatta**. On je rođen 20.3.1953. u Bolghattyju u Indiji, za svećenika je ređen 3.7.1978., a zadnju je službu obnašao kao ap. nuncij za Kazahstan, Tadžikistan i Kirgistan. U nedjelju, 18.12.2022., novi nuncij stigao je u Sarajevo.

Dopisom br. 336/22 od 14.11.2022. imenovani su članovi Školskog odbora Opće gimnazije Katoličkog školskog centra u Banjoj Luci na razdoblje od četiri godine: Ivica **Božinović** i Vladislav **Žarko Ošap**, u ime Osnivača; Sanja **Hajder** i Blaženka **Ivekić**, iz reda djelatnika Škole; Dubravka **Milobara**, iz reda lokalne zajednice te Predrag **Solomun** i Bojana **Dujković-Blagojević**, iz reda roditelja.

Svećeničko ređenje đakona Ilije Kelića

U subotu, 29.10.2022. u katedrali sv. Bonaventure u Banjoj Luci podijelio je biskup banjolučki mons. Franjo sveti red svećeništva đakonu vlč. **Iliji Keliću** (r. 21.9.1969., župa Ljubunčić).

Vlč. Ilija slavio je svoje mlade mise u župnoj crkvi Bezgrješnog Srca Marijina u Zagrebu (Jordanovac 110) u nedjelju, 30.10.2022., a sekundaciju u Ljubunčiću, u nedjelju, 6.11.2022.

NAŠI POKOJNICI

† Fra Ivica Matić (1961.–2022.)

U srijedu, 2. studenog 2022. iznenada je preminuo župnik u Sanskome Mostu i upravitelj župe u Staroj Rijeci fra Ivica Matić, svećenik franjevac Bosne Srebrene.

Ivica Matić rođen je 10. siječnja 1961. u mjestu Kruhari, župa Sanski Most, od oca Mile i majke Slave r. Marčić. Osnovnu školu pohađao je u Sanskom Mostu, a srednju u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom od 1976. do 1979. Teološki fakultet završio je na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu (1983.–1989.).

Jedno je vrijeme proveo kao časni brat u samostanu sv. Bonaventure u Visokom, a zatim je 27. studenog 1988. u Sarajevu primio red đakonata te 2. srpnja 1989. u Sanskom Mostu i red svećeništva, koji mu je podijelio banjolučki biskup mons. Alfred Pichler.

Nakon toga obnašao je brojne službe: žu-

pni vikar u župi Dobretići (1989.); samostanski i župni vikar u župi i samostanu Petrićevac (1989.–1995.); župni vikar u župi Fojnica (1995.–1997.); župnik u župi Dobrinja u Sarajevu (1997.–2000.); gvardijan i župnik u župi i samostanu Petrićevac (2000.–2003.); župni vikar u župi Bihać (2003.–2004.); župnik u župi Bugojno (2004.–2006.); župnik u župi Bihać (2006.–2012.); župnik u župi Sanski Most od 2012. pa sve do svoje smrti. Tijekom župničke službe u Sanskom Mostu od 2017.–2018. te od 2021. obnašao je ujedno i službu upravitelja župe Stara Rijeka. Uz spomenute službe vršio je od 2003. do 2006. također službu definitora Provincije Bosne Srebrene.

Posljednji ispraćaj pokojnoga fra Ivica Matića bio je 3. studenog u župi Uznesenja BDM u Sanskom Mostu, a 4. studenog u samostanskoj crkvi na Petrićevcu sveta misa i potom ukop pokojnika u Fratarskom groblju na Petrićevcu.

